MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIESOJO SAUGUMO AKADEMIJA

GERDA ŽERIUKAITĖ
TEISĖS IR POLICIJOS VEIKLOS PROGRAMA

EMOCINIS INTELEKTAS IR POLICIJOS PAREIGŪNO PROFESINĖ VEIKLA

Magistro baigiamasis darbas

Darbo autorius: Gerda Žeriukaitė

Vadovas: Prof. dr. Vaiva Zuzevičiūtė

Kaunas, 2024 m.

TURINYS

ĮVADAS 4
1. EMOCINIO INTELEKTRO SAMPRATA 9
1.1. Dėmesio emocinio intelektui ištakos 9
1.2. Emocinio intelekto sąvoka 10
1.3. Emocinis intelektas ir jo ugdymas 11
1.4. Emocinio intelekto ir profesinės veiklos ryšys 14
2. POLICIJOS PAREIGŪNO PROFESINĖ VEIKLA 16
2.1. Policijos pareigūnų profesinės veiklos teisinis reglamentavimas 16
2.2. Policijos pareigūnų profesinės veiklos ypatumai 18
3. POLICIJOS PAREIGŪNŲ PROFESINĖS VEIKLOS ĮTAMPOS ŠALTINIAI 22
3.1. Policijos pareigūnų streso priežastys 23
3.1.1. Darbo krūvis kaip stresorius 24
3.1.2. Socialiniai veiksniai susiję su bendravimu ir pareigūno emocine būkle 26
3.1.3. Pokyčiai policijos sistemos viduje 32
3.2. Dėmesio emociniam intelektui reikšmė pareigūno veiklos iššūkių kontekste 34
4. POLICIJOS PAREIGŪNO EMOCINIO INTELEKTO YPATUMAI PROFESINĖS VEIKLOS ATŽVILGIU EMPIRINIS TYRIMAS 37
4.1. Tyrimo metodika ir organizavimas 37
4.2.1. Anketinės apklausos respondentų – policijos pareigūnų charakteristika 39
4.2.2. Anketinės apklausos apie pareigūnų emocinio intelekto vertinimus rezultatai 40
4.3.1. Interviu dalyvių – policijos pareigūnų charakteristika 47
4.3.2. Interviu duomenų apie emocinio intelekto reikalingumo pareigūno profesinėje veikloje rezultatų analizė 49
IŠVADOS 57
LITERATŪROS SĄRAŠAS 59
PRIEDAI 63
ANOTACIJA 79
ANNOTATION 80
SANTRAUKA 81
SUMMARY 82
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ 83

PAVEIKSLŲ, LENTELIŲ IR PRIEDŲ SĄRAŠAS

PAVEIKSLAI

1 pav. Emocijų lentelė 11
2 pav. Įgūdžiai 12
3 pav. Tyrimo metodo modelis....37
4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį 39
5 pav. Respondentų profesinė veikla 40
6 pav. Pareigūnai apie emocijas 41
7 pav. Pareigūnai apie emocijų išraiškas 41
8 pav. Pareigūnai apie bendravimą 42
9 pav. Pareigūnai apie vidines ribas 43
10 pav. Pareigūnai apie santykius su kitais žmonėmis....43
11 pav. Pareigūnai apie emocijų valdymą 44
12 pav. Pareigūnai apie prisitaikymą 45
13 pav. Pareigūnai apie jausmų suvokimą 45
14 pav. Pareigūnai apie emocijų įvardinimą 46
15 pav. Pareigūnai apie pasirinkimą kaip suvaldyti emocijas....47

LENTELĖS

1 lentelė. Emocinio intelekto ir teisės aktų ryšys 35
2 lentelė. Tyrimo dalyvių charakteristika 48
3 lentelė. Emocinio intelekto apibrėžimas 49
4 lentelė. Emocinio intelekto reglamentavimas pareigūno profesinėje veikloje 50
5 lentelė. Policijos pareigūną labiausiai varginantys faktoriai 51
6 lentelė. Teikiama pagalba policijos pareigūnams 52
7 lentelė. Pasiūlymai emocinio intelekto ugdymui 53
8 lentelė. Emocinio intelekto reikšmė darbo atžvilgiu 54
9 lentelė. Rekomendacijos emocinio stabilumo palaikymui darbo aplinkoje 55

PRIEDAI

1 priedas. Anketinė apklausa 63
2 priedas. Respondento X anketinės apklausos atsakymai 68
3 priedas. Interviu klausimynas 73
4 priedas. Interviu su respondentu P2 74
5 priedas. Darbo vadovės Prof. Dr. Vaivos Zuzevičūtės sutikimas dėl empirinio tyrimo 77
6 priedas. Dr. Gitanos Naudužienės sutikimas dėl klausimyno panaudojimo 78

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Emocinio intelekto ir policijos pareigūno profesinės veiklos tema yra aktuali ir ypatingai svarbi, kadangi profesiniame darbe dažnai susiduriama su įvairiais iššūkiais, tačiau policijos pareigūno profesinę veiklą lydi ypatingi iššūkiai. Dažnu atveju matoma, kad policijos pareigūno profesija išskiriama kaip prestižinė, bet tuo pačiu ir pilna pavojų – „policijos pareigūno specialybė yra labai pavojinga ir atsakinga profesija.“[1] Emocinio intelekto taikymas policijos veikloje turi potencialą pagerinti pareigūnų tarpusavio sąveiką, padėti priimti sprendimus atsižvelgiant į emocinį ir socialinį kontekstą ir efektyviau bendrauti ar bendradarbiauti. Tai gali teikti naudą konfliktų ar keblių situacijų sprendime, geresnių sprendimų priėmime, ypatingai stresinėse situacijose bei pačios darbo atmosferos geriname.

Remiantis oficialia statistika[2] matyti, kad registruojamų nusikalstamų veikų kiekvienas metais mažėja. Nors rodikliai ir mažėja, taip pat mažėja ir policijos pareigūnų policijos sistemoje, bet pareigūnai ir toliau intensyviai vykdo nusikaltimų prevenciją ar jų tyrimą, todėl pareigūnams keliamų uždavinių, funkcijų ir užduočių daugėja. Dėl darbų kiekio policijos pareigūnai susiduria su tam tikrais iššūkiais ir ne retai tampa išsibalansavę. Atkreipiamas dėmesys ir į policijos pareigūnų, kurie išeina iš policijos sistemos, statistiką[3]. Iš statistikos matyti, kad dirbančių pareigūnų skaičius mažėja – įtemptas darbas, dideli darbo krūviai, visuomenės lūkesčiai, o kaip padėti policijos pareigūnui, kai net mokslinių darbų stinga, nekalbant apie kitas priemones.

Pasak Viktorijos Juodaitytės, ir Giedrės Paurienės (2018): moksliniame straipsnyje „Policijos pareigūnų profesinės etikos principų laikymasis praktinėje veikloje“ pateikiama išvada, kad „policijos pareigūnų veikloje vertinant etikos principų realizavimą didžiausi trūkumai pastebėti padorumo ir teisingumo principų įgyvendinime“[4], todėl „būtina gerinti policijos pareigūnų psichologinį parengimą, kuris efektyviau įtakotų pareigūno emocinės būsenos ir konfliktinės situacijos valdymą.“[5] Kadangi policijos pareigūnas susiduria su įvykiais, kurie gali neigiamai paveikti ne tik darbinį, bet ir asmeninį gyvenimą – „darbinį stresą kelia policijos darbo

---

[1] Eimutis Misiūnas, „Policijos pareigūnų teisinis statutas“, (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas 2010, 37, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/1758325.pdf

[2] „Užregistruotos nusikalstamos veikos Lietuvoje“, IRD. Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 30 d., https://ird.lt/lt/paslaugos/tvarkomu-valdomu-registru-ir-informaciniu-sistemu-paslaugos/nusikalstamu-veiku-zinybinio-registro-nvzr-atviri-duomenys-paslaugos/nusikalstamos-veikos-lietuvoje-2006-2022-metais

[3] „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“, Oficialios statistikos portalas, 2023. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 19 d., https://osp.stat.gov.lt/straipsnis-policijos-pareigunu-mazeja-bet-traukiasi-ir-nusikalstamumas

[4] Viktorija Juodaitytė, Giedrė Paurienė, „Policijos pareigūnų profesinės etikos principų laikymasis praktinėje veikloje“, Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka, 2018, 114. https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2018~1539266745610/J.04~2018~1539266745610.pdf

[5] Edmundas Štarevičius, doc. Dr. Robertas Veršinskas, Aurelija Morkūnienė, „Konfliktinių situacijų policijos pareigūnų praktinėje veikloje analizė“, Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka 2020, 88, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(15).pdf

pobūdis, įvairios stresinės, kritinės situacijos ar būtinybė naudoti šaunamąjį ginklą.“[6], todėl reikalinga ugdyti policijos pareigūno emocinį intelektą.

Tyrimo naujumas. Emocinio intelekto temą nagrinėjo tiek užsienio, tiek Lietuvos mokslininkai. Yra atlikta nemažai mokslinių tyrimų: užsienio mokslininkai Peter Salovey ir John Mayer (1990)[7] yra emocinio intelekto pradininkai, kurie sukūrė emocinio intelekto sąvoką ir apibrėžė ją kaip gebėjimą atpažinti, suprasti ir valdyti savo bei kitų žmonių emocijas. Šių mokslininkų emocinio intelekto sampratą toliau buvo naudojama kitų mokslininkų tyrimuose/straipsniuose - Daniel Goleman (2003)[8] - praplėtė ir iškėlė emocinio intelekto svarbą socialinės sąveikos ir jausmų valdymui, nes šie tampa sėkmingo gyvenimo ir darbo pagrindu. Irinos Remeikaitės ir Rositos Lekavičienės (2002) darbe „Emocinis intelektas ir jo vertinimo problema“[9] toliau gilinamasi į emocinio intelekto samprata ir problematika. Kadangi ši tema apima socialinius mokslus, psichologiją ir kitas su šia tema susijusias disciplinas, todėl ir Lietuvos mokslininkams ji aktuali, yra mokslo darbų, kuriuose ji plėtojama ir atskleidžiama. Naujausi tyrimai apie emocinį intelektą atlikti G. Naudužienės, V. Zuzevičiūtės (2021)[10] bei G. Naudužienės (2023)[11] darbuose.

Tačiau, mokslininkų ir jų darbų, kuriuose jie tyrinėtų emocinio intelekto ir policijos pareigūnų profesinės veiklos temą ir svarbą nėra pakankamai. Mokslininkai, kurie tyrinėja emocinį intelektą paliečia profesijas bei darbą, pabrėždami emocinio intelekto svarbą darbo atžvilgiu, bet darbų, kuriuose būtų siekiama atskleisti emocinio intelekto ir policijos pareigūno profesinės veiklos ryšį nėra gausu. Randama ir tokių darbų, kuriuose analizuojamas policijos pareigūnų patiriamas stresas, kuriuose galima įžvelgti sąsajas su emociniu intelektu. Pavyzdžiui, Arūno Norkaus, Simos Dirvelytės ir Elenos Karpenko (2014) tyrime „Policijos pareigūnų darbe patiriamas stresas ir jo sąsajos su profesiniu nuovargiu: Šiaulių ir Kauno apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų atvejai“ atskleista, kad „šio tyrimo rezultatai atitinka kitose Europos sąjungos šalyse ir Kanadoje atliktų policijos pareigūnų streso tyrimų rezultatus, rodančius, kad policijos

---

[6] Aistė Jeriomenkaitė, Agnė Zakaraitė, Birutė Strukčinskienė, Ineta Pačiauskaitė, Gražina Mažrimienė, Neringa Strazdienė, „Policijos pareigūnų darbo aplinkoje patiriamo streso ypatumai, jų analizė“, Klaipėdos universitetas (Lietuva), 2022, 55, https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2022~1667836934145/J.04~2022~1667836934145.pdf

[7] Peter Salovevy, John D. Mayer, „Emotional Intelligence“, 1990, http://gruberpeplab.com/3131/SaloveyMayer_1989_EmotionalIntelligence.pdf

[8] Daniel Goleman, „Emocinis intelektas“, Vilnius: Presvika, 2003, https://nibd.lt/pdfs/emocinis-intelektas_goleman.pdf

[9] Irina Remeikaitė, Rosita Lekavičienė, „Emocinis intelektas ir jo vertinimo problema“, psichologija, 2002., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(12).pdf

[10] Gitana Naudužienė, „Emocinio intelekto plėtojimas praktikuojant dėmesingą įsisąmoninimą“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2023, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/Naudu%C5%BEien%C4%97_disertacija_007-Galut(1).pdf

[11] Gitana Naudužienė, Vaiva Zuzevičiūtė, „Emocinio intelekto ir psichologinės gerovės ryšys: ugdymo galimybės“, *Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai: mokslo žurnalas* (2021), 217–235, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/svuv-6-1-10_nauduziene_zuzeviciute.pdf

pareigūnų stresas yra specifinis, susijęs su policijos organizacijos veikla ir vykdomomis funkcijomis bei sąlygojantis pareigūnų profesinį nuovargį.“[12] Taip pat tokių autorių kaip Aistės Jeriomenkaitės, Agnės Zakaraitės, Birutės Strukčinskienės, Inetos Pačiauskaitės, Gražinos Mažrimienės ir Neringos Strazdienės (2022) moksliniame straipsnyje „Policijos pareigūnų darbo aplinkoje patiriamo streso ypatumai, jų analizė“ pažymėta tai, kad „policininkų psicho-emocinė būsena, jų patiriamo streso darbe ypatumai, streso valdymas yra aktualios visuomenės sveikatos problemos. Darbe patiriamas stresas gali lemti pareigūnų atliekamo darbo kokybės prastėjimą, prastą darbo funkcijų atlikimą.“[13] Minėtuose darbuose galima įžvelgti policijos pareigūno patiriamas emocijas ir jų analizę, bet neskiriamas dėmesys emociniam intelektui kaip objektui, taip pat policijos pareigūno emocinio intelekto lygiui ar jo ugdymui.

Tyrimo problema formuluojama probleminiu klausimu: *kokia emocinio intelekto reikšmė policijos pareigūnų profesinėje veikloje?* Kiekvienas policijos pareigūnas turi pasižymėti atsakingumu, profesionalumu, gerbti ir vykdyti teisės normas. Taip pat pareigūnas privalo efektyviai reaguoti į įvairias situacijas, siekiant užtikrinti visuomenės saugumą. Reagavimui į įvairias situacijas ar vykdant pavestas funkcijas pareigūnas turi būti pasiruošęs ne tik fiziškai, bet ypatingai psichologiškai. Policijos pareigūnas pirma turi pradėti nuo savęs supratimo ir pažinimo ir tik tuomet jis yra pasiruošęs bendrauti, pagelbėti, spręsti konfliktus kilusius kitų asmenų atžvilgiu. Teisėsaugos pareigūnas, šiuo atveju tai yra policijos pareigūnas turi nuolatos ugdyti emocinį intelektą ir praktikuotis, bendradarbiauti šiuo klausimu su kolegomis. Kuo daugiau policijos pareigūnas rūpinsis savo emociniu intelektu, tuo bus geresni darbo rezultatai, mikroklimatas, bendravimas su kolegomis ir asmenimis, kuriems reikalinga pagalba čia ir dabar. „Tik savimi pasitikintis, kompetentingas, gerai motyvuotas, atsakingas ir turintis suteiktus tinkamus įgaliojimus darbuotojas gali pasiekti aukštą veiklos efektyvumą ir funkcijų kokybę.“[14] Teisės aktuose nėra išskirtas ar aprašytas emocinis intelektas policijos pareigūnu profesinės veiklos atžvilgiu, todėl reikėtų neįpareigoti pareigūnų pildant teisės aktus darbiniais uždaviniais, o ugdyti naują policijos pareigūnų kartą, kuri būtų paremta emocinio intelekto ugdymu. Rengiant tarnybai būsimus policijos pareigūnus, teikti realius pavyzdžius ir rekomendacijas ugdymo įstaigoms – nes policijos pareigūnų profesinis kelias prasideda ugdymo įstaigoje.

Tyrimo objektas. Policijos pareigūnų emocinio intelekto vaidmuo profesinėje veikloje.

---

[12] Arūnas Norkus, Sima Dirvelytė, Elena Karpenko, „Policijos pareigūnų darbe patiriamas stresas ir jo sąsajos su profesiniu nuovargiu: Šiaulių ir Kauno apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų atvejai“, *Mokslinių straipsnių rinkinys: Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka* (2014), 160, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(13).pdf

[13] Jeriomenkaitė, *supra note*, 6: 54.

[14] Misiūnas, *supra note*, 1: 37.

Tyrimo tikslas. Atskleisti emocinio intelekto vaidmenį policijos pareigūno profesinėje veikloje.

Tyrimo uždaviniai.

1. Atskleisti emocinio intelekto sampratą;
2. Pateikti policijos pareigūnų veiklos teisinį reglamentavimą;
3. Išanalizuoti policijos pareigūnų profesinės veiklos įtampų šaltinius;
4. Įvardinti policijos pareigūno subjektyvius vertinimus emocinio intelekto ypatumams profesinės veiklos atžvilgiu.

Ginamasis teiginys. Dėl įvairių stresorių, tokių kaip didelis darbo krūvis, aukšti reikalavimai, stresas ir nerimas, naktinis darbas, nuovargis ir policijos sistemos reformos, dėmesys pareigūnų emociniam intelektui, jo ugdymui nėra pakankamas. Tačiau papildomas, atidus dėmesys emociniam intelektui ir jo ugdymui galėtų pasitarnauti tiek pareigūno emocinės būklės palaikymui ar gerinimui, tiek, kaip pasekmė- piliečių pasitenkinimui policijos darbu.

Tyrimo metodai.

Teoriniai metodai:

- Kritiškai analizuojama esama mokslinė literatūra ir panašūs tyrimai susiję su emociniu intelektu ir policijos pareigūnų profesine veikla. Svarbiausia informacija ir teoriniai pagrindai lyginami arba sisteminami ir pateikiami darbo teorinėje dalyje.
- Nacionalinių teisės aktų kritinė ir lyginamoji analizė. Nagrinėjami oficialūs šalies dokumentai, statistika ir kiti rašytiniai šaltiniai, kurie susiję su šiuo tyrimu.

Empiriniai metodai:

- Kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa. Surinktos nuomonės ir duomenys iš respondentų (Lietuvos policijos pareigūnų) naudojant struktūruotą klausimyną.
- Kokybinis tyrimas – pusiau struktūrinis interviu. Diskusijai pateikiami klausimai respondentams (Lietuvos policijos pareigūnams), kurio metu buvo gauta išsami ir šiam tyrimui reikšminga, ankstesnio tyrimo rezultatus išplečianti informacija.

Statistiniai metodai:

- Empirinių duomenų statistinė analizė; Turinio analizė (interviu duomenims tvarkyti); Empirinio tyrimo duomenų susisteminimas ir pateikimas lentelėse, paveiksluose, diagramose bei grafikuose.

Baigiamojo darbo struktūra. Magistro baigiamojo darbo dėstomąją dalį sudaro keturi skyriai. Pirmame skyriuje atskleidžiama emocinio intelekto samprata, tai yra pateikiamos dėmesio emociniam intelektui ištakos, atskleidžiama emocinio intelekto sąvoka ir ugdymas bei ryšys su

profesine veikla. Antrajame – analizuojami nacionaliniai teisės aktai, oficialūs dokumentai, statistika bei išskiriami policijos pareigūno profesinės veiklos ypatingumo aspektai. Trečiasis skyrius skirtas policijos pareigūnų profesinės veiklos įtampos šaltinių analizei. Trečiajame skyriuje išskiriamos pareigūnų pagrindinės streso priežastys ir emocinio intelekto dėmesio reikšmė policijos pareigūnui susiduriant su iššūkiais. Ketvirtame skyriuje pristatoma tyrimo metodologija bei atskleidžiama policijos pareigūno emocinio intelekto ypatumai profesinės veiklos atžvilgiu praktiniai aspektai. Darbe taip pat pateikiamos išvados, pasiūlymai, mokslinės ir profesinės literatūros sąrašas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis bei magistro baigiamojo darbo priedai.

1. EMOCINIO INTELEKTRO SAMPRATA

1.1.Dėmesio emocinio intelektui ištakos

Vis dažniau galime pastebėti vis intensyviau vykstančią globalizaciją - dauguma dalykų keičiasi, o to nepajausti yra tiesiog neįmanoma. Globalizacija vyksta viso pasaulio mastu, tai galima pastebėti politinėje, ekonominėje, kultūrinėje bei tarpusavio ryšių srityse. Kai viskas aplink individą taip greitai keičiasi ir modernėja, individas taip pat greitai privalo prisitaikyti prie naujovių, nes tai kelia konkurenciją įvairiose srityse – darbe ar asmeniniame gyvenime. Kaip mokslo tyrime „Emocinis intelektas: Lietuvos jaunimo tyrimas“ teigė profesorė Rosita Lekavičienė: „Dėl naujų žinių nuolatos modernėjančioje atsinaujinančioje visuomenėje ypač aktualus tampa emocinės įtampos ir streso veikiamas įvairios veiklos efektyvumo klausimas.“[15] Mokslo srityje galima rasti plačiai aprašyta akademinį intelektą, kitaip žinoma kaip „Intelekto koeficientas, IQ, – žmogaus protinių gebėjimų rodiklis, matuojamas intelekto testais“[16], bet kad žmogus galėtų priimti ir prisitaikyti prie naujovių bei tobulėti savo asmeniniame gyvenime, tam reikalingas - *emocinis intelektas*.

Emocinio intelekto sąvoką vystė tokie mokslininkai kaip E.Thorndike, J.Gilfordas, H.Eysenckas. Minėtieji mokslininkai „socialinio intelekto sąvoką „susiejo“ kognityvinį ir afektyvinį pažinimo proceso aspektus, akcentuodama žmogaus pažinimą ne kaip kompiuterio analogą, o kaip kognityvinį ir emocinį procesą.“[17] Reikia pabrėžti, kad „pirmą kartą emocinio intelekto sąvoka pavartota filologinėje D. Van Ghento knygoje 1961 m., o netrukus (1966) šis terminas paminėtas ir mokslo straipsnyje, kurio autorius buvo B. Leuneris (1966).“[18] Nuo 1966 metų emocinio intelekto mokslininkai nenagrinėjo, kol „emocinio intelekto terminas anglų kalba pristatomuose tyrimuose pirmą kartą užfiksuotas tik 1985 m. W. Payne disertacijoje.“[19] Dėmesys ir tyrimai emocinio intelekto srityje nusipelnė ypatingo dėmesio paskutiniaisiais dešimtmečiais, kai „1990 metais, kai buvo pristatytas originalus EI apibrėžimas (Mayrer, DiPaolo ir Salovey, 1990).[20] Amerikiečių socialiniai psichologai tokie, kaip J. D. Mayer ir P. Salovey emocinį intelektą įvardino kaip „gebėjimų rinkinį, suponuojantį naują intelekto formą.“[21] 2003 metais, tokie profesoriai kaip Michael J. Petrides ir A. Furnham, emocinį intelektą apibrėžė kaip „asmenybės

---

[15] Rosita Lekavičienė ir Dalia Antinienė, *Emocinis intelektas: Lietuvos jaunimo tyrimas: mokslo monografija*, (Kaunas: Technologija, 2015), 8.
[16] Albinas Bagdonas, „Intelekto koeficientas“, Visuotinę Lietuvių enciklopedija, Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 6 d. https://www.vle.lt/straipsnis/intelekto-koeficientas/
[17] Lekavičienė, *op. cit.*, 14.
[18] *Ibid.*, 15.
[19] *Ibid.*, 15.
[20] *Ibid.*, 15.
[21] *Ibid.*, 15.

matmenį, kuris yra priskirtas asmenybės emocijų sritį nusakantiems bruožams.“[22] Šias dvi emocinio intelekto sampratas, laikotarpiu nuo 2002 iki 2015 metų, išsamiai nagrinėtos Lietuvių autorių – D. Antinienės ir R. Lekavičienės.

Socialinio elgesio analizavimui svarbu: komunikacinė kompetencija, tarpasmeninis ar socialinis intelektas, dažnai šias sąvokas kiekvienas tyrinėtojas supranta ir apibūdina šiek tiek skirtingai, „tačiau socialinio elgesio tyrinėtojai ieško vis naujų atskaitos taškų ir psichologijos moksle pavartoja naujų sąvokų.“[23] Viena iš naujesnių sąvokų Lietuvoje yra - „emocinio intelekto sąvoka Lietuvoje yra pakankamai nauja ir kol kas dažniausiai minima tik populiaraus pobūdžio leidiniuose.“[24] Nors randame ir Lietuvos autorių pagrįstų, nuoseklių darbų - 2021 metais moksliniame žurnale publikuotas autorės Gitanos Naudužienės ir Vaivos Zuzevičiūtės mokslinis darbas “Emocinio intelekto ir psichologinės gerovės ryšys: ugdymo galimybės”[25], kuriame nagrinėjamas emocinis intelektas, jo ugdymas ir kiti su emociniu intelektu susiję aspektai.

1.2. Emocinio intelekto sąvoka

„Emocinis intelektas – tai asmeninių ir socialinių kompetencijų rinkinys, dar vadinamas „minkštaisiais įgūdžiais“, daugybė ugdomų gebėjimų ir įgūdžių, kurie padeda žmonėms gyventi tvaresnį, efektyvesnį ir sėkmingesnį gyvenimą.“[26] Psichologijos žodyne emocinis intelektas apibūdinamas kaip „gebėjimas stebėti savo ir kitų žmonių emocijas, skirti skirtingas emocijas ir jas teisingai įvardyti, naudoti emocinę informaciją reguliuojant savo mąstymą ir elgesį.“[27]

Žmogaus emociniam intelektui įtakos turi kultūra. Vienoje kultūroje žmonės gali būti uždaresni ar agresyvesni, o kitoje kultūroje žmogaus jautrumas ir laisvumas gali būti priimtinas kaip socialinė norma. Ir šių skirtingų kultūrų žmonės vieni kitų socialinių normų gali tiesiog nepriimti. Viskas ką žmogus mato, girdi ar liečia keliauja jų kūnų elektros signalų pavidalu, todėl tam tikroje situacijoje žmogų užplūdus stiprioms emocijoms, įvyksta proto kova siekiant emocijas suvaldyti. Rašytojas Travis Bradberry labai aiškiai išdėstė kas vyksta individo smegenyse kai jis pajaučia bet kokią emociją: „Kelionę pradėję prie nugaros smegenų, jie patenka į kaktinę skiltį (kaktos sritis), prieš pasiekdami vietą, kur vyksta racionalus loginis mąstymas. Bėda ta, kad keliaudami šie signalai pasiekia limbinę sistemą – vietą, kur gimsta emocijos. Tokia kelionė užtikrina, kad viską išgyvenate emociškai, kol neįsijungia protas.“[28] Tai paaiškina, kodėl individas užvaldomas emocijų pasielgia drastiškai čia ir dabar, neapgalvoję tinkamiausių sprendimo būdų.

---

[22] Lekavičienė, *supra note,* 15: 15.
[23] Remeikienė, *supra note,* 9:54.
[24] *Ibid.*
[25] Naudužienė, , *supra note,* 11: 217-235.
[26] *Ibid.,* 219.
[27] *Ibid.,* 219.
[28] Travis Bradberry ir Jean Geaves, „*Emocinis intelektas 2.0*“, (Vilnius, 2020), 22-23.

Kiekvienas individas bandydamas įveikti kasdienius išbandymus susiduria su tam tikromis, teigiamomis ar neigiamomis emocijomis, bet ne kiekvienas gali įvardinti savo ar aplinkinių emocijas. „Mes turime tiek daug žodžių jausmams apibūdinti, tačiau visos emocijos kyla iš penkių pagrindinių jausmų: laimės, liūdesio, pykčio, baimės ir gėdos.“[29]

LAIMĖ	LIŪDESYS	PYKTIS	BAIMĖ	GĖDA
Gerai nusiteikę	Vieniši	Įsiutę	Išsigandę	Sielvartaujantys
Džiugūs	Įskaudinti	Komunikuojantis	Apimti panikos	Patyrę pažeminimą
Sužavėti	Nusiminę	pykčiu	Šokiruoti	Apgailestaujantys
Linksmi	Sutrikę	Supykę	Jaučiantys grėsmę	Kalti
Gyvybingi	Prislėgti	Suirzę	Apimti nerimo	Uždari
Smagūs	Blogos nuotaikos	Įžeidus	Atsargūs	Drovūs
Malonūs	Nusivylę	Sunervinti	Nervingi	Besigailintys
Pakantūs	Nepatenkinti	Nusiteikę gintis	Susirūpinę	Besijaučiantys niekam
		Pasibjaurėję		tikę

1 pav. Emocijų lentelė

Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[30]

Pateiktame pirmame paveikslėlyje yra matoma emocijų lentelė, kurioje matomi išskirti penki pagrindiniai jausmai. Pirmasis išskirtas jausmas yra laimė, kai individas jaučiasi laimingas jis skleidžia atitinkamas emocijas – yra sužavėtas, smagus, linksmas ir k.t. Antrasis jausmas yra liūdesys, individas jaučiantis liūdesį skleidžia nusivylimo, blogos nuotaikos, nusivylimo ir k.t. emocijas. Trečiasis jausmas yra pyktis, kai individas susiduria su pykčiu, jis tampa įžeidus, susinervinęs, supykęs ir k.t. Ketvirtasis jausmas yra baimė, apimtas baimės individas valdomas tokių emocijų kaip susirūpinimo, išgąsčio, nerimo. Penktasis jausmas yra gėda, individas jaučiantis gėda skleidžia sielvarto, apgailestavimo, kaltės emociją. Pateiktų emocijų (žr. 1 pav.) sąrašas nėra baigtinis, apžvelgiamos pagrindinės emocijos kylančios iš pagrindinių individo jausmų. Apibendrinant emocijų lentelę (žr. 1 pav.) būtina pabrėžti, kad „kasdien, nesvarbu, ar dirbate, leidžiate laiką su šeima ir draugais, valgote, sportuojate, ilsitės, ar net miegate, nuolat išgyvenate srautą emocijų“[31], todėl labai svarbu atpažinti, suprasti ir valdyti kylančias emocijas.

1.3. Emocinis intelektas ir jo ugdymas

Nors pasaulyje dėmesys emociniam intelektui sparčiai auga, bet emocijos ne visada visų suprantamos ir valdomos. Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad „į darbo rinką įžengiame mokėdami rašyti, skaityti ir veikti ten, kur reikalingos žinios, tačiau susidūrę su sunkumais pernelyg dažnai

[29] Bradberry, *supra note*, 30.
[30] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Emocijų lentelė*“, 2023.
[31] Bradberry, *op.cit.,* 30.

stokojame įgūdžių valdyti emocijas.“[32] Emocinis intelektas – „yra pagrindinis žmogaus elgesio elementas, nesusijęs su protu. Nuo jo priklauso kaip elgiamasi, suvokiame socialines struktūras ir priimame asmeninius sprendimus, leidžiančius pasiekti teigiamų rezultatų.“[33] Remiantis šiuo apibrėžimu, emocinį intelektą galima išskirti į keturis įgūdžius – savęs valdymą, savęs supratimą, kitų individų supratimą, santykių su kitais individais valdymą. „Šie įgūdžiai susiję su dvejopomis kompetencijomis – asmeninėmis ir socialinėmis.“[34] Asmeniniai įgūdžiai padeda individui atsiskleisti ir suprasti koks jis yra, kaip jis supranta save ir taip pat kaip jis save pateikia kitiems. Socialiniai įgūdžiai padeda individui užmegzti santykį su kitais ir tą santykį puoselėti. Sujungus asmeninius ir socialinius įgūdžius bei juos tobulinant, individui kiekvienos dienos iššūkiai tampa lengviau priimami, sprendžiami ar įveikiami. Asmeniniai įgūdžiai padeda individui atsiskleisti ir suprasti koks jis yra, kaip jis supranta save ir taip pat kaip jis save pateikia kitiems. Socialiniai įgūdžiai padeda individui užmegzti santykį su kitais ir tą santykį puoselėti. Sujungus asmeninius ir socialinius įgūdžius bei juos tobulinant, individui kiekvienos dienos iššūkiai tampa lengviau priimami, sprendžiami ar įveikiami.

2 pav. Įgūdžiai
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[35]

Analizuojant pateiktą antrąjį paveikslėlį būtina pabrėžti, kad s*avęs supratimą* galima apibūdinti kaip gebėjimą suprasti emocijas, kurios kyla tam tikroje situacijoje ir tuo pačiu pastebėti savo kūno ir proto reakciją į emociją. Kai suprantame save, tada lengviau suprasti ir pačią aplinka kuri supa mus. Kaip teigiama vienoje iš emocinio intelekto knygų – „gerėjant savęs supratimui, itin padidėja pasitenkinimas gyvenimu, kuris apibrėžiamas kaip gebėjimas siekti asmeninių ir profesinių tikslų.“[36] *Savęs valdymas* suvokiamas kaip tam tikrų veiksmų atlikimas arba neatlikimas. Savęs valdymas padeda kontroliuoti savo veiksmus kai esame veikiami emocijų. Kaip

[32] Bradberry, *supra note,* 28: 29-30.
[33] *Ibid*., 33.
[34] *Ibid.,* 39.
[35] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Įgūdžiai*“, 2023.
[36] Bradberry, *supra note,* 28: 41-42.

pavyzdys, policijos pareigūnai sureagavę į viešosios tvarkos pažeidimą, kur juos pasitinka neblaivūs, agresyviai nusiteikę asmenys, gali į jų necenzūrinius žodžius bei įžeidinėjimus sureaguoti tuo pačiu arba pasirinkti nereaguoti taip išvengiant skaudžių, emocinių ar fizinių, pasekmių. *Kitų supratimas* – „tai mūsų gebėjimas atpažinti kitų žmonių emocijas ir suprasti, kas vyksta jų galvose.“[37] Kitų supratimą galėtume išskirti į dar du elementus – klausymąsi ir stebėjimą. Individui bandant suprasti kitą individą labai svarbu stebėti jį ir įsiklausyti kokia žinią jis nori perduoti. Sujungus minėtus du elementus ir pilnai į tai sutelkus dėmesį atsiveria galimybės suprasti kitą. *Santykių valdymas* suprantamas kaip santykių kūrimas ir tų santykių puoselėjimas su kitais. Kaip jau buvo rašyta, savų emocijų atpažinimas ir supratimas padeda suprasti ir kito individo kylančią emociją. Būtent šie du dalykai padeda sklandžiai bendrauti ir efektyviai spręsti konfliktus – tiek vidinius, tiek su kitais asmenimis.

Svarbu pabrėžti, kad „streso neįmanoma išvengti, tačiau užsitęsęs ir pernelyg intensyvus stresas gali būti susijęs su psichologinėmis ir fizinėmis sveikatos problemomis, prastesniais darbo rodikliais, mažesniu pasitenkinimu gyvenimu ir pan.“[38] Suaugusių žmonių gyvenime dažnai stresas patiriamas darbe, nes darbe žmonės susiduria su sudėtingais iššūkiais ir klausimais – „čia konfliktai kyla tada, kai žmonės pasyviai vengia problemų, nes jiems trūksta įgūdžių pradėti tiesioginį ir konstruktyvų pokalbį. Nesklandumai darbe gniuždo, kai nevaldydami savo pykčio ir nusivylimo pasirenkame šiuos jausmus nukreipti į kitus žmones.“[39] Knygoje „Emocinis intelektas 2.0“, kurią parašė Travis Bradberry ir Jean Greaves, kiekvienam įgūdžiui yra išskirtos tam tikros strategijos, kuriomis vadovaujantis ugdomi minėt įgūdžiai. Kaip pavyzdys, savęs supratimui išskiriamos tokios strategijos kaip – „ištrūkite iš komforto zonos, užsirašinėkite savo emocijas, perkratykite savo vertybes.“[40] Savęs valdymo strategijos – „Kontroliuokite savo vidinę kalbą, sukurkite sąrašą „Emocijos ar protas?“, kasdien skirkite šiek tiek laiko problemoms spręsti.“[41] Kitų supratimo strategijos – „siekite pamatyti visumą, mokykitės klausymosi meno, stebėkite kūno kalbą.“[42] Santykių valdymo strategijos – „būkite atviras ir smalsus, pykite tik tikslingai, atsižvelkite į aplinkinių emocijos.“[43] Įgūdžiui priskirtos strategijos yra kaip taisyklės, kuriomis vadovaujantis lavinamas emocinis intelektas.

---

[37] Bradberry, *supra note*, 28: 54.
[38] Gabija Jarašiūnaitė, Erika Varnagirytė, Tadas Vadvilavičius ir Loreta Gustainienė, *Dėmesingu įsisamoninimu paremtos streso mažinimo programos taikymo policijos pareigūnų imtyje galimybės*, (Ukmergė, Valdo leidykla, 2021), 4. https://www.researchgate.net/profile/Gabija-Jarasiunaite-Fedosejeva/publication/359742820_Demesingu_isisamoninimu_paremtos_streso_mazinimo_programos_taikymo_policijos_pareigunu_imtyje_galimybes/links/624c5cb6ef01342066596169/Demesingu-isisamoninimu-paremtos-streso-mazinimo-programos-taikymo-policijos-pareigunu-imtyje-galimybes.pdf
[39] Bradberry, *op.cit.,* 62.
[40] *Ibid*., 81.
[41] Bradberry, *supra note*, 28: 118.
[42] Bradberry, *supra note*, 28: 156.
[43] *Ibid.,* 195.

1.4. Emocinio intelekto ir profesinės veiklos ryšys

Darbas visais amžiais buvo ir iki šiol yra pragyvenimo šaltinis, kuris gali reikalauti tiek fizinių, tiek psichologinių pastangų. Dirbantis žmogus darbu įprasmina savo gyvenimą, taip siekdamas savo tikslų ir svajonių. Išsilavinimas, žinios, pasaulėžiūra, patirtis dažniausiai įvardinami kriterijai sėkmingai karjerai, geram darbo rezultatui, siekti. Bet prie visų šių kriterijų ne dažnai yra minimas emocinis intelektas, kuris yra pagrindas sėkmei darbe.

Švietimo įstaigoje - mokykloje, švietimas organizuojamas pagal mokslininkų, ekspertų, atitinkamų institucijų parengtas, atitinkamų institucijų aprobuotas ir priimtas rekomendacijas, nuostatas, tai yra - mokiniai mokomi rašyti, skaityti, skaičiuoti, atpažinti ir pažinti žinomus objektus ar žinoti istorinius įvykius. Į darbo rinką individas išeina sugebėdamas tvarkytis ten kur reikalingos aiškios žinios, bet susidūręs su atsakomybėmis, sprendimų priėmimu, kuriuos kartais reikia priimti greitai, tai yra čia ir dabar, dažnas individas šiose situacijose stokoja emocijų valdymo įgūdžių ir tiesiog bando improvizuoti. Emocinį intelektą išsiugdę žmonės turi pranašumo ne tik turėti gerus tarpusavio santykius su partneriais, bet ir eiti sėkmingu profesiniu keliu.

Atsižvelgus į ankstesnę analizę, toliau analizuotina, koks yra emocinio intelekto vaidmuo profesinėje veikloje. Emocinis intelektas kaip gebėjimas atsiskleidžiantis darbe turi įtakos kitiems gebėjimams - „ypač tokiems kaip gebėjimai valdyti laiką, priimti sprendimus ir bendrauti.“[44] Emocinis intelektas siejamas su penkiomis darbe sėkmę lemiančiomis savybėmis – „savimone, savireguliacija, motyvacija, empatija, socialiniais įgūdžiais.“[45] Emociniu intelektu pasižymintys žmonės darbe puikiai pritaiko šį savo gebėjimą, tai yra geba – „tinkamai valdyti savo jausmus, perpranta kitų žmonių jausmus ir atsižvelgia į juos“[46]. Vadinasi, tokie žmonės darbe su užduotimis susitvarko geriau nei tie žmonės, kurie nepasižymi emociniu intelektu.

Pateiktinas pavyzdys apie hipotetinę organizaciją, kurioje yra skyrius, kurį sudaro 4 darbuotojai ir vienas iš jų kiekvieną dieną nesugeba suvaldyti savęs ir darbe skleidžia vien negatyvą, visada piktas, nepatenkintas, irzlus ir įžeidus. Atsižvelgiant į pateiktą situaciją, akivaizdu, kad kolektyvo darbas bus jau daromas trijų darbuotojų, o ne keturių. Taip pat nebus pasiektas darbo plane numatytas darbo rezultatas. O jeigu darbo komanda būtų sudaryta iš keturių darbuotojų -suprantančių, išklausančių, entuziastingų, tai yra emocinį intelektą išugdžiusių darbuotojų, darbo rezultatai viršytų lūkesčius.

Atkreipus dėmesį į Lietuvos statutinių pareigūnų darbo ypatumus, pastebima policijos svarbi vieta šalies visuomenės gyvenime. Policijos pareigūno profesija yra viena labiausiai stresą

---

[44] Bradberry, *supra note,* 28: 37.
[45] Daniel Goleman, *supra note,* 8: 309.
[46] *Ibid,* 55.

keliančių profesijų, kuri paveikia pareigūnų fizinę ir psichinę sveikatą bei psichosocialinę gerovę. Tyrimai rodo, kad „pareigūnai turi didesnę riziką patirti profesinį perdegimą, potrauminio streso sindromą, depresijos ir nerimo sutrikimus, alkoholio vartojimo problemas bei savižudybės riziką.“[47] Todėl toliau magistro baigiamajame darbe didesnis dėmesys skiriamas policijos pareigūno profesijos ypatumų analizei.

[47] Jarašiūnaitė, *supra note*, 38: 4.

2. POLICIJOS PAREIGŪNO PROFESINĖ VEIKLA

2.1. Policijos pareigūnų profesinės veiklos teisinis reglamentavimas

Kiekvienas asmuo gyvena remdamasis tam tikromis vertybėmis ar visuomenėje priimtomis socialinėmis normomis. Darbo autorės nuomone, visus individus jungia viena bendra vertybė – saugumas. Kiekvienam rūpi asmeninis saugumas, šeimos saugumas, būsto ar kito turto saugumas, valstybės saugumas. Kiekviena šalis turi institucijas, kurios šalyje užtikrina saugumą ir prisideda prie teisingumo. Viena iš tokių institucijų yra policija.

Lietuvoje geriausiai policijos įstaiga apibūdinama dar 2008 metais išrinktas Lietuvos policijos šukis - „Ginti. Saugoti. Padėti.“[48], nors tikslus apibrėžimas įtvirtintas Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 1 straipsnyje: „Lietuvos Respublikos policija yra teisėtvarką užtikrinantis vykdomasis valstybinės valdžios organas, veikiantis Respublikos vidaus reikalų sistemoje.“[49] Lietuvos policijos pareigūnas yra valstybės tarnautojas, kuris tarnauja valstybės ir jos žmonių labui, įstatyme policijos pareigūno sąvoka pateikiama taip – „policijos pareigūnas – Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute nustatyta tvarka į pareigūno pareigas priimtas statutinis valstybės tarnautojas, atliekantis įstatymuose nustatytas funkcijas, kuriomis užtikrinamas policijos įgaliojimus dėl sau nepavaldžių asmenų ir (ar) vadovaujantis policijos pareigūnams.“[50]

Policijos pareigūnų profesinę veiklą reglamentuoja pagrindiniai įstatymai, tokie kaip – Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas, Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas, kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, taip pat Europos Sąjungos teisės aktai, tarptautinės sutartis. Šiame darbe pateikiami pagrindiniai dokumentai, kurie reglamentuoja Lietuvos policijos pareigūno(-ės) profesinę veiklą.

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija yra „pagrindinis Lietuvos įstatymas, kuris turi aukščiausią teisinę galią. Šis įstatymas apibrėžia Lietuvos šalies teisinius, ekonominius bei politinius pagrindus.“[51]
2. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas – „nustato vidaus tarnybos principus, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų statusą, priėmimą į tarnybą ir atleidimą iš

---

[48] Lietuvos policija, „vizija, misija, vertybės“, (2020), Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 4 d., https://policija.lrv.lt/lt/apie-mus/vizija-misija-vertybes

[49] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, LRS, žiūrėta 2023 m. rugsėji 2 d., https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111665/asr

[50] „Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1381“, LRS, žiūrėta 2024 m. vasario 1 d., https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=41119

[51] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, TAR, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 2 d., https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA/asr

tarnybos, priėmimą į statutines profesinio mokymo įstaigas ir mokymąsi jose, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų atsakomybę skatinimą, darbo užmokestį, socialines ir kitas garantijas, profesinių sąjungų veiklos statutinėse įstaigose ypatumus, valstybės tarnautojų ir darbuotojų priėmimo į pareigas statutinėse įstaigose ypatumus.“[52] Atkreipiamas dėmesys, jog LR vidaus tarnybos statutas dažnai keičiamas ir papildomas. Naujausia šio įstatymo redakcija yra 56 ir įsigaliojo nuo 2024 m. Sausio 1 d.

3. Lietuvos Respublikos policijos įstatymas - šis įstatymas nustato „Lietuvos policijos veiklos teisinius pagrindus, policijos veiklos principus, policijos uždavinius, funkcijas, organizacinę struktūrą, policijos bendradarbiavimo su gyventojais, nevyriausybinėmis organizacijomis, savivaldybių ir kitomis Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos valstybių narių, kitų užsienio valstybių institucijomis, įstaigomis ar tarptautinėmis organizacijomis pagrindus, policijos generalinio komisaro skyrimo ir atleidimo tvarką, policijos pareigūnų įgaliojimus, teises, pareigas, atsakomybę ir prievartos panaudojimo teisėtumo sąlygas, Europos Sąjungos valstybių narių ir asocijuotų Šengeno valstybių teisėsaugos pareigūnų teises ir pareigas vykdant bendrąsias operacijas Lietuvos Respublikos teritorijoje, policijos finansavimo šaltinius ir formas.“[53]
4. Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodekse – „apibrėžti policijos darbuotojų veiklos ir elgesio principai, pamatines nuostatos, kurių turi laikytis kiekvienas policijos pareigūnas, kitas valstybės tarnautojas ir darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, vykdydamas tarnybines pareigas, įgyvendindamas teises, taip pat tvarkydamas savo privatų gyvenimą tiek, kiek tai gali turėti įtakos jo, kaip pareigūno, valstybės tarnautojo ar kito policijos darbuotojo, reputacijai ir policijos autoritetui.“[54]

Dėl ribojimų darbo apimčiai, minimi ir analizuojami pagrindiniai teisės aktai, nors jų yra daugiau (2020 m. gegužės 5 d. Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-359 „Dėl darbo su į policijos įstaigą pristatytais asmenimis instrukcijos patvirtinimo“; 2023 m. birželio 20 d. Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-506 „Dėl policijos pareigūnų reagavimo į pranešimus apie smurtą artimoje aplinkoje ir sprendimo dėl apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio priėmimo, jo vykdymo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“; 2023

[52] Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1381, *supra note,* 50.
[53] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.
[54] „Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas“, LRS, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 2 d., https://policija.lrv.lt/uploads/policija/documents/files/V1_%2BLietuvos%2Bpolicijos%2Bdarbuotoj%C5%B3%2Betikos%2Bir%2Bantikorupcinio%2Belgesio%2Bkodeksas.odt.pdf

m. rugpjūčio 25 d. . Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-693 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 5-V-850 „Dėl policijos registruojamų įvykių registro duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.)

2.2. Policijos pareigūnų profesinės veiklos ypatumai

Visų profesijų darbuotojai, specialistai savo darbo vietoje turi turėti aiškias vertybes, vizijas, misijas, uždavinius ir taisykles pagal kurias atlieka savo darbą. Nuo visų profesijų nieko nesiskiria ir policijos veikla. Lietuvos policijos vertybės, vizija, misija, uždaviniai ir funkcijos yra glaudžiai susijusios, viena kitą papildančios. Lietuvos policijos misija yra „efektyviai naudojant turimus išteklius ginti Lietuvos žmonių teises ir laisves, saugoti visuomenę ir Valstybę, padėti žmogui, šeimai ir bendruomenei.“[55]

Vizija orientuota į visuomenę, jos saugumą ir patį policijos pareigūną. „Vizija išskiriama kaip patraukli, motyvuota ir veiksminga policija žmogui ir Valstybei:

- patraukli - puoselėjama pagarba žmogui; policija gerbiama ir ja pasitikima; sudarytos sąlygos tobulėti ir atlikti pareigą;
- motyvuota - policininkas yra sąžiningas, lojalus policijos vertybėms, ryžtingas ir pasiruošęs aukotis;
- veiksminga - sprendžia žmogaus ir visuomenės problemas; naudoja veiksmingus kovos su nusikalstamumu ir valdymo metodus; siekia konkrečių rezultatų, mažiausiomis sąnaudomis;
- policija žmogui - gina besąlygiškai žmogaus teises; tiki, kad saugus žmogus - saugi Valstybė; siekia pasitikėjimo ir partnerystės; veikloje remiasi paslaugos ideologija;
- policija Valstybei - užtikrina viešąją tvarką ir visuomenės saugumą; užkardo nusikalstamumą; įveikia iššūkius ir šalina grėsmes valstybės saugumui.“[56]

Lietuvos policija išskiria tris pagrindines vertybes, kurios atspindi instituciją – žmogus, šeima, visuomenė. Iš šių trijų vertybių išsiskleidžia daugelis teigiamų ir motyvuojančių savybių, kurios apibūdina policijos ir visuomenės glaudų ryšį:

- „mūsų Žmogus - doras, drąsus ir kūrybiškas, siekiantis žinių, išminties ir teisingumo;
- mūsų Šeima - stipri, darni ir vieninga, puoselėjanti pagarbą, atvirumą, nuoširdumą ir pasitikėjimą;

[55] Lietuvos policija, „vizija, misija, vertybės“, *supra note:* 48.
[56] *Ibid.*

- mūsų Visuomenė - saugi, laisva ir klestinti, gerbianti žmogų, šeimą ir Valstybę.“[57]

Policijos pareigūnams yra keliami šeši uždaviniai, kuriuos jie įgyvendina tarnybos metu. Uždaviniai pareigūnams kaip nurodomieji ženklai į ką reikia orientuotis bei ką tiksliai vykdyti. „Uždaviniai:

1) žmogaus teisių ir laisvių apsauga;

2) asmens, visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimas;

3) neatidėliotinos pagalbos teikimas asmenims, kai ji būtina dėl jų fizinio ar psichinio bejėgiškumo, taip pat asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų, administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų), ekstremaliųjų situacijų ar panašių veiksnių;

4) nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) prevencija;

5) nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) atskleidimas ir tyrimas;

6) eismo automobilių keliais priežiūra.“[58]

Nors uždaviniai keliami policijos pareigūnui atrodo aiškiai suprantami ir įgyvendinami, bet nepaisant to, pareigūnui susiduriant su tuo kiekvieną tarnybos dieną tai pareikalauja daug pastangų. Siekiant įgyvendinti ir puoselėti tai kas išvardinta aukščiau, policijos pareigūnai turi įgyvendinti tam tikras funkcijas. Policijos pareigūnams įgyvendinant funkcijas ir susiduriant su kasdieniais iššūkiais reikalingas blaivus protas, operatyvi reakcija, greitas informacijos įsisavinimas, kantrybė bei stiprus psichologinis ir fizinis pasiruošimas. Lietuvos Respublikos policijos įstatyme yra įtvirtintos „policijos pareigūnų 22 funkcijos:

1) pagal kompetenciją rengia ar dalyvauja rengiant prevencijos ir kontrolės, teisėsaugos stiprinimo priemonių projektus ir šias priemones įgyvendina;
2) pagal kompetenciją įgyvendina nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) prevenciją, atskleidimą ir atlieka jų tyrimą, analizuoja ir atskleidžia padarytų nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) priežastis bei sąlygas ir imasi teisės aktuose nustatytų priemonių joms pašalinti;
3) renka, kaupia, analizuoja ir apibendrina informaciją apie kriminogeninių procesų (nusikalstamų grėsmių) įtaką valstybei, teikia šią informaciją ir siūlymus dėl neigiamos kriminogeninių procesų (nusikalstamų grėsmių) įtakos valstybei mažinimo suinteresuotoms institucijoms;

[57] *Ibid.*
[58] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.

4) registruoja ir nagrinėja pareiškimus ir pranešimus apie rengiamas, daromas ar padarytas nusikalstamas veikas ir administracinius teisės pažeidimus (nusižengimus);
5) taiko administracinio poveikio ir kitokias prevencijos priemones;
6) atlieka pasislėpusių įtariamųjų, kaltinamųjų, nuteistųjų, be žinios dingusių asmenų ir pasišalinusių iš sveikatos priežiūros įstaigų asmenų, kuriems teismas taikė priverčiamąsias medicinos priemones, kitų asmenų paiešką, nustato asmens tapatybę, taip pat rastų neatpažintų lavonų asmens tapatybę;
7) vykdo kriminalinę žvalgybą;
8) sudaro kriminalistines kartotekas ir kolekcijas;
9) pagal kompetenciją įgyvendina Europos Sąjungos ir tarptautinių teisės aktų nuostatas, dalyvauja Europos Sąjungos institucijų, įstaigų, tarnybų, agentūrų ir tarptautinių organizacijų veikloje;
10) vykdo asmens ir jo turto apsaugą nuo nusikalstamo poveikio;
11) pagal kompetenciją atlieka Rusijos Federacijos piliečių vykimo iš Rusijos Federacijos teritorijos į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį ir atgal per Lietuvos Respublikos teritoriją kontrolę;
12) organizuoja ir įgyvendina viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo užtikrinimo priemones;
13) teikia nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų (nusižengimų) ar bejėgiškos būklės asmenims neatidėliotiną pagalbą, reikalingą gyvybei, sveikatai ar turtui išsaugoti.“[59]

Cituojamo Lietuvos Respublikos Policijos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 13 punkte išskirta policijos pareigūnų funkciją nukreipta į bendravimą su nukentėjusiais asmenimis. Policijos pareigūnas privalo mokėti bendrauti su nukentėjusiuoju, suvokti, kad nukentėjusiojo bėda dėl ko jis kreipėsi pagalbos jam yra pati didžiausia ir svarbiausia. Kadangi policijos pareigūnai darbe didžiąją dalį bendrauja tik su nukentėjusiais, jiems tai kainuoja emocijų jėgų, kiekvieną išklausyti, suprasti ir gebėti padėti – „stresas policijos pareigūnų darbe neišvengiamas, nes jų darbas susijęs su žmogaus kančios stebėjimu, įvykių, kuriuose skriaudžiami vaikai liudijimu, momentiniais sprendimais dėl gyvenimo ir mirties, didele socialine atsakomybe bei griežtų teisinių normų laikymųsi.“[60]

Toliau Lietuvos Respublikos policijos įstatyme pastebimos šios „funkcijos:

[59] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.
[60] Jarašiūnaitė, *supra note,* 38: 7.

14) atlieka eismo automobilių keliais priežiūrą ir patruliuoja viešose vietose;
15) įstatymų nustatytais atvejais išduoda licencijas, leidimus ir kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytų licencijuojamos veiklos sąlygų;
16) įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka vykdo teismų nuosprendžius, nutarimus ir nutartis;
17) nustatyta tvarka užtikrina policijos įstaigose laikomų sulaikytų, suimtų ir nuteistų asmenų apsaugą ir priežiūrą;
18) vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka atlieka sulaikytų, suimtų ir nuteistų asmenų konvojavimą;
19) saugo Lietuvos Respublikoje esančias užsienio šalių diplomatines atstovybes ir konsulines įstaigas;
20) atlieka pretendentų į policijos profesinio mokymo ar kitas švietimo įstaigas atranką;
21) rengia pareigūnus ir tobulina jų kvalifikaciją;
22) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų statutinėms įstaigoms pavestas funkcijas. Pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.“[61]

Atsižvelgiant į pateiktą viziją, misiją, vertybes, uždavinius bei funkcijas, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad visa tai kas pateikta yra taikoma ir bendrai visai policijos bendruomenei ir individualiai kiekvienam policijos pareigūnui. Todėl galima daryti išvada, kad policijos pareigūnui yra keliami aukšti reikalavimai, jis yra išvardintų kriterijų vykdytojas, jų darbas pagrinde yra orientuotas į saugumo užtikrinimą, socialinių problemų sprendimą, bendravimą su piliečiais, dėl ko pareigūnas privalo išmanyti įstatymus, mokėti išklausyti, gebėti spręsti konfliktus, priimti sprendimus čia ir dabar.

[61] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.

3. POLICIJOS PAREIGŪNŲ PROFESINĖS VEIKLOS ĮTAMPOS ŠALTINIAI

Didelę savo gyvenimo dalį visuomenės nariai skiria profesinei veiklai, todėl darbo vietoje žmonėms dažnai tenka patirti įvairių stresorių poveikį.[62] Statistikos departamento paskelbti duomenys atskleidžia, kad policijos pareigūnų kiekvienais metais vis mažėja, pareigūnai palieka policijos sistemą. Remiantis oficialaus statistikos portalo duomenimis - „2021 metais Lietuvoje dirbo 7 703 angelai sargai: 4 474 vyrai ir 3 229 moterys. 2020-aisiais Lietuvos gyventojų saugumu rūpinosi 7 849 pareigūnai.“[63] Viename Lietuvos visuomenės dienraštyje pavadinimu „LRT“ straipsnyje rašoma, kad 2023 metais – „Departamento Komunikacijos skyriaus vedėjo Ramūno Matonio teigimu, iš viso Lietuvos policijoje tarnauja 7520 pareigūnų.“[64] Darytina išvada, kad kiekvienais metais Lietuvos policijos bendruomenę palieka nuo 100 iki 200 valstybės tarnautojų, o tai yra didelė netektis policijos bendruomenei. Oficialios statistikos portale straipsnyje „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“[65], minima, kad „pareigūnams yra keliami ir labai aukšti reikalavimai – turi būti pasirengę ne tik fiziškai, bet ir nepriekaištingos reputacijos. Nemaža dalis norinčiųjų negali dirbti policijoje dėl sveikatos problemų.“[66] Taip pat atkreiptinas dėmesys į straipsnio pavadinimą, kuriame minimą, kad nusikalstamumas traukiasi. Dėl nusikalstamumo mažėjimo policijos pareigūnai atsipalaiduoti negali, policijos sistemą privalo būti stiprinama, nes nežinia kada nusikalstamumas gali išaugti. Šioje vietoje reikėtų atsižvelgti į nacionalinio saugumo iššūkį – migrantų krizę, kai migrantai nelegaliai kerta Lietuvos sieną, jie gali sukelti rūpesčių tiek Lietuvos visuomenei, tiek ekonomikai, tiek teisėsaugai. Tokiu atveju nusikalstamumas gali išaugti.

Akivaizdu, kad darbas pavojingas, atsakingas, reikalavimai – aukšti, o „pradedančiojo atlyginimas nesiekia ir šalies vidurkio.“[67] Pabrėžiamos pagrindinės problemos, tokios kaip sveikata, atlyginimas, aukšti reikalavimai, atsakomybė. Bet nėra minima apie tai, kad policijos pareigūnas turi būti aukšto emocinio intelekto lygio, tik tada jis ar ji gebės tvarkytis su iškilusiomis situacijomis ir pareigų atlikimu. Taip pat neužsiminta apie tai, kad policijos pareigūnams trūksta žinių apie emocinį intelektą ir tai įstaigos viduje nėra ugdoma. Nors kartais sunku savarankiškai susitvarkyti su savo emocine būkle.

---

[62] Rita Varpulienė, „Pareigūnų psichosocialinių stresorių, psichologinio atsparumo ir subjektyviai vertinamos psichikos sveikatos sąsajos“ (Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2010), 5, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/1860506.pdf

[63] „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“, *supra note*, 3.

[64] „Policininkai jau atvirai vardija profesijos trūkumus ir absurdus: padarysi avariją, teks plačiai atverti piniginę“, LRT. Žiūrėta 2023 m. Spalio 18 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1866180/policininkai-jau-atvirai-vardija-profesijos-trukumus-ir-absurdus-padarysi-avarija-teks-placiai-atverti-pinigine

[65] „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“, *supra note*, 3.

[66] „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“, *supra note*, 3.

[67] *Ibid.*

3.1. Policijos pareigūnų streso priežastys

Streso priežastys kiekviename darbe skiriasi pagal profesinės veiklos kryptį. „Nors tyrimai patvirtina, kad pedagogai savo profesinėje veikloje patiria daug streso, tačiau mokytojus ar dėstytojus veikiantys stresoriai skiriasi nuo policininkų, ugniagesių ar medicinos įstaigų priėmimo skyrių darbuotojų stresorių, kadangi policijoje dirbantiems profesionalams tenka susidurti su situacijomis, kai kyla reali grėsmė žmogaus gyvybei.[68] Policijos pareigūnai dažnu atveju vyksta nelaimei tiesiai į rankas.

Bėgant metams policijos pareigūnų profesinė veikla keitėsi. Senąją kartą keitė naujoji, kuri į policijos sistemą atnešė naują pasaulėžiūrą ir supratimą, kaip pavyzdys, visuomenė labiau pasitiki policijos pareigūnų profesinė veikla – dažniau praneša apie pažeidimus, sutinka bendradarbiauti ir padėti policijai iki galo atlikti visas darbo funkcijas. Taip pat policijos pareigūnai aprūpinti nauja įranga, naujomis transporto priemonėmis, uniformomis, o didžiuosiuose miestuose naujai pastatyti policijos įstaigų pastatai, kuruose įrengtos darbo vietos, kurios tiek pareigūnui, tiek žmogui tampa komfortiškesnės.

Nors policininko profesija vizualiai atrodo patraukli ir įdomi, tai yra pilna veiksmo, už viso to slepiasi stresas ir įtampa – „policijos pareigūno profesija yra viena labiausiai stresą keliančių profesijų, kuri paveikia pareigūnų fizinę ir psichikos sveikatą bei psichosocialinę gerovę.“[69] Apie stresą ir jo padarinius šiuolaikiniame pasaulyje kalbama daug, apie tai rašomos knygos, moksliniai straipsniai, vedami seminarai ir įvairūs mokymai. „Stresas - tai individuali fiziologinė ir psichologinė organizmo reakcija į išorinius bei vidinius dirgiklius.“[70] Kaip pavyzdys, stresas gali būti jaučiamas, kai reikia atlikti pavestas funkcijas, o pareigūno galvoje per didelis informacijos kiekis, kurio smegenys dar nespėja apdoroti. Todėl pareigūnas jausdamas stresą gali nesugebėti priimti tinkamų sprendimų, o streso lygis išauga dar anksčiau, kai pareigūnas suvokia atsakomybę už priimto sprendimo galimus padarinius. Taip pat yra išskiriama ir profesinio streso sąvoka – „tai psichologinis sutrikimas, kurį sąlygoja reikalavimai darbe, nesant galimybių šių reikalavimų įvykdymui.“[71] Stresas policijos pareigūno profesinėje veikloje gali pareigūnui pasireikšti tokiais pakitimais kaip „širdies ritmo, kraujospūdžio, kvėpavimo, raumenų tonuso, judesių ir veiksmų koordinacijos sutrikimais, emocine įtampa, baime, kartais nesivaldymu.“[72] Atsižvelgiant į profesinio streso sąvoką šiame skyriuje bus nagrinėjami policijos pareigūnų

[68] Varpulienė, *supra note*, 62: 5.
[69] Jarašiūnaitė, *supra note*, 38: 4.
[70] Karolina Vaičiulytė, „Profesinis stresas gydytojų ir slaugytojų darbe ir jo sąsajos su sveikata“ (Magistro darbas, Lietuvos sveikatos mokslu universitetas, 2020), 10, https://portalcris.lsmuni.lt/server/api/core/bitstreams/928b18ca-8675-4020-aa7f-a3a1af87b614/content
[71] *Ibid.*
[72] „Stresas“, visuotinė Lietuvių enciklopedija, žiūrėta 2023 m. lapkričio 8 d., https://www.vle.lt/straipsnis/stresas/

profesinės veiklos įtampos šaltiniai. Stresas ar įtampos šaltiniai jaučiami profesinėje veikloje nepadidina darbo našumo bei rezultatų, darbo aplinkoje nesuteikia teigiamų emocijų – „itin stiprus ar ilgai užsitęsęs stresas siejamas su neigiamu poveikiu asmens savijautai ir sveikatai.“[73] Policijos pareigūno emocinis intelektas turi būti ugdomas. Ne kiekvienas pareigūnas toks gabus, kad sugebėtų tvarkytis pats vienas su iššūkiais, išgyvenimais, patiriamu stresu ir nerimu. Tam reikalingos žinios, mokymai, gyvenimiški pavyzdžiai.

Tam, kad pareigūnas galėtų nepriekaištingai vykdyti jam keliamas užduotis reikalingi ne tik taktikos, reagavimo į pranešimus ir panašaus tipo mokymai, bet ir psichologinio pobūdžio mokymai. Remiantis Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 5-V-41 „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų mokymo(si) tvarkos aprašo patvirtinimo“, matyti, kad buvo parengtas 2022 metų kvalifikacijos mokymų planas. Plane pateikiama atskira lentelė pavadinimu „2022 metų policijos psichologų vedamų tarnybinių mokymų policijos įstaigose planas“[74], kurioje išskirtos 6 temos – socialinė adaptacija, savižudybių prevencija, priklausomybių prevencija, mobingas, dėmesingu įsisąmoninimu grįstas streso valdymas, komandos formavimas. Darbo autoriaus nuomone, tokių mokymų ir tokio pobūdžio temų, plane turėtų būti kur kas daugiau, kadangi – „dalyvauti tuose pačiuose mokymuose tas pats darbuotojas gali ne dažniau nei kartą per dvejus metus, jei kitaip nenumatyta kvalifikacijos tobulinimo programoje.“[75] Toliau darbe aprašomi pagrindiniai iššūkiai ir problemos, kuriuose atsispindi ypatingas dėmesys policijos pareigūno emociniam intelekto išprusimui.

3.1.1. Darbo krūvis kaip stresorius

Darbo krūvis. Kadangi Lietuvoje kiekvienais metais daugėja tarnybą paliekančių valstybės tarnautojų ir jų kiekio nepakeičia naujai atėję, todėl didėja pareigūnų darbo krūvis. Pareigūno tarnyba trunka 8 arba 12 valandų, dėl didelio darbo krūvio tenka dirbti ir viršvalandžius – „manoma, kad dėl darbo režimo, krūvio, užduočių pobūdžio ir griežtomis taisyklėmis paremtos psichologinės atmosferos vidaus tarnybos pareigūnai susiduria su papildomais psichosocialiniais rizikos veiksniais, palyginti su kitų profesijų atstovais, ir patiria itin aukšto lygio stresą bei įtampą

[73] Viktorija Ivleva, Birutė Pajarskienė „Vidaus tarnybos pareigūnų patiriamas stresas darbe“, Higienos institutas, 2018: 22.
[74] Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 5-V-41 „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų mokymo(si) tvarkos aprašo patvirtinimo“, žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 25 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/2022%20m_%20kvalifikacijos%20tobulinimo%20planas.pdf
[75] Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo taisyklių patvirtinimo“, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 25 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/Kvalifikacijos%20tobulinimo%20taisykl%C4%97s.pdf

darbe.“[76] 12 valandų tarnyba ir funkcijų vykdymas nuvargina, bet labai svarbu pabrėžti ir darbo intensyvumą, kuris nesuteikia teigiamų pasekmių – „neigiamas pasekmes sukelia ne tik ilgos darbo valandos, bet ir intensyvus darbo tempas (reikalaujama, kad darbuotojas darbą baigtų per trumpą laiką).“[77] Didelis darbo krūvis ir policijos pareigūnų trūkumas tampa opia problema, dėl kurios pareigūnams sunku išlikti motyvuotais, budriais, atliekant funkcijas gebėti išlikti empatiškiems, išklausyti ir padėti, o būtent tai yra emocinio intelekto dalis.

Analizuojant literatūros šaltinius pastebima, kad teiginius „darbo krūvis, reikalavimai, stresas“ visur kartu lydi teiginiai apie prastus darbo rezultatus, daromas klaidas, darbo našumą, krentančią motyvacija. Kaip pavyzdys tai pastebima ir mokslo leidinyje „Visuomenės sveikata“ - „Vidaus tarnybos pareigūnai susiduria su aukštais reikalavimais bei spaudimu, o darbo krūvis ir tempas yra didelis, tad lengva padaryti klaidų.“[78] Dėl šios problemos viename iš straipsniu internetinėje svetainėje nuomonę pateikė ir Lietuvos policijos profesinės sąjungos pirmininkė Roma Katinienė – „dėl to, jog problema vis neišsprendžiama, dirbantys pareigūnai pervargsta ir svarsto palikti tarnybą, tad problema gali tik didėti.“[79]

Dėl darbo krūvio kenčia ir darbo kokybė. Didžioji dalis pareigūnų paliekančių tarnybą yra pareigūnai su ilgalaike darbo patirtimi. Dėl šios priežasties atsiranda ne tik padidėjusio darbo krūvio problema, bet ir dar viena – naujai atėjusių pareigūnų integracija į sistemą, supažindinimas su darbo specifika bei apmokymas. Vadinami „senieji vilkai“, tai yra pareigūnai su patirties bagažu traukiasi iš tarnybos – „policijos profesionalai vienas po kito traukiasi iš tarnybos. Seni sistemos vilkai skambina pavojaus varpais - ji griūva“[80]. Dėl šios priežasties atsiranda trūkumas pareigūnų, kurie būtų pasiruošę apmokyti naujai atėjusius dirbti, o „dažnai dėl patirties stokos sustiprėja nerimo jausmas, kuris trukdo mažai patyrusiam policininkui pasitikėti savo gebėjimais, įgytais studijų metu bei užtikrintai juos taikyti tarnyboje.“[81] Ne paslaptis, kad teorija nuo praktikos dažnai skiriasi. Kaip pavyzdys, policijos pareigūno taktika – knygoje aprašoma viena, bet praktiškai tai vyksta visai kitaip. Knygose visų galimų taktikos variantų ir situacijų taktikos specialistai neaprašys, tai ateina kiekvienam policijos pareigūnui su praktika, o situacija situacijai nelygi. Darytina išvada,

---

[76] Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo taisyklių patvirtinimo“, *supra note,* 75.
[77] Varpulienė, *supra note,* 62: 17.
[78] Ivleva, *supra note,* 73: 23.
[79] Radvilė Rumšaitė, „Policininkai jau atvirai vardija profesijos trūkumus ir absurdus: padarysi avariją, teks plačiai atverti piniginę“, Lietuvos rytas, 2023 m. sausio 16 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1866180/policininkai-jau-atvirai-vardija-profesijos-trukumus-ir-absurdus-padarysi-avarija-teks-placiai-atverti-pinigine
[80] Vilniaus miesto policijos darbuotojų profesinė sąjunga, „policiją palieka šimtai pareigūnų“, VPP. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 14 d., http://vpp.lt/naujienos/479-policija-palieka-simtai-pareigunu
[81] Štarevičius, *supra note,* 5: 101.

kad mažėja kompetentingu policijos pareigūnų, dėl ko tai paliečia likusius dirbti, nes didėja jų darbo krūvis.

Tai liečia ir naujai atėjusi dirbti policijos pareigūną. Adaptacijos laikotarpiu yra jaučiama įtampa ir stresas, bet papildomai atsiranda problema dėl ilgalaikės praktikos turinčio kolegos paskyrimo kuravimo laikotarpiui. Darbo autorės (G.Ž.) nuomone, atėjus dirbti į policijos sistemą naujam valstybės tarnautojui pateikiama daug naujos bei įvairios informacijos, kuria smegenims susisteminti užtrunka laiko. Taip pat reikia laiko adaptuotis naujoje aplinkoje, išmokti dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti. Situaciją apsunkina ir tai, kad tarnybą pradėjęs pareigūnas supranta ir mato, kad nėra žmogaus, kuris padėtų suprasti ir atsakytų į klausimus. Gintautas Valickas ir Kristina Vabolytė mokslinio straipsnio „Policijos pareigūnų patiriamas stresas“ išvadose pabrėžia, kad „didžiausią įtampą policijos pareigūnai patiria antraisiais-penktaisiais darbo metais.“[82] Dėl tokių emocijų kaip įtampa, nerimas ar stresas policijos pareigūnas pradeda savimi nepasitikėti, o tai gali pastebėti aplinkiniai ir tuo pasinaudoti – „Neryžtingi veiksmai, drebantis balsas, virpančios rankos ar kojos – visi šie požymiai gali išduoti policininko nerimą aplinkiniams.“[83] Siekiant užkirsti kelią pareigūno streso, nerimo ir įtampos aukštam lygiui, pareigūnams reikalingas ilgesnis nei 3 mėnesių kuravimo laikotarpis. Taip pat reikalinga psichologinė pagalba, darbo autoriaus nuomone, mėnesinis profilaktinis pokalbis bent jau pirmuosius du policijos pareigūno tarnybos metus turėtų būti privalomas. Dėl analizuotos darbo krūvio problemos net policijos pareigūnas, kurio emocinio intelekto lygis yra aukštas, gali išsiblaškyti ir nesugebėti su tuo susitvarkyti.

3.1.2. Socialiniai veiksniai susiję su bendravimu ir pareigūno emocine būkle

Aukšti reikalavimai. Iš skyriaus „Policijos pareigūnų profesinės veiklos reglamentavimas“ matyti, kad pareigūnams yra pavedama daug užduočių bei funkcijų tarnybos metu, kas reikalauja didelio atsakingumo ir pasiruošimo. Kiekvienais metais yra vykdoma atranka į Lietuvos policijos mokyklą. Pretendentai turi atitikti tam tikrus reikalavimus, Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymo „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių patvirtinimo“ 2 punkte nurodyta, kad „Pretendentų atrankos į Mokyklą tikslas – nustatyti pretendentų žinių konkursinį balą, įvertinti jų fizinį pasirengimą, loginio mąstymo, teksto suvokimo ir raštingumo gebėjimus, psichologinį tinkamumą, pretendentų motyvaciją ir gebėjimą argumentuotai pagrįsti priimtą sprendimą mokytis Mokykloje bei atrinkti geriausiai įvertintus

[82] Gintautas Valickas, Kristina Vabolytė, „Policijos pareigūnų patiriamas stresas“, Psichologija (2002), 52. file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/3112686.pdf
[83] Štarevičius, *supra note,* 5: 102.

asmenis, siekiant juos priimti mokytis Mokykloje.“[84] Viename punkte išskirti svarbiausi reikalavimai, kuriuos turi turėti kiekvienas būsimas ir esamas pareigūnas – žinios, fizinis ir psichologinis pasirengimas, mąstymas, motyvacija. Šiuos reikalavimus įvertina ir į juos atsižvelgia komisija, todėl atsiranda ir konkurencija. Šie aukšti reikalavimai keliami ne tik pretenduojant į atranką Lietuvos policijos mokykloje, bet taip pat jie lydi policijos pareigūną tarnyboje kiekvieną dieną.

Policijos pareigūno bendravimas ir emocinė būklė. Policijos pareigūno profesinė veikla pagrinde susijusi su viešosios tvarkos užtikrinimu, piliečiams kilusių problemų sprendimu ir nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų užkardymu. Policijos pareigūnas vykdydamas jam pavestas funkcijas ir uždavinius nuolatos reaguoja į įvairius pranešimus, kurie gali būti susiję su pavojumi gyvybei ar eismo saugumui, smurtu, konfliktais, viešosios tvarkos pažeidimais, turtinėmis veikomis. Kad ir į kokį pranešimą pareigūnai reaguotų jie visuomet bendrauja su nukentėjusiais, liudytojais ar įtariamaisiais. Todėl labai svarbu, kad policijos pareigūno emocinis intelektas būtų nuolatos ugdomas. Pareigūnas visu pirmą turi suprasti ir valdyti save, tuomet gebėti suprasti kitą ir sugebėti valdyti bendravimą su kitu žmogumi.

Dažniausiai policijos pareigūnai konfliktinėse situacijose susiduria su agresyviai nusiteikusiais asmenimis – „asmens agresija konfliktinių situacijų prieš policijos pareigūnus metu pasireiškia įvairiomis formomis: žodiniu (nežodiniu) pareigūno įžeidimu, grasinimu, taip pat policininko užpuolimu fiziniais smurtiniais veiksmais.“[85] Tokios situacijos sukelia emocijas, kurias policijos pareigūnas turi mokėti atpažinti, suprasti jų kilimo priežastį ir sugebėti tinkamai su jomis susidoroti. Dažniausiai konfliktinėse situacijose žmogus jaučia neigiamas emocijas, tokias kaip – stresas, nerimas, pyktis, įniršis ar liūdesys. Moksliniame straipsnyje „Policijos pareigūnų emocinių būklių, konfliktinėse situacijose, kilmės priežastys“, autoriai išskiria kaip tam tikra emocija paveikia žmogų. Kaip pavyzdys nerimas - „žmogus, patyręs nerimą, sunkiau randa teisingus sprendimus, sustiprėja jo jausmų dvilypumas, sutrinka judesių koordinacija, o tai gali turėti neigiamos įtakos pareigūnui sprendžiant konfliktą.“[86] Tokia emocija kaip pyktis žmogų priverčia jaustis taip – „nors pyktis ir aktyvina žmogaus elgseną, stiprina pasitikėjimą savo jėgomis, įkvepia drąsos, tačiau silpnina savikontrolę.“[87]

Dažnai konflikto sukėlėjais tampa neblaivūs, priešiškai policijos atžvilgiu nusiteikę asmenys – „vieni jų triukšmauja, grasina, dažnai ketina atkreipti aplinkinių dėmesį, imituodami į

---

[84] 2016 m. vasario 21 d. Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-129 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. Birželio 15 d. įsakymo Nr. 5-V-496 „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių pavirtinimo“ pakeitimo, TAR, žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 14 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/Atrankos%20taisykles(1).pdf

[85] Štarevičius, *supra note,* 5: 101.

[86] *Ibid.*

[87] *Ibid.*

save nukreiptą agresiją (demonstratyviai bando suvaidinti savižudybę: nušokti nuo tilto, persipjauti venas, pasikarti ir pan.).“[88] Kartais konflikto sukėlėjais gali būti ir įkyriai nusiteikę žmonės, kitaip tariant asmenys, kurie išbando policijos pareigūno kantrybę, tokie žmonės „išreiškia agresiją žodžiais arba veiksmais jausdamiesi kieno nors įžeisti, įskaudinti arba kai, jų manymu, to reikalauja situacija (pvz.: reikia ką nors apginti, kažką pakeisti situacijoje ir pan.).[89] Todėl, kai policijos pareigūnas geba atpažinti savo emociją ir ją valdyti, sekančiu žingsniu turi įvertinti pavojų, o tai reiškia, kad policijos pareigūnas turi gebėti atpažinti ar konflikto dalyvio agresija ir keliamas konfliktas yra realus, ar asmuo taip elgiasi bandydamas manipuliuoti ar išgąsdinti policijos pareigūnus. Taip pat pareigūnas bendraujantis su asmenimis visada turi būti pasiruošęs netikėtam konfliktui, taip dažnai nutinka su asmenimis, kurie žaibiškai sureaguoja į informacija, kuri nėra jų naudai - „asmens elgesys neprognozuojamas, gali pasireikšti netikėtai ir nepriklausyti nuo situacijos turinio. Tokie asmenys gali turėti psichinės sveikatos problemų, todėl policijos pareigūnai, bendraudami su jais, turi būti ypač budrūs ir atsargūs.“[90] Policijos pareigūnas turi daug ką gebėti, mokėti, suprasti ir tai panaudoti. Jeigu policijos pareigūno emocinis intelektas ugdomas, jis lengviau susitvarkys su situacijomis ar konfliktais atpažinęs konflikto dalyvių emocijas ir suvaldęs savą emociją.

Gebėjimas tinkamai panaudoti emocinį intelektą atsispindi kai policijos pareigūnas sugeba kontroliuoti įvykusios situacijos dalyvius ir jų reakcijas bei elgesį – kai pareigūnas visų pirma sugeba sukontroliuoti savo elgesį ir veiksmus, o visu antra juos išanalizuoti. Kaip pavyzdys, jeigu policijos pareigūnas pakliuvęs į situaciją, kuri jam sukelia pykti sugeba jį sukontroliuoti, jis iš šios emocijos gauna naudos, t.y. „ši emocija aktyvina žmogaus elgseną, stiprina pasitikėjimą savo jėgomis, įkvepia drąsos. Šios savybės pareigūnui gali praversti sprendžiant konfliktus su asmenimis, taip pat veikiant ekstremaliomis sąlygomis: sulaikant pažeidėją, gelbėjant žmogaus gyvybę įvairių įvykių metu“[91] Žinoma, pyktis turi ir savo neigiama pusę - jaučiant pykti susilpnėja individo savikontrolė. Kiekviena emocija atrodo lyg viena kitą papildytų arba turėtų ir teigiama ir neigiama pusę.

Savikontrolė būtina policijos pareigūnui, nes jis atliekantis jam pavestus uždavinius ir įstatymo normose įtvirtintas funkcijas, atsako už kiekvieną savo atlikta veiksmą, priimtą sprendimą ir rezultatus. Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms

[88] Štarevičius, *supra note,* 5: 101.
[89] *Ibid*.
[90] *Ibid,* 101-102.
[91] *Ibid,* 103.

aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.“[92] Kaip iš nurodyto straipsnio matyti policijos pareigūnas turi galimybę pasirinkti prievartos rūšį ir panaudojimą atsižvelgiant į tam tikrą situaciją. Iškyla dar viena problema – pareigūnas turėdamas galimybę savo nuožiūra pasirinkti situacijos sprendimo būdą gali nuklysti nuo iškeltų reikalavimų, vertybių, tikslų ir vykdomų funkcijų, taip pažeisdamas kito piliečio teises.

2023 m. Rugsėjo 15 d. Panevėžio apygardos teismas nagrinėjo baudžiamąją bylą Nr. 1A-121-350/2023. Bylos esmė – „M. R. buvo išteisintas dėl kaltinimo pagal BK 138 straipsnio 1 dalį bei 228 straipsnio 1 dalį už tai, kad būdamas valstybės tarnautoju – (duomenys neskelbtini), piktnaudžiaudamas tarnybine padėtimi viršijo jam suteiktus įgaliojimus, neteisėtai panaudojo fizinę prievartą asmens atžvilgiu ir savo neteisėtais veiksmais nesunkiai sutrikdė E. T. gim. (duomenys neskelbtini), sveikatą, o būtent: būdamas valstybės tarnautoju - (duomenys neskelbtini), tarnybos metu, reaguojant į Operatyvaus valdymo skyriaus budėtojų pranešimą apie iškvietimą, 2021 m. lapkričio 6 d., apie 03.40 val., kartu su Panevėžio apskrities VPK Patrulių kuopos vyr. patruliu H. V. (kuris dėl šios veikos nėra kaltas) atvykęs į įvykio vietą, esančią adresu (duomenys neskelbtini), neadekvačiai reaguodamas į E. T. išsakytus žodžius išeiti iš jo namų, nesant tam jokio būtinumo ir teisinio pagrindo, E. T. neatlikus jokių veiksmų dėl kurių būtų iškilęs reikalingumas jo atžvilgiu naudoti fizinę prievartą, viršydamas jam suteiktus įgaliojimus, neteisėtai ir nepagrįstai panaudojo fizinę prievartą E. T. atžvilgiu, tai yra pastarąjį nuvertė nuo kėdės ant grindų, o pastarajam nukritus, jį spaudžiant savo kūno svoriu prie grindų, uždėjus E. T. antrankius bei pastarąjį pakėlus nuo grindų, išvedė jį į namo koridorių, kur E. T. būnant surakintam antrankiais ir prieš jį, kaip policijos pareigūną, E. T. neatliekant pasipriešinimo veiksmų, kurie būtų sukėlę grėsmę pareigūno sveikatai ar gyvybei, tyčia, nesant tam jokio būtinumo ir teisėto pagrindo, viršydamas jam suteiktus įgaliojimus, neteisėtai ir nepagrįstai panaudojo fizinę prievartą E. T. atžvilgiu, tai yra dešinės rankos kumščiu sudavė E. T. į smūgį į smakro sritį, bei stumdamas, antrankiais surakintą, E. T. link išėjimo durų, parvertė E. T., ko pasėkoje pastarasis krisdamas veidu trenkėsi į grindis, po ko buvo ištemptas į lauką, ir tuo E. T. ne mažiau kaip šešiolikos trauminių poveikių pasėkoje buvo padaryta - poodinė kraujosruva, muštinės žaizdos nosies nugarėlėje, nosikaulių lūžis, odos nubrozdinimas viršutinėje lūpoje, viršutinio kairio pirmo danties vainiko dalinis išnirimas, poodinės kraujosruvos pasmakrio srityje, pakaušyje, kairės ausies kaušelyje, kairiame žaste, abiejuose dilbiuose, kairėje plaštakoje,

[92] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.

juosmens dešinėje pusėje, odos nubrozdinimai abiejuose keliuose, ir tokiais veiksmais nesunkiai sutrikdė nukentėjusiojo E. T. sveikatą.“[93]

Iš bylos esmėje pateiktos iškvietimo datos ir valandos matyti, kad pareigūnai reagavo į iškvietimą nakties metu. Kadangi policijos darbas vyksta nuolatos ir yra nepertraukiamai, policijos pareigūnai užduotis ir funkcijas įgyvendina ir nakties metu. Tiek medikai, tiek mokslininkai yra analizavę, parašę įvairių straipsnių apie naktinio darbo neigiamas pasekmes žmogaus organizmui. Viena pagrindinių pasekmių, jog naktinis darbas sukelia nuovargį – tiek psichologinį, tiek fizinį, ko pasėkoje galimas emocinis išsekimas – „jei darbas reikalauja greičio, tikslumo, susikaupimo, o jūs tinkamai nepailsėjote, labai tikėtina, kad pridarysite klaidų, kurių kaina gali tapti papeikimas ar net atleidimas iš darbo. Nervingumas, pyktis, jautrumas – jausmai, kurie gali iššaukti konfliktines situacijas bendraujant su kolegomis ar vadovais.“[94] Šiuo atveju policijos pareigūnas atvykęs į įvykį ir bendraujantis, kaip iš bylos matyti, su nukentėjusiuoju E.T. prarado savikontrolę, o tai galėjo įtakoti nuovargis, budrumo trūkumas, įtampa ir kiti faktoriai. Pareigūnas turėjo pasirinkti konflikto sprendimo būdą, numatyti galimas pasekmes, bei nusprendus naudoti fizinę jėgą ar specialiąsias priemones įvertinti situaciją ir elgtis taip, kad išvengtų žalos ar bent jau žala būtų minimali.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad policijos pareigūnas „tyčiniais veiksmais viršijo jam suteiktus įgaliojimus, numatytus Lietuvos Respublikos policijos įstatymo (toliau tekste – Įstatymas) (2019-11-17 iki 2020-06-30 Nr. VIII-2048 redakcija) 27 straipsnyje dėl fizinės prievartos panaudojimo, kuriame nurodyta, kad pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti, pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes, fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti saugodamasis ar siekdamas apsaugoti kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai, kai asmenys vengia vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi), užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.“[95] Remiantis tuo kas išdėstyta, darytina išvada, kad policijos pareigūnas kiekvienu konkrečiu atveju

---

[93] „Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Lietuvos respublikos vardu 2023 m. rugsėjo 15 d.“, LITEKO, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 25 d., https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=7d0c324b-1c20-468a-92f0-4a3a811d46e4

[94] Laura Mačiūnaitė, „Naktinio darbo ypatumai“, *Apie darba, (*2021), žiūrėta 2023 m. lapkričio 1 d., https://www.apiedarba.lt/naktinio-darbo-ypatumai/

[95] Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Lietuvos respublikos vardu 2023 m. rugsėjo 15 d., *supra note*, 93.

turi adekvačiai įvertinti esamą konflikto situaciją, pavojaus lygį. Vadinasi, įvertinus situaciją ir policijos pareigūnui nusprendus, kad reikalinga naudoti prievarta, pirma turi būti naudojama psichinė prievartą ir jai nesuveikus fizinė.

Policijos pareigūnas pasirinkdamas tokį konflikto sprendimo būdą ir kaip teisėjų kolegiją konstatavo viršydamas jam kaip policijos pareigūnui suteiktus įgaliojimus, jis taip pat „šiurkščiai pažeidė Įstatymo 25 str. 1 d. 1 p. nuostatas, nurodančias gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti jo teises ir laisves, Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatytus profesinės etikos, pagarbos žmogaus teisėms, humanizmo, visuomenės moralės, teisėtumo, prievartos naudojimo tik būtinais atvejais ir jos panaudojimo proporcingumo principus, pažeidė Lietuvos Respublikos Konstitucijos 21 straipsnyje numatytą asmens garantiją draudžiančią žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, bei sulaužė 2017-02-24 duotą pareigūno priesaiką ir tokiais savo tyčiniais veiksmais, nesuderinamais su Lietuvos policijos pareigūno vardu, sulaužydamas duotą pareigūno priesaiką, šiurkščiai pažeisdamas įstatymus, pažeisdamas valstybės deklaruojamus policijos veiklos principus, padarė E. T. didelę fizinę bei moralinę žalą, taip pat sumenkino Lietuvos policijos kaip valstybės teisėsaugos institucijos prestižą, jos autoritetą bei pasitikėjimą ja, diskreditavo šios institucijos bei policijos pareigūno vardą, tuo padarydamas didelę neturtinę žalą valstybės institucijai Lietuvos policijai bei Lietuvos Respublikos valstybei.“[96] Apibendrinant analizuotus klausimus matyti, kad policijos pareigūno darbas susijęs su neigiamomis emocijomis, iššūkiais, nuovargiu, kartais pareigūnui tikrai sunku atsipalaiduoti ir pailsėti, sukontroliuoti save ir neišgyventi per ilgai darbe patirtų neigiamų emocijų, valdyti savo žodžius ir elgesį. Todėl policijos pareigūnų emocinis intelektas privalo būti nuolatos ugdomas, analizuojamos situacijos iš kurių būtų galima pasimokyti ir nekartoti kolegų klaidų.

Minėtoje baudžiamojoje byloje teisėjų kolegija nusprendė – „<...> M. R. paskirti galutinę subendrintą bausmę – laisvės apribojimą 6 (šešiems) mėnesiams, įpareigojant jį bausmės atlikimo metu dalyvauti smurtinio elgesio pataisos programoje. <...> kartu su bausme paskirti M. R. baudžiamojo poveikio priemones –atėmimą teisės dirbti policijos pareigūnu trejiems metams <...>.“[97] Vienas netinkamai priimtas sprendimas, savęs nebekontroliavimas ir pasidavimas neigiamoms emocijoms, štai kokia viso to kaina.

Visais atvejais policijos pareigūnas už savo veiksmus prisiima atsakomybę ir turi nuspręsti kas konkrečioje situacijoje būtų geriausia – kokios priemonės veiksmingiausiai gali būti išsprendžiama esama situacija, ar reikalingas prievartos panaudojimas, jeigu reikalingas tai kokia būtent prievarta efektyviausia ir mažiausiai padarinių sukelianti būtų. Kiekvieno pareigūno

[96] Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Lietuvos respublikos vardu 2023 m. rugsėjo 15 d., *supra note*, 93.
[97] Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Lietuvos respublikos vardu 2023 m. rugsėjo 15 d., *supra note*, 93.

emocinio intelekto lygis, pasaulėžiūra, patirtis, išsilavinimas ir žinios yra skirtingos. Du pareigūnai veikdami toje pačioje situacijoje, vadovaudamiesi tomis pačiomis teisės normomis ir profesinės veiklos kriterijais, gali pasielgti priešingai ir to išvengti nėra galimybės, kadangi tai priklauso kaip kiekvienas iš jų geba modeliuoti savo elgesį konkrečioje situacijoje, nepažeidžiant nei teisėtumo nei teisingumo.

3.1.3. Pokyčiai policijos sistemos viduje

Lietuvoje teisės aktai dažnai yra koreguojami, keičiami arba pripažinti netekę galios, o vietoje jų ruošiami ir tvirtinami kiti. Didžioji dalis teisės aktų susijusi su policijos pareigūno profesinė veikla, todėl policijos pareigūnas turi stebėti, susipažinti su teisės aktų pakeitimais ir naujais įstatymais, taip pat juos išmanyti. Svarbu paminėti ir tai, kad policijos sistemos viduje taip pat kas tam tikrą laikotarpį vyksta pokyčiai vadinami – reformomis, reorganizacijomis, pertvarkomis. Ne vienas policijos pareigūnas, kuris tarnauja valstybės labui 20 ir daugiau metų pasakytų, kad jau net nebepamena, kiek reformų išgyveno. „Pasak Lietuvos policijos profesinės sąjungos pirmininkės Romos Katinienės, viena kitą keičiančios reformos ir pertvarkos per eilę metų yra tiek išvarginusios darbuotojus, jog jau vien žodis „pertvarka“ sukelia įtampą ir nepasitenkinimą.“[98]

Viena iš naujausių policijos reformų yra specializuotų policijos įstaigų reorganizacija. 2023 m. rugsėjo 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 725 „Dėl sutikimo reorganizuoti specializuotas policijos įstaigas.“[99] Nutarime išskirtas reorganizacijos tikslas – „optimizuoti policijos sistemos įstaigų skaičių, efektyvinti policijos veiklą, stiprinti struktūrinių padalinių valdymą, jį centralizuoti, racionaliau naudoti materialinius, finansinius ir žmogiškuosius išteklius.“[100] Šios reformos esmė, kad „Lietuvos kelių policijos tarnyba (juridinio asmens kodas 188785085), Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras (juridinio asmens kodas 188785313) ir Lietuvos policijos antiteroristinių operacijų rinktinė „Aras“ (juridinio asmens kodas 191005848) būtų reorganizuoti jungimo būdu, prijungiant šias įstaigas prie Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (juridinio asmens kodas 188785847), kuriam pereitų visos nurodytų įstaigų teisės ir pareigos.“[101] Kaip pavyzdys, ši reorganizacija reiškia, kad iki šiol Lietuvoje veikė 11 Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centro laboratorijų, o šia

---

[98] „Policija vėl išgyvens pokyčius, kas laukia pareigūnų?“, Profsąjungos, 2021. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 14 d.,, https://www.profsajungos.eu/policija-vel-isgyvens-pokycius-kas-laukia-pareigunu/

[99] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. rugsėjo 13 d. nutarimas Nr. 725 „Dėl sutikimo reorganizuoti specializuotas policijos įstaigas“, TAR, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 26 d., https://www.infolex.lt/ta/887041?is_aktualiju=1

[100] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. rugsėjo 13 d. nutarimas Nr. 725 „Dėl sutikimo reorganizuoti specializuotas policijos įstaigas“, *supra note*, 99.

[101] *Ibid.*

reorganizacija norima palikti tik 3 laboratorijas, jas sustiprinant ir aprūpinant aukščiausios klasės įranga „Manoma, kad numatyti pokyčiai leis sutrumpinti kriminalistinių tyrimų atlikimo terminus bei išspręs nevienodo kriminalistinių tyrimų darbuotojų krūvio problemą.“[102] Bet svarbu pabrėžti, kad laboratorijos lieka didžiausiuose miestuose –Vilnius, Kaunas ir Klaipėda. Kitų miestų darbuotojams lieka pasirinkimas važinėti į darbą didesnius atstūmus, pereiti dirbti į kitą skyrių arba palikti sistemą. Pokyčiai darbe policijos pareigūnui, kuris neša didelę atsakomybę už savo veiklą gali sukelti emocinį išsekimą ir taip pakenkti darbo rezultatams.

Kitą reformą planuojama įgyvendinti iki 2025 metų. Ši reforma numato tai, kad policijos darbas būtų organizuojamas 5 apygardų principu, nors šiai dienai policijos darbas vyksta 10 apskričių – „pertvarkos metu ketinama stambinti policijos teritorinius padalinius, numatant, kad iš 10-ties apskričių komisariatų liktų 5 apygardų komisariatai.“[103] Policijos generalinis komisaras Renatas Požėla teigia, kad „policijos reforma reikalinga ne tik siekiant pagerinti visuomenei teikiamas paslaugas, bet ir siekiant, kad pati policija taptų patrauklesne, kad į sistemą galima būtų prisivilioti daugiau jaunų žmonių.“[104] Tai reiškia, kad šiai dienai esantys policijos struktūriniai padaliniai keistų pavadinimus ir taptų didesniais. Kaip pavyzdys, šiai dienai Kauno miestas turi Kauno apskrities vyriausiąjį policijos komisariatą, po reformos pasikeistų įstaigos pavadinimas į Kauno apygardos vyriausiąjį policijos komisariatą ir prie Kauno miesto policijos būtų prijungtos tokios apskritys kaip Marijampolė ir Alytus. Vadinasi, Kauno apygardos VPK operatyvaus valdymo skyrius turėtų aptarnauti Marijampolės ir Alytaus miestą, o tai reiškia, kad Marijampolėje ir Alytuje turėtų būti naikinamas operatyvaus valdymo skyrius, ko pasėkoje policiją turės dar sumažėjusi pareigūnų skaičių, o Kauno skyriui padidės darbo krūvis. 2023 metų Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijoje komiteto narių buvo nuspręsta šią reformą grąžinti tobulinimui iniciatoriams.[105]

2022 metais policijoje buvo įgyvendinta dar viena reforma, kuria buvo siekiama, kad kuo didesnė dalis policijos būtų matoma miestų bendruomenėse – „atsiranda daugybė galimybių policijos pareigūnams daryti karjerą, kiekvienam vieta po saule bus surasta. Ta reforma iš šešėlio ištraukia pareigybes, kabinetuose nusikaltimai nevyksta, (...) viešąją

---

[102] „Policija vėl išgyvens pokyčius, kas laukia pareigūnų?“, *supra note*, 98.
[103] Gytis Pankūnas, „Požėla pristatė policijos reformą: įstaiga taps vienu juridiniu asmeniu, darbas vyks 5-iose apygardose“, LRT, 2021. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1438148/pozela-pristate-policijos-reforma-istaiga-taps-vienu-juridiniu-asmeniu-darbas-vyks-5-iose-apygardose
[104] *Ibid.*
[105] Augustė Liberytė, „Išvažiuojamasis Seimo komiteto posėdis opozicijai sukėlė klausimų: svarstant VST reformą, lankytasi policijos muziejuje“, LRT, žiūrėta 2023 m. spalio 29 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2128070/isvaziuojamasis-seimo-komiteto-posedis-opozicijai-sukele-klausimu-svarstant-vst-reforma-lankytasi-policijos-muziejuje

tvarką reikia palaikyti viešose vietose, dėl to priešinamasi“[106] Iki tol policijoje veikiantys tokie skyriai kaip patrulių rinktinė, kelių policija ir nusikalstamų veikų registravimo skyrius, kiekvienas dirbo savo aiškiai apibrėžtą darbą. Reformos tikslas buvo sujungti visus šiuos skyrius į vieną ir tai pavadinti „Reagavimo“ skyriumi ar valdyba. Remiantis policijos profsąjungos nario mintimi -„juk reforma turėtų būti siekiama geresnės kokybės, veiklos efektyvumo ir darbuotojų pasitenkinimo. Neigiamą aspektą mes iškart nurodėme – pareigūnams krūvis didės, o pačių pareigūnų mažės. Sistema neapdairiai reformuodamasi praras ir taip jau „deficitu“ tapusius parengtus ir savo darbą išmanančius pareigūnus“[107], darytina išvada, kad su kiekviena reforma išeina tam tikra dalis policijos pareigūnų, nes krūvis vis didėja. Policijos pareigūno organizmas reikalauja papildomų resursų prisitaikyti kiekvienais metais prie naujos reformos.

3.2. Dėmesio emociniam intelektui reikšmė pareigūno veiklos iššūkių kontekste

Apibendrinant atliktą analizę, pastebėtina, kad pagrindiniai iššūkiai susiję su emociniu intelektu policijos pareigūno darbe:

1. Darbo krūvis – perdegimas;
2. Aukšti reikalavimai – siekis atlikti pavestas užduotis kuo geriau;
3. Stresas ir nerimas – prasti darbo rezultatai, sveikatos problemos;
4. Naktinis darbas – nuovargis;
5. Reformos – nežinomybė, nesaugumo jausmas.

Kaip jau ir minėta policijos pareigūno profesinė veikla yra viena iš sudėtingiausių, todėl policijos pareigūnų emociniam intelektui turėtų būti skiriamas išskirtinis dėmesys siekiant užtikrinti jo palaikymą ir ugdymą.

Atsižvelgiant į atliktą mokslinių šaltinių, teisinių aktų ir policijos pareigūno profesinės praktikos, teisinės praktikos pavyzdžių analizę, matyti, kad policijos pareigūnų veiklos ir emocinio intelekto sąsajos yra kelios.

---

[106] Ingrida Steniulienė, „Policijos reforma: Vilniuje keturi padaliniai jungiami į Reagavimo valdybą, profsąjunga baiminasi dėl krūvių“, LRT, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 27 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1595430/policijos-reforma-vilniuje-keturi-padaliniai-jungiami-i-reagavimo-valdyba-profsajunga-baiminasi-del-kruviu

[107] *Ibid.*

Lentelė Nr. 1 Emocinio intelekto ir teisės aktų ryšys
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[108]

Emocinis intelektas (šaltinis)	Kokiu aspektu (tiesiogiai ar bent netiesiogiai minimas kuriame nors teisės akte)	Pastaba: sąsajos stiprumas
Travis Bradberry ir Jean Geaves knygoje „*Emocinis intelektas 2.0*“ pabrėžia, kad „mes turime tiek daug žodžių jausmams apibūdinti, tačiau visos emocijos kyla iš penkių pagrindinių jausmų: laimės, liūdesio, pykčio, baimės ir gėdos.“[109]	Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodekso 5 straipsnis pažymi, kad „Policijos darbuotojų tarnybinė etika grindžiama šiais veiklos ir elgesio principais: pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, atsakomybės, lojalumo, nesavanaudiškumo, sąžiningumo, nešališkumo, padorumo, politinio neutralumo, pavyzdingumo, viešumo ir skaidrumo.“[110]	**Sąsajos netiesioginės, bet įžvelgiamos**
Gitana Naudužienė ir prof. dr. Vaiva Zuzevičiūtė darbe „Emocinio intelekto ir psichologinės gerovės ryšys: ugdymo galimybės“ mini, kad „psichologijos žodyne emocinis intelektas apibūdinamas kaip gebėjimas stebėti savo ir kitų žmonių emocijas, skirti skirtingas emocijas ir jas teisingai įvardyti, naudoti emocinę informaciją reguliuojant savo mąstymą ir elgesį.“[111]	Lietuvos policijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „Policija bendradarbiauja su kitomis valstybės ar savivaldybių institucijomis, įstaigomis, asociacijomis, kitais asmenimis, įgyvendindama nusikalstamų veikų kontrolės, prevencijos, kitas programas ir kitaip įtraukdama juos į šią veiklą. Policija ypatingą dėmesį skiria bendradarbiavimui su visuomene, siekdama, kad būtų teikiama abipusė pagalba ir visuomenės nariai dalyvautų užtikrinant viešąją tvarką, asmens ir visuomenės saugumą.“[112]	**Matomos netiesioginės sąsajos**

[108] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Emocinio intelekto ir teisės aktų ryšys*“, 2023.
[109] Bradberry, *supra note,* 28: 30.
[110] „Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas“, *supra note,* 54.
[111] Naudužienė, *supra note,* 11: 219.
[112] „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Nr. VIII-2048“, *supra note,* 49.

Edmundas Štarevičius, doc., dr. Algirdas Muliarčikas, darbe „Policijos pareigūnų emocinių būklių, konfliktinėse situacijose, kilmės priežastys“ nurodo, kad „žmogus, patyręs nerimą, sunkiau randa teisingus sprendimus, sustiprėja jo jausmų dvilypumas, sutrinka judesių koordinacija, o tai gali turėti neigiamos įtakos pareigūnui sprendžiant konfliktą.“[113]	Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 21 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad „Pareigūnai privalo gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti žmogaus teises ir laisves.“[114]	**Sąsajos akivaizdžios**

Kaip matoma, nors tiesiogiai policijos pareigūno veiklą reglamentuojantys teisės aktai emocinio intelekto neįvardina, bet sąsajos tarp emocinio intelekto turinio, prasmės bei esminių elementų ir policijos pareigūno profesinės veiklos ypatumų įžvelgiamos, kai kuriais atvejais tiesiogiai, kitais – dalinai. Gilesniam situacijos supratimui buvo organizuotas empirinis tyrimas, pristatomas toliau.

[113] Štarevičius, *supra note*, 5: 101.
[114] Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1381, *supra note*, 50.

4. POLICIJOS PAREIGŪNO EMOCINIO INTELEKTO YPATUMAI PROFESINĖS VEIKLOS ATŽVILGIU EMPIRINIS TYRIMAS

4.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Atsižvelgiant į emocinio intelekto ir policijos pareigūnų profesinės veiklos sąsajas bei remiantis magistro baigiamajame darbe išnagrinėtais teoriniais šaltiniais ir teisiniais dokumentais, nuspręsta - *įvardinti policijos pareigūno subjektyvius vertinimus emocinio intelekto ypatumams profesinės veiklos atžvilgiu.*

Tyrimo eiga iliustruojama 3 pav.

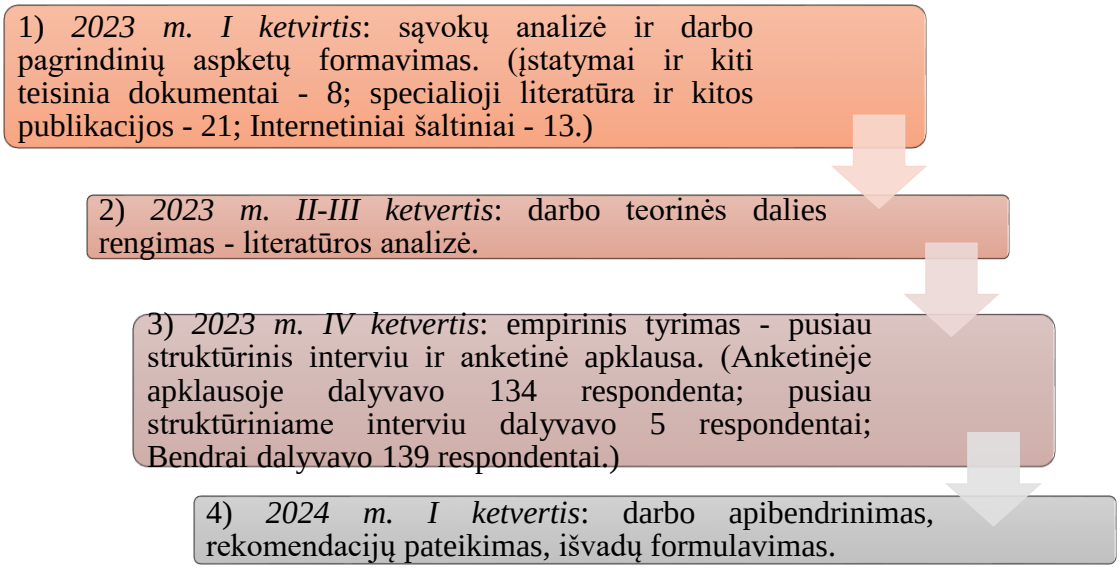

3 pav. Tyrimo metodo modelis

Šaltinis (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[115]

Siekiant realizuoti šio darbo tikslą, naudojamas tiek kiekybinis metodas – anketinė apklausa, tiek kokybinis metodas – interviu. Interviu papildo anketinės apklausos duomenis.

Kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa (priedas Nr.1), tai pagrindinis darbe naudotas tyrimas. Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti emocinio intelekto vaidmenį policijos pareigūnų profesinėje veikloje, kaip policijos pareigūnas supranta emocinį intelektą, kaip geba jį pritaikyti praktinėse situacijose ir kaip profesinė veikla įtakoja pareigūno emocinę būklę. Kiekvienas respondentas pildydamas anketą gavo tuos pačius klausimų ir atsakymų variantus, todėl šis metodas pasižymi standartizuota struktūra. Taikytu apklausos būdu nesudėtingai atliekama duomenų analizė ir administravimas, kadangi anketa policijos

[115] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Tyrimo metodo modelis*“, 2024.

pareigūnams pateikiama elektroniniu paštu – respondentas raštu pildantis anketą pasirenka jam tinkamą laiką, vietą, greitį bei turi daugiau privatumo[116]. Anketinės apklausos metodas buvo vykdomas anonimiškai, todėl nėra galimybės identifikuoti respondento.

Anketa (priedas Nr. 1) buvo skirta tik policijos pareigūnams. Anketoje pateikiama 40 klausimų: 36 uždaro ir 4 atviro tipo klausimai. Anketinė apklausa buvo sudaroma remiantis Emocinio intelekto bruožų ir penkių Dėmesingumo įsisąmoninimo faktorių matavimo klausimynų[117], gavus leidimą iš minėto darbo autorės - Gitanos Naudužienės. Anketa pradedama įžangine dalimi, kurioje paaiškinamas tyrimo panaudojimo tikslas, pateikiama anketos užpildymo instrukcija[118]. Toliau anketoje pateikiama demografinė dalis – 3 klausimai respondentų objektyviųjų duomenų nustatymui: lytis, profesinė veikla, darbo stažas[119]. 36 anketos klausimai sudarė diagnostinę anketos dalį. 36 klausimai iš 40 yra ranginės skalės tipo[120]. Anketa pasidalinta su policijos pareigūnais tarnybiniame elektroniniame pašte buvo nuo 2023 m. lapkričio 10 dienos. Šiame darbe pateikiami ne visi anketinės apklausos metu surinkti duomenys, kadangi darbas turi apimties ribojimų.

Antrasis naudotas metodas šiame darbe, tai kokybinis tyrimas – interviu. Interviu atliktas siekiant papildyti pirmąjį atlikta kiekybinį tyrimą - „kokybiniai tyrimai labai dažnai yra kiekybinių tyrimų pagalbininkai – jie naudojami rezultatams įprasminti prieš arba po kiekybinio tyrimo.“[121]

Siekiant nustatyti policijos pareigūno emocinio intelekto vaidmenį bei ypatumus profesinės veiklos atžvilgiu, šiame darbe buvo atliktas pusiau struktūrinis interviu apklausiant X miesto ir rajono policijos komisariato policijos pareigūnus (klausimai pateikiami priede Nr. 3). Pusiau struktūriniame interviu respondentams buvo pateikiami vienodi, atviro tipo 8 klausimai, interviu numatytas iš anksto, eigoje niekas nepasikeitė.[122] Šis klausimynas buvo sudarytas bei suderintas su darbo vadovu. Pusiau struktūrinio interviu metodas nevaržo respondentų ir leidžia jiems reikšti savo mintis kaip jiems norisi, todėl gaunama išsamesnė informacija. Interviu pagrindas – „respondentui užduodant atvirą

---

[116] Inga Gaižauskaitė ir Svajonė Mikėnė, *Socialinių tyrimų metodai: apklausa*, (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014), 72.
[117] Dr. Gitana Naudužienė, „Emocinio intelekto bruožų ir penkių Dėmesingumo įsisąmoninimo faktorių matavimo klausimynai“, žiūrėta 2023 m. spalio 15 d., https://s.surveyplanet.com/wNhmHJn4W?fbclid=IwAR0T266e8CWHofPu1uRn4jU6vnUO-yup8PCiDm-tvcMxR-ZEyjAstUIgTx0
[118] Kęstutis Kardelis, *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai* (Vilnius: Mokslo ir leidybos centras, 2016), 248.
[119] *Ibid*, 252.
[120] Kardelis, *supra note*, 117: 252.
[121] Rimantas Tidikis, *Socialinių mokslų tyrimų metodologija, (* Vilnius:Lietuvos teisės universitetas, 2003), 357.
[122] Kardelis, *supra note*, 117: 257.

klausimą gauti kuo išsamesnius bei atviresnius atsakymus susietus su jų požiūriu, patirtimi, žiniomis bei jausmais.“[123]

Tyrime dalyvavę X miesto ir rajono policijos komisariato policijos pareigūnai buvo supažindinti su magistro baigiamojo darbo tematika ir tyrimo tikslu. Respondentams išaiškinta, jog interviu yra vykdomas užtikrinant jų anonimiškumą. Respondentai neprieštaravo, kad atliekant interviu būtų daromas balso įrašas. Interviu laiko vidurkis vienam asmeniui 8,08 minutės. Apribojimai interviu laikui taikyti nebuvo. Tyrime naudotas turinio analizės metodas interviu atsakymų tvarkymui. Turinio analizės metodu analizuojama garsinę formą turimi duomenys. Visi interviu įrašyti ir transkribuoti (vienas interviu pavyzdys su respondentu P2 pateikiamas priede Nr. 4)

Šio magistro baigiamojo darbo tiek kiekybinio, tiek kokybinio tyrimo rezultatų apibendrinti nėra įmanoma visai generalinei aibei, bet gautų rezultatų pastebėtomis įžvalgomis galima remtis tendencijų identifikavimui ar pasiūlymų formavimui.

Tyrimo ribojimai. Dėl empirinio tyrimo apimties bei pobūdžio (nauda netikimybinė imtis) gautų empirinių duomenų apibendrinti negalima, tačiau juos galima naudoti tendencijų įžvalgai, teorinių įžvalgų praturtinimui bei praktikos tobulinimui.

Pastaba. Tekste naudojamas terminas pareigūnas apima pareigūnus ir pareigūnes.

4.2.1. Anketinės apklausos respondentų – policijos pareigūnų charakteristika

Iš viso anketinėje apklausoje dalyvavo 134 respondentai – moterys ir vyrai. Kaip matyti iš pateikto paveikslo (žr. paveikslą Nr. 3) iš 134 respondentų, dalyvavo 41 vyras (31 %) ir 93 moterys (69%). Remiantis duomenimis galima teigti, kad lyties atžvilgiu moterys aktyviau pildė anketinę apklausą. Apklausa (priedas Nr. 1) buvo skirta policijos pareigūnams.

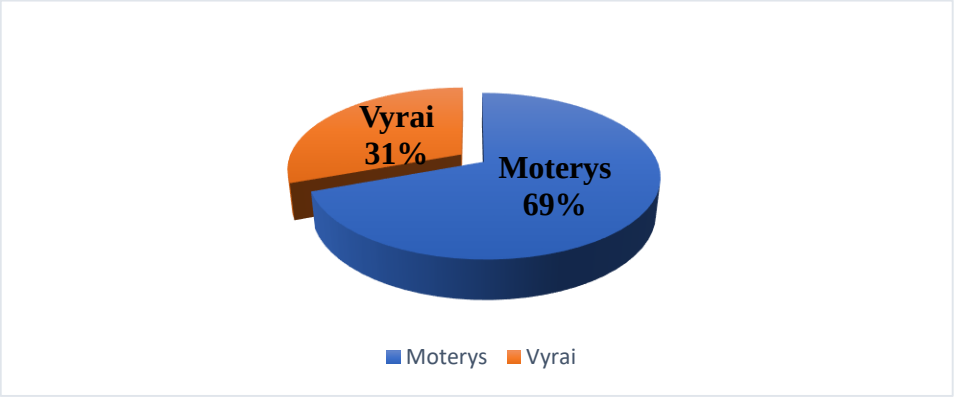

4 pav. Respondentų paskirstymas pagal lytį
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[124]

[123] Gaižauskaitė, *supra note*, 115: 17.
[124] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Respondentų paskirstymas pagal lytį“*, 2023.

Vykdytoje apklausoje į pateiktą klausimą apie respondentų profesinę veiklą, didžioji dalis respondentų įrašė atsakymą – policijos pareigūnas (-ė) (59%). Kita dalis respondentų pateikė tokius atsakymus kaip pareigūnas (-ė) (25%), kriminalistika (2%), policija (4%), žvalgyba (1%), valstybės tarnautojas (1,5%), policininkas (-ė) (7%). Duomenys apie respondentų profesinę veiklą pateikiami paveikslėlyje Nr. 4.

Taip pat šioje apklausoje buvo svarbu nustatyti policijos pareigūnų darbo stažą policijoje. Anketą pildė pareigūnai, kurių stažas nuo 1 metų iki 35 metų. Respondentų pildžiusių anketą vidutinis darbo stažas yra 11 metų.

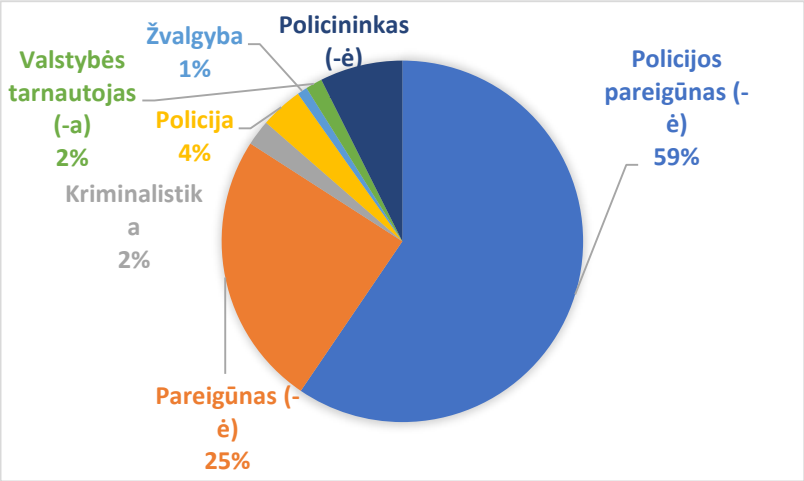

5 pav. Respondentų profesinė veikla
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[125]

4.2.2. Anketinės apklausos apie pareigūnų emocinio intelekto vertinimus rezultatai

Anketinės apklausos rezultatai analizuojami suskirstant teiginius į grupeles, t.y. po keturis panašaus tipo teiginius vienoje iliustracijoje. Kiekvienas teiginys turėjo pasirinkimą – visiškai nesutinku arba visiškai sutinku (renkantis skaičių nuo 1 iki 7). Paveikslėliuose (**žr. 6 pav. – 14 pav.**) pateikiami teiginių rezultatai procentais – visiškai nesutinku (respondentų atsakymai žymėti skaičiais 1 ir 2), ir visiškai sutinku (respondentų atsakymai žymėti skaičiais 6 ir 7). Kaip pavyzdys, paveiksle Nr. 6 iliustruojami sugrupuoti keturi teiginiai. Kiekvienas teiginys turi atskirus procentus, t.y. bendrai jie nesudaro 100 procentų. Taip darbe organizuojamos iliustracijos ir toliau.

Analizuojant pareigūnų atsakymus apie emocijas (žr. 6 pav.), matyti, kad didesnė dalis policijos pareigūnų gali žodžiais įvardinti savo emocijas, jas suvaldyti ir išreikšti. Iš keturių pateiktų teiginių pastebima, kad ketvirtasis teiginys apie „*sunkumą išreiškiant emocijas net savo artimiesiems*“ išsiskiria iš kitų. Su minėtų teiginiu visiškai sutinka 17 procentų policijos pareigūnų.

[125] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Respondentų profesinė veikla*“, 2023.

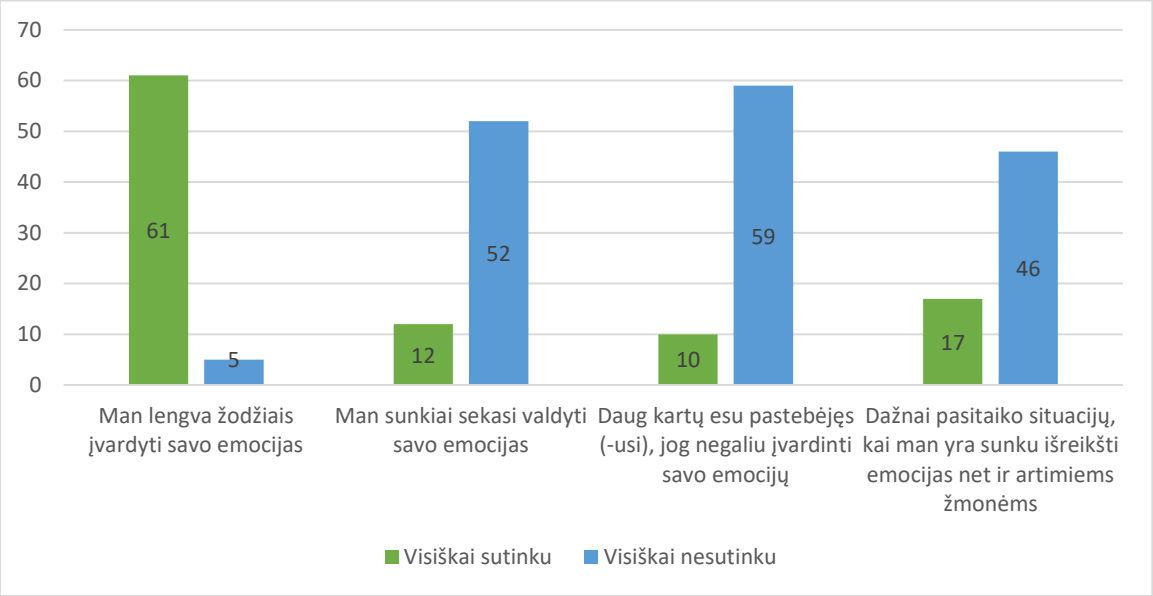

6 pav. Pareigūnai apie emocijas
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[126]

Toliau analizuojamas - *policijos pareigūnų emocijų išreiškimas* (žr. 7 pav.). Į pateiktus 4 teiginius, daugiausia policijos pareigūnų rinkosi atsakymą - „*visiškai nesutinku*“. Policijos pareigūnai nesutinka su tuo, kad gyvenimas jiems neteikia malonumo, kad yra linkę keisti savo nuomonę, kad negali pakovoti už save, kad niūriai žiūri į tam tikrus dalykus. Nors su teiginiu „*man sunku dėl savęs pakovoti*“ nesutinka 62 procentai respondentų, atkreipiamas dėmesys, kad lyginant su kitais teiginiais, su šiuo vis dėl to sutinka 11 procentų respondentų.

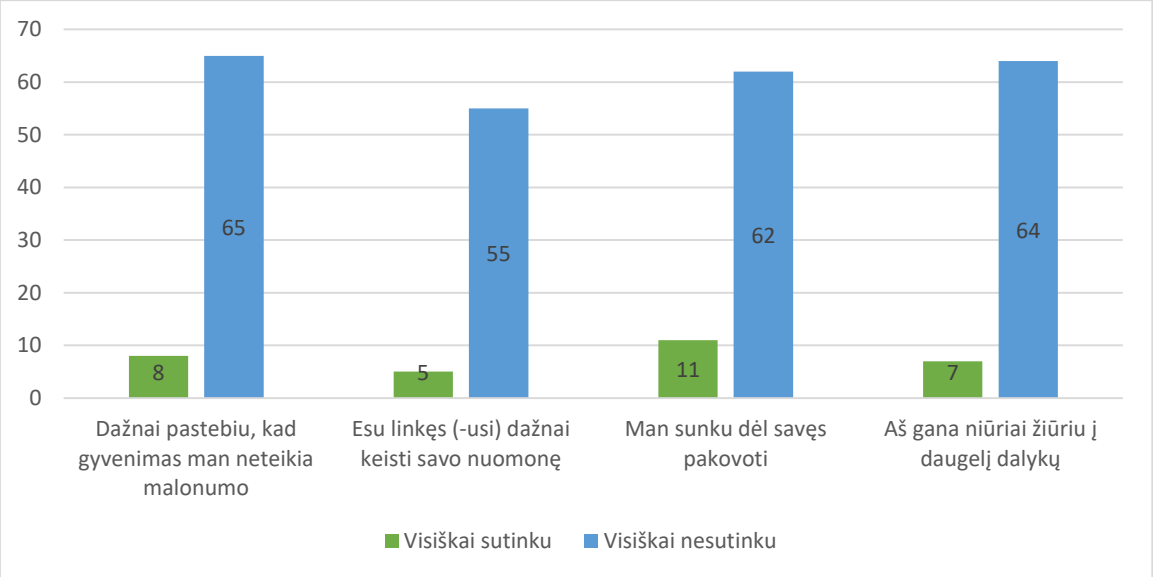

7 pav. Pareigūnai apie emocijų išraiškas
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[127]

[126] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie emocijas*“, 2024.
[127] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie emocijų išraiškas*“, 2024.

Policijos pareigūno profesinėje veikloje viena iš dažniausiai naudojamu priemonių yra bendravimas, todėl siekiant įvertinti policijos pareigūnų bendravimo įgūdžius pateikti 4 teiginiai (žr. 8 pav.). Policijos pareigūnai visiškai sutinka, kad geba bendrauti su žmonėmis bei gali įsijausti į tai ką jaučia kiti. Taip pat didžioji dalis respondentų mano, kad turi bent keletą puikių savybių. 48 procentai respondentų mano, kad gali gerai susidoroti su stresu.

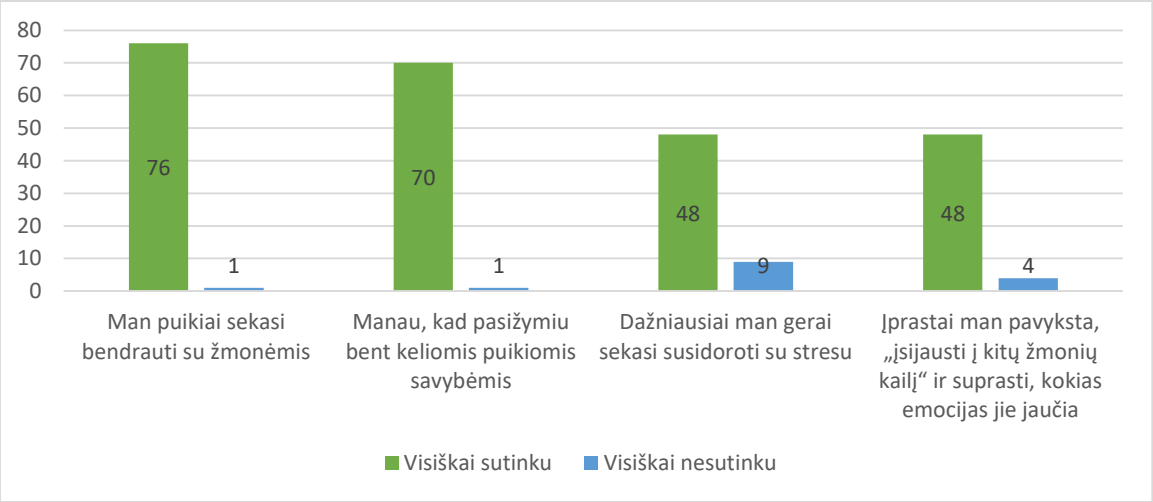

8 pav. Pareigūnai apie bendravimą
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[128]

Analizuojant respondentų atsakymus į teiginius apie „policijos pareigūno vidines ribas“ (žr. 9 pav.), matoma, kad atsakymai nėra panašūs procentų atžvilgiu. Teiginio „*priekaištauju sau dėl netinkamų emocijų*“ atsakymai visiškai sutinku ir visiškai nesutinku skiriasi tik per 7 procentus, kas leidžia daryti įžvalgą, kad ne kiekvienas policijos pareigūnas lengvai išgyvena netinkamas emocijas. Taip pat labai panašiai svyruoja nuomonės dėl teiginio „*turiu polinkį įsivelti į tai, į ką vėliau pagalvojęs, bučiau mielai nesikišęs*“, atsakymai skiriasi 10 procentų. Net 80 procentų respondentų iš kolegų nėra girdėję, jog neteisingai elgtųsi su kitais. Iš gautų duomenų taip pat matoma, kad policijos pareigūnai yra linkę manyti, kad gali daryti įtaką kitų savijautai.

[128] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie bendravimą*“, 2024.

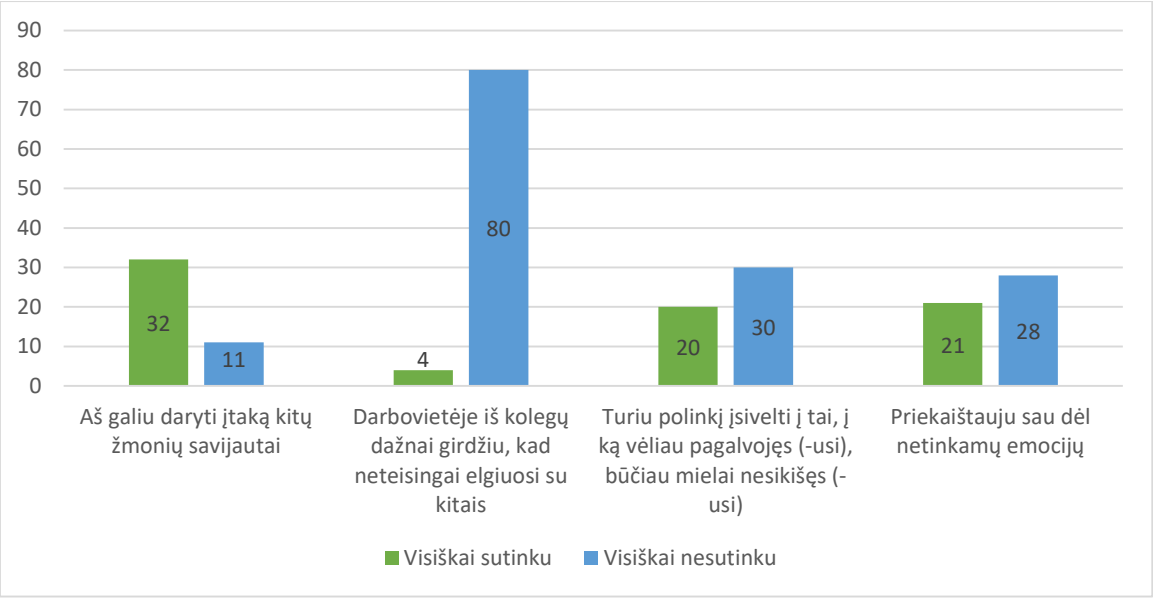

9 pav. Pareigūnai apie vidines ribas
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[129]

Nagrinėjant policijos pareigūnų atsakymus apie santykius su kitais žmonėmis, pastebima, kad atsakymai procentų atžvilgiu išsiskiria, todėl tikslinga aptarti kiekvieną teiginį (žr. 10 pav.). 42 procentai respondentų visiškai sutiko, kad jiems sunku ilgą laiką išlikti motyvuotiems. 38 procentai respondentų nesutinka su teiginiu, kad „*yra linkę atsitraukti, kai yra teisus*“, tai galima sutapatinti su tuo, kad policijos pareigūnai prisideda prie teisingumo vykdymo. Su teiginiu „*nepanašu, kad turėčiau kokių nors gebėjimų paveikti kitų žmonių jausmus*“ sutiko 33 procentai, o nesutiko 59 procentai. Labiausiai atkreipiamas dėmesys į teiginį „*man sunkiai sekasi palaikyti glaudžius santykius net ir su savo artimaisiais*“, kadangi su teiginiu sutiko 70 procentų, o nesutiko daugiau nei pusę, t.y. 46 procentai respondentų.

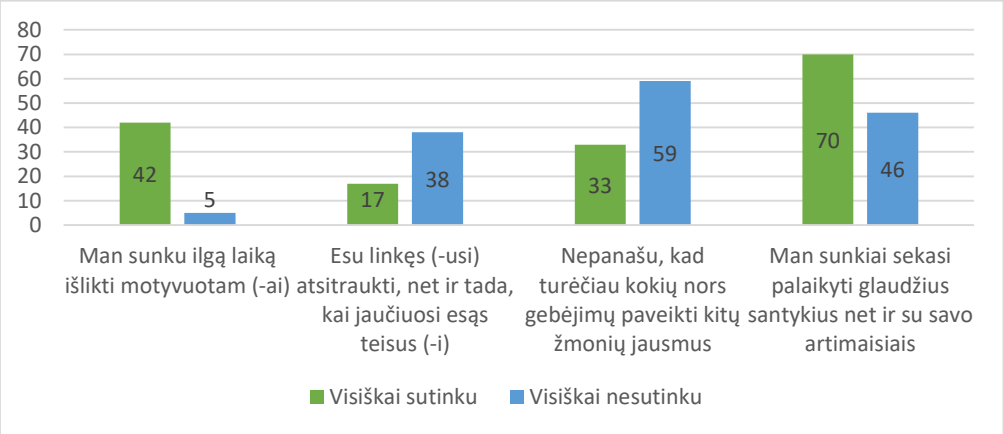

10 pav. Pareigūnai apie santykius su kitais žmonėmis
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[130]

[129] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie vidines ribas*“, 2024.
[130] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie santykius su kitais žmonėmis*“, 2024.

Policijos pareigūnai dažnai susiduria su situacijomis kai reikalinga suvaldyti tiek teigiamas, tiek neigiamas emocijas, todėl tikslinga analizuoti policijos pareigūno emocijų valdymą (žr. 11 pav.). Iš respondentų atsakymų matyti, kad policijos pareigūnai visiškai sutinka, kad jiems pavyksta suvaldyti savo emocijas tada kai to reikia. Pastebima, kad tik 1 procentas respondentų nėra patenkintas savo gyvenimu. Taip pat 62 procentai respondentų nurodo, kad yra linkę tikėti, jog jų gyvenime viskas susiklostys gerai. Iš atliktos anketinės apklausos rezultatų matyti, kad 27 procentai visiškai nesutinka su tuo, jog stabteli pagalvoti apie savo emocijas, o 19 procentų su minėtų teiginiu sutinka.

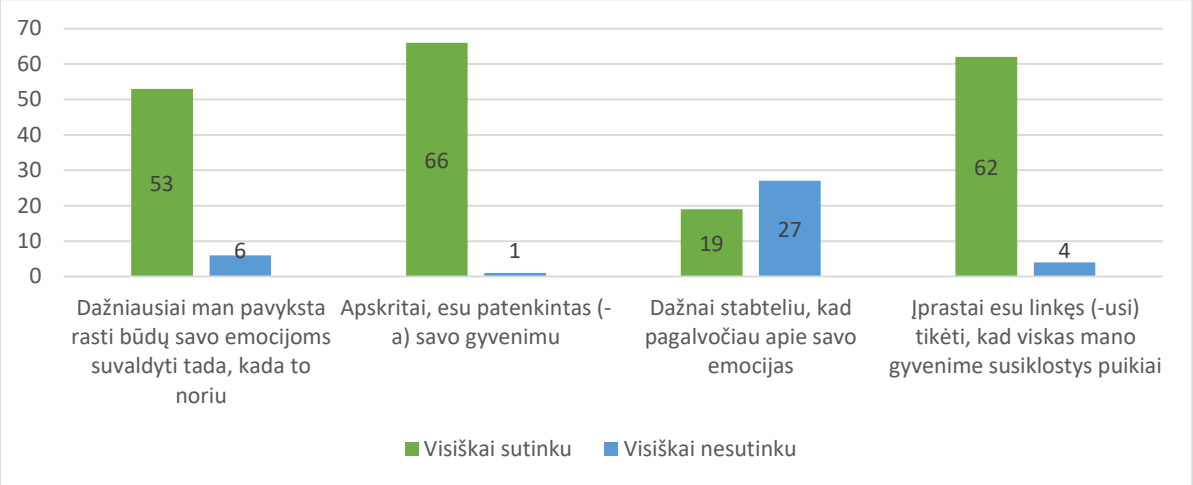

11 pav. Pareigūnai apie emocijų valdymą
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[131]

Analizuojant respondentų atsakymus apie prisitaikymą prie kitų žmonių ar aplinkos (žr. 12 pav.), matoma, kad 57 procentai respondentų geba greitai prisitaikyti prie naujos aplinkos. Toliau pateikiamas teiginys, kuris respondentą apibūdina kaip gerą klausytoją. Su minėtu teiginiu sutiko didelis procentas respondentų, t.y. 70 %. Su trečiuoju teiginiu visiškai sutiko 41 procentas respondentų, o 7 procentai nesutiko – ne kiekvienas individas į pasaulį ir jame vykstančius dalykus gali žiūrėti paprastai. Iš anksčiau analizuotų klausimų apie policijos pareigūnų gebėjimą įvardinti emocijas matyti, kad respondentai su teiginiu sutiko, taip pat ir šiuo atveju, didžioji dalis respondentų sutinka, jog gali lengvai įvardinti savo įsitikinimus ir k.t.

[131] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie emocijų valdymą*“, 2024.

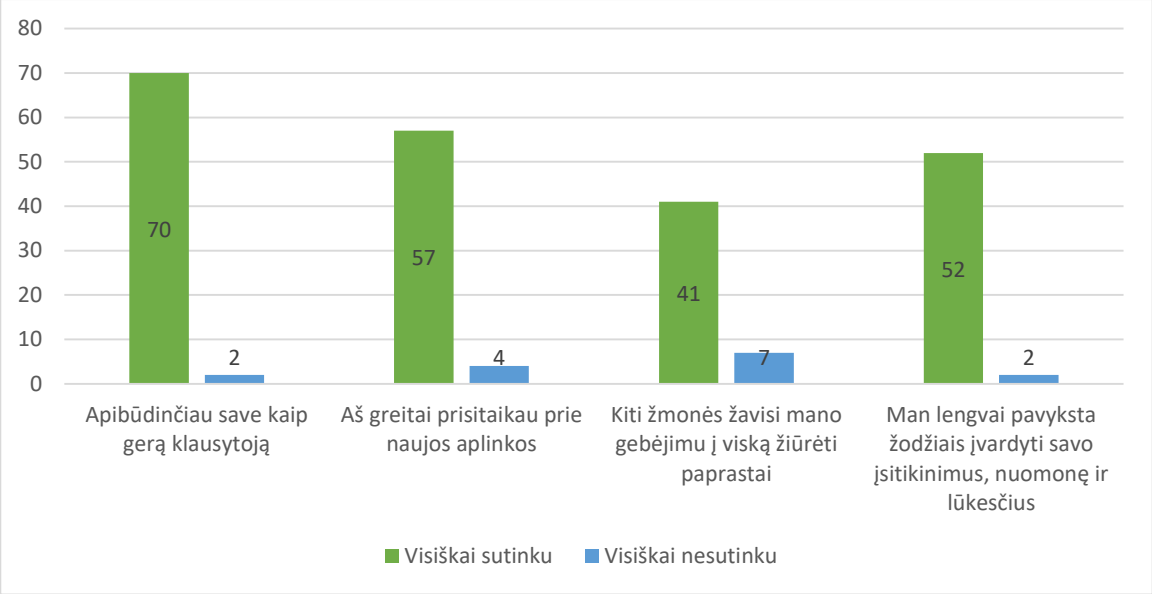

12 pav. Pareigūnai apie prisitaikymą
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[132]

13 numeriu pažymėtame paveiksle pateikiami teiginiai ir respondentų atsakymai apie jausmus ir jų suvokimą. Dėl teiginio apie poreikio nejautimą reaguoti į jausmus ir emocijas respondentų pasirinkimai skiriasi 10 procentų – 22 procentai respondentų visiškai sutiko su teiginiu, o 12 procentų nesutiko. Net 41 procentas respondentų sutiko, kad gali nepasimesti jausmuose juos stebėdami. O taip pat 30 respondentų sutinka su teiginiu, kad užplūdus neraminančioms emocijoms gali atsitraukti ir apgalvoti jas. Dėl ketvirto teiginio respondentai pasisakė labai panašiai. 23 procentai respondentų iškilus sudėtingai situacijai iškarto nereaguoja į ją, o pradžioje stabteli. 21 procentas respondentų su šiuo teiginiu nesutiko.

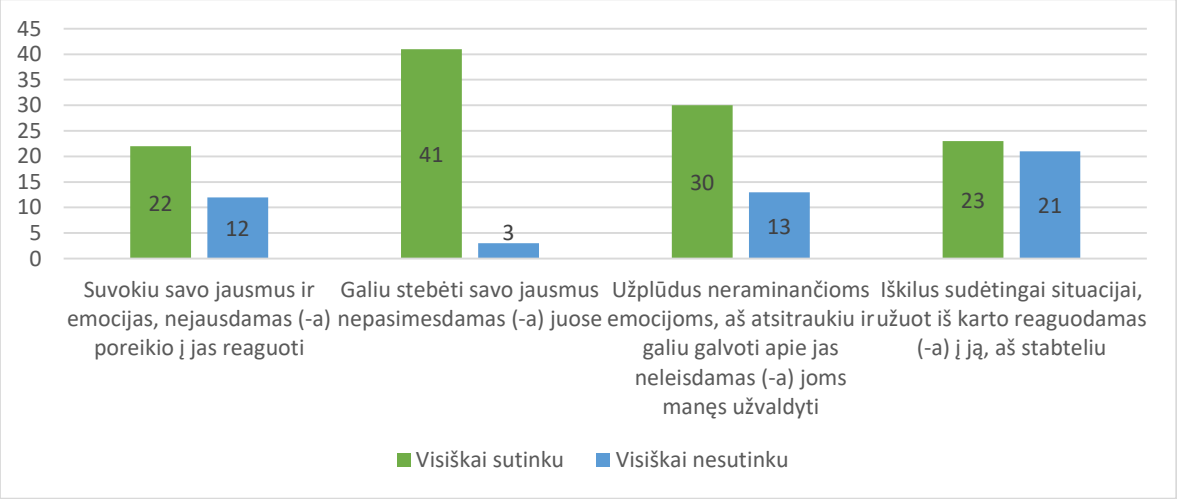

13 pav. Pareigūnai apie jausmų suvokimą
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[133]

[132] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie prisitaikymą“*, 2024.
[133] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie emocijų suvokimą“*, 2024.

Nagrinėjant respondentų gebėjimą įvardinti emocijas (žr. 14 pav.), pastebima, kad nedidelis procentas respondentų gali nusiraminti užplūdus neraminančioms emocijos. Bet net 47 procentai respondentų susikrimtę vis vien gali įvardinti ką tuo metu jaučia. Labai panašų (23 procentai „visiškai sutinku“, 21 procentas „visiškai nesutinku“) skaičių procentų surinko teiginys „*manau, kad kai kurios mano emocijos yra blogos, ir kad neturėčiau taip jaustis*“. Iš 14 paveikslo, 4 teiginio, matyti, kad didžioji dalis respondentų.

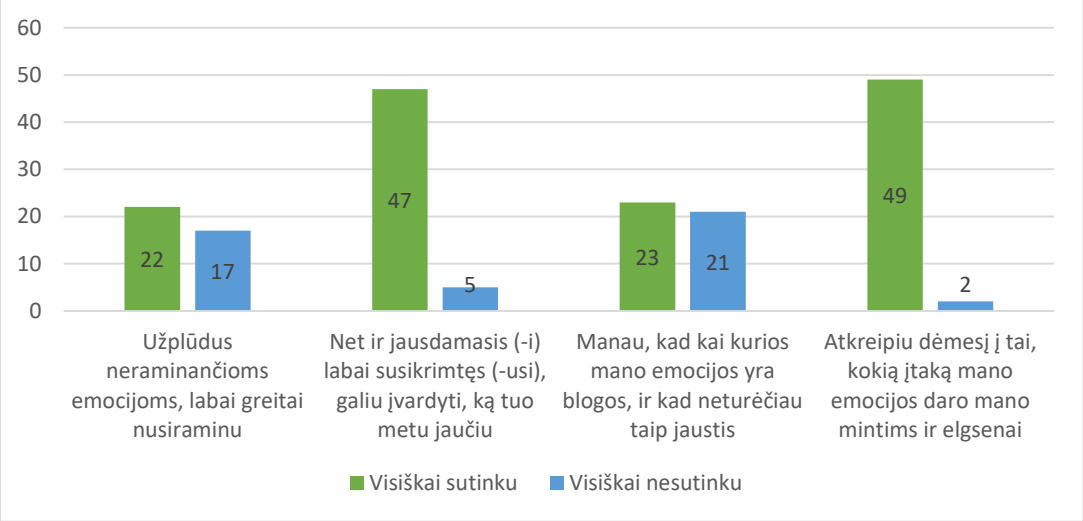

14 pav. Pareigūnai apie emocijų įvardinimą
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[134]

Respondentams buvo pateikiamas vienas atviras klausimas „*Kas, Jūsų manymu, Jums padeda valdyti savo emocijas*?“. Respondentai pateikė įvairius atsakymus, tokius kaip – atostogos, atitrūkimas nuo darbo keletą dienų, pokalbis su šeima, savęs kontroliavimas, įvairūs seminarai ir k.t. Dėl atsakymų įvairovės buvo sudarytos 5 grupės ir tinkamai grupei priskirtas respondento atsakymas. Kaip matyti iš 15 paveikslo, pusė respondentų tam, kad suvaldytų savo emocijas renkasi savikontrolę, kitai didesnei daliai respondentų labiau priimtina saviugda ir tik mažajai respondentų daliai reikalingas poilsis, kad galėtų valdyti savo emocijas.

[134] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie emocijų įvardinimą*“, 2024.

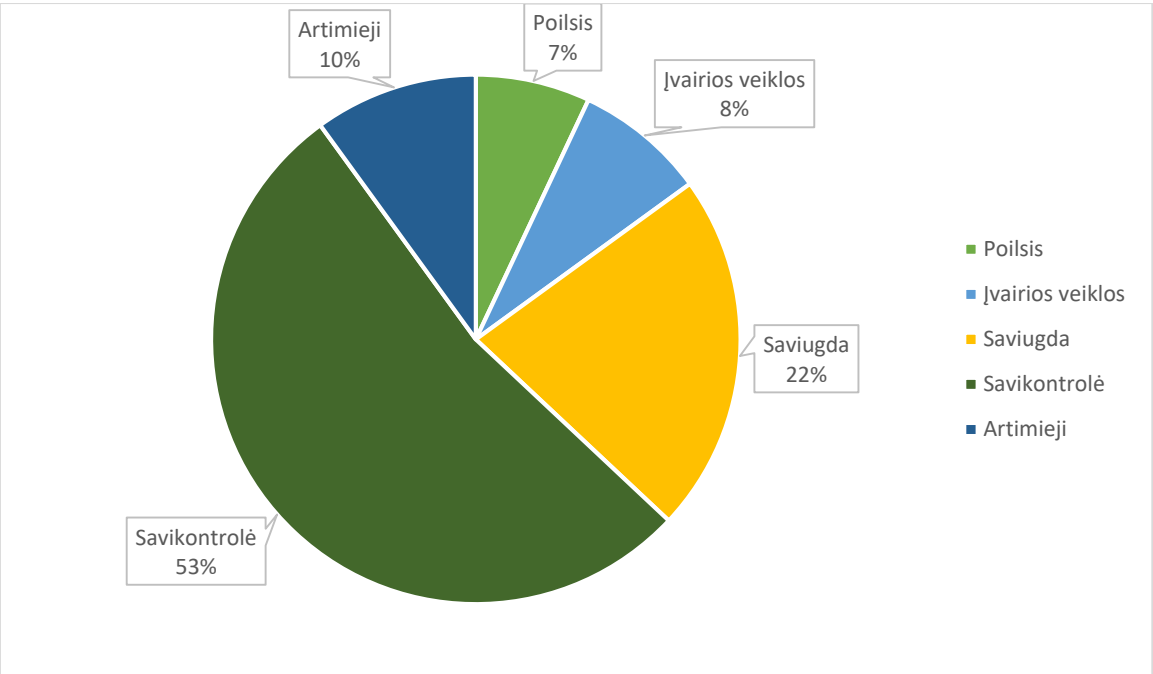

15 pav. Pareigūnai apie pasirinkimą kaip suvaldyti emocijas
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[135]

Apibendrinant respondentų nuomonių pasiskirstymą apie policijos pareigūnų emocinį intelektą bei savęs ir kitų supratimą, galima pastebėti kelis svarbius aspektus. *Pirma*, tai iš anketinės apklausos rezultatų matyti, kad respondentų – policijos pareigūnų, emocijų suvokimo, gebėjimo atpažinti ir įvardinti lygis yra labai aukštas. Tai leidžia daryti prielaidą, kad policijos pareigūnai yra emociškai intelektualūs ar bent turi keletą savybių būdingų emociškai intelektualiai asmenybei. *Antra*, atkreipiamas dėmesys, kad respondentų didžioji dalis visiškai sutiko su teiginiais, kurie buvo skirti nustatyti respondentų gebėjimą bendrauti ir suprasti kitą žmogų, bei prisitaikyti prie naujos aplinkos. Minėti aspektai yra labai svarbūs atliekant policijos pareigūno profesinės veiklos numatytas funkcijas. *Trečia*, labai svarbu pabrėžti tai, kad nebuvo respondentų, kure nurodytų, jog nežino, nemoka ar agresyviai suvaldo/tvarkosi su savo emocijomis. Nėra vieno bendro atsakymo kas respondentams padeda, visi yra atradę savo būdą kaip tvarkytis su jausmais ir juos išgyventi.

4.3.1. Interviu dalyvių – policijos pareigūnų charakteristika

Dalinės struktūros interviu metodui atlikti pasirinktos 5 respondentės (moterys). Respondentės yra statutinės valstybės tarnautojos – policijos pareigūnės, kurios reprezentuoja X miesto ir rajono policijos komisariatą. Respondentės tyrimui parinktos vadovaujantis „gniūžtės“ principu[136]. Atrinkta pirmoji respondentė, kuri pasižymi tam

[135] Gerda Žeriukaitė, *paveikslas „Pareigūnai apie pasirinkimą kaip suvaldyti emocijas*“, 2024.
[136] Tidikis, *supra note* 120: 166.

tikromis tyrimui reikalingomis savybėmis. Po atlikto interviu pirmoji respondentė nurodė kitus asmenis, kurie turi analogiškų savybių. Tyrimo dalyvių charakteristika, kuri yra reikšminga tyrimui pateikiama lentelėje Nr. 2.

Lentelė Nr. 2 Tyrimo dalyvių charakteristika
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[137]

TYRIMO DALYVIO KODAS	PAREIGOS	DARBO STAŽAS
P1	X miesto ir rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus (atliekanti ikiteisminio tyrimo funkciją) tyrėja	2 metai
P2	X miesto ir rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus (atliekanti ikiteisminio tyrimo funkciją) tyrėja	5 metai
P3	X miesto ir rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus (vykdantis pavedimų funkciją) vyresnioji tyrėja	7 metai
P4	X miesto ir rajono policijos komisariato (atliekanti eismo įvykių priežiūros ir kontrolės funkciją) vyresnioji tyrėja	6 metai
P5	X miesto ir rajono policijos komisariato (atliekanti ikiteisminio tyrimo funkciją) vyresnioji tyrėja	21 metai

Remiantis lentele Nr. 2, matyti, kad interviu respondenčių duomenys neatskleidžiami ir joms priskiriamas dalyvio kodas „**P1, P2, P3, P4, P5**“. Visos respondentės atstovauja miesto ir rajono policijos komisariatą, kuriam priskiriamas žymėjimas „X“, taip neatskleidžiant miesto pavadinimo. Respondentės P1, P2 ir P5 atlieka ikiteisminio tyrimo funkciją, o tai reiškia, kad dirba su baudžiamosiomis bylomis. Respondentė P3 atlieka pavedimų funkciją, tai yra dirba X miesto ir rajono komisariato paskirtoje teritorijoje ir joje atlieka jai pavestas vykdyti užduotis. Respondentė P4 atlieka eismo įvykio priežiūros ir kontrolės funkciją, tai reiškią, kad tvarko jai paskirtas medžiagas X miesto ir rajono policijos komisariate, surašant protokolus už kelių eismo taisyklių pažeidimus. Interviu atliktas su skirtingas funkcijas atliekančiomis pareigūnėmis, todėl tai padeda labiau įsigilinti į emocinio intelekto ypatumus policijos pareigūno profesinėje veikloje. Taip pat respondenčių darbo stažas yra ilgesnis nei 1 metai, todėl įžvalgos apie emocinio intelekto dėmesį pareigūno veikloje platesnės ir vertingesnės.

[137] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Tyrimo dalyvių charakteristika*“, 2023.

4.3.2. Interviu duomenų apie emocinio intelekto reikalingumo pareigūno profesinėje veikloje rezultatų analizė

Pusiau struktūrinis interviu pradėtas klausimu „*kas jums yra emocinis intelektas? Kaip jį apibrėžtumėte?"* Šiuo klausimu buvo siekta nustatyti ar respondentai žino emocinio intelekto sąvoką ir kaip geba jį apibrėžti. (Žr. lentelė Nr. 3)

Lentelė Nr. 3 Emocinio intelekto apibrėžimas
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[138]

Respondentas	Ištraukos iš interviu	Požiūriu sutapimų skaičius
P1	Respondentė emocinį intelektą apibrėžia kaip „savo ir kitų asmenų emocijų supratimas, bendravimas ir gebėjimas įsiklausyti į kitus ir kontroliuoti savo emocijas kritinėse situacijose"	5
P2	Požiūris į emocinį intelektą sutampa su P1. Emocinis intelektas apibrėžiamas kaip emocijų supratimas ir bendravimas. „Emocinis intelektas tai kaip aš suprantu savo veiksmus, emocijas ir turbūt taip kaip gebu suprasti kitą žmogų."	5
P3	Respondentės P3 nuomonė sutampa su P1 ir P2 - emocijų valdymo ir susitvarkymo su aplinka, aspektu. „Emocinis intelektas yra sunkiai apibrėžiamas dalykas, todėl kad tai įtakoja labai daug ką – žmogaus charakterį, reagavimą į aplinką ir situaciją, tvarkymąsi su emocijomis."	5
P4	Požiūris sutampa su P1, P2 ir P3. Emocinis intelektas apibrėžiamas kaip gebėjimas susitvarkyti su savo emocinę būsena. „Emocinis intelektas kai gebu arba negebu susitvarkyti su savimi, kai pagauna blogis arba gėris darbe arba kitur."	5
P5	Nuomonė atitinka aukščiau pateiktų respondenčių nuomonę, tik išskiriama tai, jog respondentei nėra tekę domėtis apie šį terminą. „Apie emocinio intelekto terminą nesu skaičiusi, bet aš įsivaizduoju, kad tai asmenybės psichologinė būsena, kažkas susiję su gebėjimu valdyti emocijas."	5

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad iš lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad visų respondenčių nuomonė sutampa (žr. lentelė Nr. 3). Kiekviena respondentė „*Emocinį intelektą*" supranta kaip emocinę žmogaus būseną, emocijų supratimą ir valdymą, gebėjimą bendrauti. Nors viena iš penkių respondenčių pripažįsta, jog niekada nesidomėjo ir neskaitė apie emocinį intelektą, bet galime daryti išvadą, kad kiekviena iš respondenčių geba apibrėžti ir paaiškinti kas yra emocinis intelektas.

[138] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Emocinio intelekto apibrėžimas*", 2024.

Analizuojant X miesto ir rajono policijos komisariato pareigūnių atsakymus į klausimą „*koks yra dėmesio emociniam intelektui lygmuo policijos pareigūno profesinėje veikloje? Kaip policijos pareigūno veiklos reglamentavime atsispindi emocinis intelektas?“*, vyrauja vieninga nuomonė. (žr. lentelė Nr. 4)

Lentelė Nr. 4 Emocinio intelekto reglamentavimas pareigūno profesinėje veikloje
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[139]

Respondentas	Ištraukos iš interviu	Požiūriu sutapimų skaičius
P1	Respondentas pateikia nuomonę, jog emocinis intelektas nėra reglamentuotas, apie jį nekalbama ir pareigūnai nėra ugdomi šiuo klausimu. „aš nesu girdėjusi apie emocinio intelekto reglamentavimą. Galbūt jo ir nėra. Galbūt dauguma pareigūnų nežino kas tas emocinis intelektas yra, todėl dėmesio emociniam intelektui lygmenį sunku įvardinti, nes apie tai nėra kalbama policijoje.“	5
P2	Respondentės požiūris sutampa su P1, bet ši papildo nuomonę, jog jai emocinis intelektas yra labai reikšmingas. „man kaip pareigūnei emocinis intelektas darbe yra labai svarbus, kadangi aš susiduriu su sudėtingomis, pavojingomis situacijomis ir kažkaip turiu su jomis susitvarkyti. Taip pat turiu bendrauti, tam tikrais atvejais nuraminti nukentėjusiuosius asmenis. Policijos veiklos reglamentavime, teisės aktuose nėra išskirtas ar įvardintas emocinis intelektas ir dėmesys jam nėra skiriamas.	5
P3	Respondentės nuomonė sutampa su P3. „aš manau, emocinis intelektas yra svarbus kiekvienam policijos pareigūnui, bet jis nėra akcentuojamos, neatsispindi reikalavimuose. Specifinio dėmesio skiriamo emocinio intelekto sričiai nėra, apie tai nekalbama, bet mes su tuo susiduriame kiekvieną dieną – gebėti suprasti kito žmogaus emocijas, įvertinti kaip prie to žmogaus prieiti ir bendrauti. Su emocinio intelekto reglamentavimu teisės aktuose aš nesu susidūrusi.“	5
P4	Požiūris sutampa su aukščiau pateiktais požiūriais. Šiuo atveju respondentė išskiria, kad dėmesys emociniam intelektui teikiamas neteisingai. „nežinau kaip kas matuoja tą dėmesį, bet jeigu ir yra skiriamas dėmesys emociniam intelektui, aš jo nematau. Jeigu ir rūpinamasi policijos pareigūno emociniu intelektu tai neteisingai – psichologai siūlo tam tikrus susitikimus su pareigūnais, bet mažas procentas einančių, nes mažai domisi ir dauguma su savimi patys tvarkosi. Teisės aktuose nėra nieko susijusio su emociniu intelektu ir policijos pareigūnu. Mano nuomone, blogiau nebūtų jeigu emocinis intelektas būtų reglamentuotas policijos veikloje.“	5

[139] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Emocinio intelekto reglamentavimas pareigūno profesinėje veikloje“*, 2024.

P5	Nuomonė panaši į P1, P2 ir P3, o su P4 sutampa. „nesu girdėjusi apie jokį emocinio intelekto reglamentavimą policijoje, todėl sudėtinga būtų ką nors atsakyti į tą klausimą. Mano nuomone, jeigu yra sukurta tokia pareigybė policijoje kaip psichologas, tai vadinasi bandomas parodyti bent koks dėmesys.“	5

Remiantis lentelės Nr. 4 duomenimis, matoma, kad respondenčių nuomonė vieninga, lyg viena kitą papildytų. Visos respondentės nėra susidūrusios su emocinio intelekto reglamentavimu policijos veikloje. P1 ir P5 respondentės vienodai atsako, jog nėra girdėjusios apie emocinio intelekto reglamentavimą. Respondentės P2 ir P3 išreiškia savo požiūrį, kad emocinis intelektas policijos pareigūnui yra svarbus. Respondentė P4 vienintelė iš visų išreiškė požiūri dėl to kas būtų jeigu emocinis intelektas būtų reglamentuotas policijos veikloje.

Respondentės pateikdamos nuomonę į klausimą „*kas jus labiausiai vargina policijos pareigūno profesinėje veikloje?*“, išskyrė keletą skirtingų variantų. (Žr. Lentelė Nr. 5)

Lentelė Nr. 5 Policijos pareigūną labiausiai varginantys faktoriai
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[140]

Respondentas	**Ištraukos iš interviu**	**Požiūriu sutapimų skaičius**
P1	Respondentė išskyrė 2 labiausiai varginančius faktorius: „tai būtų bendravimas ir darbų planavimas su prokurorais, su jais bendraujant jaučiasi tai, kad jie yra viršesni už pareigūnus. Taip pat sunku bendrauti su įvairiais proceso dalyviais, nes jie dažniausiai negeba valdyti savo emocijų, ypatingai jeigu tai nukentėjęs ar įtariamasis asmuo.“	X
P2	Respondentės nuomone ją labiausiai vargina: „labiausiai išskirtinas dalykas tai yra darbo krūvis, nes jis yra labai didelis dėl policijos pareigūnų trūkumo. Kitas dalykas būtų – kolegų apkalbos ir tarpusavio grupių kūrimaisi, bei patyčios iš viršininkų pusės.“	3
P3	Respondentės nuomonė yra labai panaši su P2. „Darbo krūviai, kurie yra labai dideli, nes pareigūnai palieka tarnybą, o ją palieką dėl sistemoje esančių trūkumų.“	3
P4	Respondentės nuomonės yra labai panaši su P2 ir P3. „Mikroklimatas darbinėje aplinkoje, santykiai su kolegomis, nepasitikėjimas vieni kitais. Visa tai ateina dėl to, nes trūksta policijos pareigūnų, tuomet auga darbo krūvis ir likę dirbti pareigūnai tampa irzlūs ir pavargę.“	3
P5	Respondentė kaip labiausiai varginantį dalyką išskyrė – policijos reformas. „Per 21 metus darbo stažo mane labiausiai vargina nuolatinės reformos, per penkis paskutinius metus tikriausiai ir buvo	X

[140] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Policijos pareigūną labiausiai varginantys faktoriai“*, 2024.

	penkios reformos, tiesiog nėra metų, kad nebūtų naujų reformų ar pasikeitimų. Pasikeitimai nėra į naudą nei dirbančiam pareigūnui, nei pagalbos besikreipiančiam asmeniui.“	

Apibendrinant lentelės Nr. 5 duomenis, matyti, kad 3 respondentės, t.y. P2, P3, P4, nuomonės pateikia skirtingai, bet faktorius, kuris vargina policijos pareigūno profesinėje veikloje išlieka vieningas – *darbo krūvis*. Kitų dviejų respondenčių, t.y. P1 ir P5, nuomonės priešingos. P1 išskyrė varginančius faktorius, tokius kaip *bendravimas su prokurorais ir su proceso dalyviais atliekant ikiteisminį tyrimą*. P5 aiškiai apibrėžė vieną faktorių, kuris ją varginą visus tarnybos metus – *policijos sistemos reformos*.

Respondentės pateikė įvairius atsakymų variantus atsakydamos į klausimą *„kur galima kreiptis paramos, pagalbos, jeigu ji yra reikalinga?“* (Žr. lentelė Nr. 6)

Lentelė Nr. 6 Teikiama pagalba policijos pareigūnams
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[141]

Respondentas	Ištraukos iš interviu	Požiūriu sutapimų skaičius
P1	Respondentės nuomone: „kiekvienas policijos komisariatas turi savo psichologą. Manau, kad esant reikalui reikėtų kreiptis į jį, bet praktika rodo, kad nelabai kas iš pareigūnų nori kreiptis į policijos psichologą, tiesiog prisibijo, kad informaciją gali sužinoti kiti.“	3
P2	Nuomonė sutampa su P1 ir P5. „Kiek man žinoma policijos komisariatas turi psichologę, bet į juos kreiptis nėra tikslinga, kadangi praktika rodo, jog apie besikreipiančio bėdas sužinos kiti. O pačios psichologės policijos pareigūnams rodo dėmesį tik tada, kai pareigūnai reaguoja į tokius įvykius kaip automobilių avarijos ar lavonai. Asmeniškai per mano darbo praktika psichologė nėra manęs paklaususi ar aš susitvarkau su savo emocijomis.“	3
P3	Respondentė išskyrė policijos pareigūnui teikiama tiek psichologinę, tiek darbinę pagalbą. „Jei pagalba reikalinga dėl psichologinių dalykų, tai policijos komisariatas turi psichologę, kuri suteikia pagalbos. Jeigu pagalba reikalinga dėl darbinių reikalų tai visuomet yra kolegos ir viršininkas.“	X
P4	Respondentės nuomonė geriausias pagalbos šaltinis – artimieji. „Kai reikalinga pagalba geriausiai padeda artimiausi žmonės už darbo ribų. Policijoje yra psichologė, bet ja pasitikėjimo nėra, todėl ir atsiverti nesinori.“	X
P5	Nuomonė yra labai panaši su P1 ir P2.	3

[141] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Teikiama pagalba policijos pareigūnams“*, 2024.

	„Ne vienerius metus mūsų policijos komisariate yra įsteigta psichologės darbo vieta, bet kiek jie naudingi čia kitas klausimas, į kurį atsakyti negaliu. Aš asmeniškai vengiu policijos komisariate dirbančios psichologės, nes nepasitikiu ja.	

Penkios respondentės nurodė, kad kiekvienas policijos komisariatas turi psichologę, bet pasitikėjimo ja nėra, todėl ir pagalbos kreiptis pas ją patys policijos pareigūnai nenori. P3 respondentė papildomai įvardino, kad dėl darbinių reikalų pagalbą suteikti visada gali kolegos arba pats viršininkas. P4 respondentės nuomonė išsiskyrė iš visų, nes ji būdama policijos pareigūnė pagalbos ieško artimųjų rate už darbo ribų.

Nagrinėjant respondenčių atsakymus į klausimą *„Ką rekomenduotumėte? Kas turėtų atsirasti policijos sistemoje, kad pareigūno emocinis intelektas augtų?“*, pastebimi skirtingi samprotavimai. (Žr. lentelė Nr. 7)

Lentelė Nr. 7 Pasiūlymai emocinio intelekto ugdymui

Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[142]

Respondentas	Ištraukos iš interviu	Požiūriu sutapimų skaičius
P1	Respondentė išskiria emocinio intelekto mokymus. „Reikėtų mokymų apie elementarius bendravimo įgūdžius – kaip suprasti save ir kitą. Mokymų apie patį emocinį intelektą, nes daugelis manau nežino kas tai yra. Svarbu, kad pareigūnui būtų suteikiama reali galimybė dalyvauti, nes dėl darbo krūvio prioritetas lieka darbas, o ne mokymai.“	3
P2	Nuomonė sutampa su P1. „Manau, kad visu pirma turėtų būti skiriama laiko bendravimui tarpusavyje su kolegomis, taip pat laiko mokymams apie emocinį intelektą.“	3
P3	Respondentės nuomonė emocinis intelektas nėra ugdomas. „Mano nuomonė emocinis intelektas nėra ugdomas, manau emocinį intelektą žmogus pasiima iš šeimos nuo pat gimimo, taip pat emociniam intelektui svarbios ir asmeninės žmogaus savybės.“	X
P4	Respondentė išskyrė 3 dalykus, kurie reikalingi emocinio intelekto ugdymui: „manau pritartų visi, kad emocinio intelekto ugdymui padėtu papildomos lėšos, mažiau policijos sistemos reformų, didesnis dėmesys eilinio, paprasto pareigūno nuomonei.“	X
P5	Respondentė šiuo klausimu dėmesį skyrė emocinio intelekto reglamentavimui. „Pirmiausia turėtų būti emocinio intelekto teisinis reglamentavimas, antra vedami mokymai, kad pareigūnai suprastų kas tai yra, kuo jis svarbus ir naudingas.“	3

[142] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Pasiūlymai emocinio intelekto ugdymui“*, 2024.

Šiuo klausimu respondentės pateikia įvairias nuomones. P1, P2 ir P5 įvardina, kad emocinio intelekto ugdymui policijos pareigūno profesinėje veikloje reikėtų: pirma, tai yra laiko; antrą mokymų. P5 nuomonė išsiskiria iš kitų, nes respondentė pamini svarbiausia dalyką – emocinio intelekto reglamentavimą policijos profesinėje veikloje. Viena iš respondenčių nurodė, kad emocinis intelektas išvis nėra ugdomas ir jo nėra galimybės išmokti, o tai mes įgauna vaikystėje augdami šeimoje. Respondentės P4 nuomonė taip pat aiškiai išsiskyrė, kadangi, jos nuomonė policijos pareigūno emocinio intelekto ugdymui reikia papildomų finansų, reformų mažinimo ir įsiklausymo į pareigūno nuomonę.

Analizuojant į respondenčių nuomonę klausimu *„Kokiais atvejais emocinio intelekto reikšmė Jūsų darbe didžiausia?“*, išskirtinis dėmesys skiriamas proceso dalyviams. (Žr. lentelė Nr. 8)

Lentelė Nr. 8 Emocinio intelekto reikšmė darbo atžvilgiu
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[143]

Respondentas	Ištraukos iš interviu	Požiūriu sutapimų skaičius
P1	Respondentės nuomone: „emocinio intelekto reikšmė mano darbe didžiausia kai reikia bendrauti su užsieniečiais, o jie dažnai nežino mūsų įstatymu ir dėl šios priežasties išreiškia nepasitenkinimą, o man tai reikia suvaldyti. Taip pat sunku, kai tenka bendrauti su asmenimis, kurie turi kriminalinę istoriją, šie asmenys puikiai išmano teisinius dalykus ir dėl to save išaukština.“	X
P2	Respondentei emocinis intelektas reikšmingiausias bendraujant su viršininkais arba nepilnamečiais. „Tais atvejais, kai bendrauji su viršininkais, nes bijai pasakyti ką nors tokio, kas jiems gali nepatikti, o tuomet tu pats būsi nemėgstamas darbe. Taip pat galėčiau išskirti tokią asmenų grupę kaip nepilnamečiai, kadangi jų suvokimas apie daromus pažeidimus yra priešingas nei policijos pareigūnų.“	2
P3	Respondentė pabrėžia bendravimą su asmenimis, kurie neigiamai nusiteikę prieš policiją. „Bendraujant, kritinėse situacijose arba konfliktų metu, kadangi dažnai tenka susidurti su žmonėmis, kurie yra neigiamai nusiteikę prieš policiją, tuomet reikalingas emocinis intelektas, kad nepriimti situacijos asmeniškai, nereaguoti karštai, gebėti nuraminti ne tik save, bet ir kitą žmogų.“	X
P4	Respondentei emocinis intelektas reikšmingas bendradarbiaujant su kolegomis.	X

[143] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Emocinio intelekto reikšmė darbo atžvilgiu“*, 2024.

	„Emocinis intelektas svarbiausias tuomet kai dirbant su kolegomis susikerta nuomonės ir reikia rasti bendrą sprendimą. Taip pat tada kai turi susilaikyti nuo keiksmažodžių arba blogo išsireiškimo.“	
P5	Nuomonė sutampa su P2. „Man asmeniškai emocinis intelektas svarbiausias bendraujant ar dirbant su nepilnamečiais, kadangi jie į viską žiūri paprastai, be atsakomybės jausmo, nori atsako į užduodamus klausimus, nori neatsako, jokio baimės jausmo jie neturi. Dirbant su jais turi suvaldyti situaciją, o reikšmingos informacijos jie ir nesuteikia.“	X

Respondenčių nuomonės turi panašumo, kadangi visos pamini, kad emocinio intelekto reikšmė jų darbuose didžiausia – *bendraujant*, išsiskiria tik asmenų grupės. P1 pabrėžia, kad emocinis intelektas reikalingas bendraujant su užsieniečiais ir asmenimis, kurie turi teistumą. P2 ir P5 nuomonės sutampa, abi respondentės įvardina, kad bendraujant su nepilnamečiais reikalinga ypatinga kantrybė. P3 abstrakčiai įvardina asmenų grupę – asmenys, kurie neigiamai nusiteikę policijos pareigūno atžvilgiu. Remiantis P4 nuomonę matyti, kad emocinis intelektas reikšmingas net bendraujant su tos pačios profesijos žmonėmis.

Paklaustos *„kokių turite pasiūlymų kaip padėti policijos pareigūnui išlikti emociškai stabiliam darbe?“*, respondenčių atsakymai panašūs į anksčiau užduotus klausimus. (Žr. lentelė Nr. 9)

Lentelė Nr. 9 Rekomendacijos emocinio stabilumo palaikymui darbo aplinkoje
Šaltinis: (sudaryta darbo autorės G.Žeriukaitės)[144]

Respondentas	**Ištraukos iš interviu**	**Požiūriu sutapimų skaičius**
P1	„Nežinau ar tai yra realu, bet sumažinti darbo krūvį arba suteikti sąlygas policijos pareigūnui tapti tam tikros srities specialistu, nes šiuo metu pareigūnai yra universalūs.“	2
P2	„Didžiausia problema sistemoje yra reformos, todėl aš siūlyčiau pasilikti ties viena reforma ir įsitikinti ar ji veiksminga. Taip pat sumažinti darbo krūvi sudarant policijos pareigūnui geresnes darbo sąlygas, kad būtų daugiau norinčių dirbti, bei skirti kiekvienam pareigūnui po privaloma reabilitaciją kartą į metus.“	2
P3	„Pirma, tai policijos pareigūno atlyginimas turėtų būti didesnis, už kurį jis galėtų pailsėti, užsiimti savo mėgstamu hobiu ir jaustis finansiškai saugiu.“	2
P4	„Prieš darbą užsiimti fizine veikla, o po darbo išeiti pasivaikščioti ir užsiimti mėgstama veikla.“	X

[144] Gerda Žeriukaitė, *lentelė „Rekomendacijos emocinio stabilumo palaikymui darbo aplinkoje“*, 2024.

P5	„Pirmiausia turėtų keistis valstybės požiūris į pareigūno profesiją, turėtų didėti atlyginimas, turėtų būti kuriamos socialinės garantijos, o ne naikinamos jau esamos.“	2

Respondenčių pasiūlymus kaip padėti policijos pareigūnui išlikti emociškai stabiliam darbo vietoje galima išskirti į 3 kategorijas. Pirmoji kategorija – mažinti darbo krūvį ir sustoti ties viena reformą. Antroji kategorija – skatinti policijos pareigūną didesniu atlyginimu ir geresnėmis darbo sąlygomis. Ir trečioji kategorija – pats policijos pareigūnas gali sau padėti prieš darbą ir po darbo užsiimdamas mėgstama veikla, kuri leidžia atsipalaiduoti.

Atkreipiant dėmesį į empirinio tyrimo – pusiau struktūrinio interviu apimtį – negalima daryti apibendrinimo, bet galima išskirti tam tikrus aspektus. Tarp svarbiausiu paminėtina:

- Respondentų išsakyta nuomonė dėl emocinio intelekto suvokimo, jo reglamentavimo ir reikšmės darbo atžvilgiu nėra išsiskirianti nuo moksliniuose šaltiniuose pateikiamos nuomonės.
- Pastebėtina, kad respondentų atsakymuose ne vieną kartą minimi tam tikri aspektai, kurie išryškina tokias problemas kaip – **darbo krūvis, policijos sistemų reformų dažna kaita, tarpusavio nesusikalbėjimas ir nepasitikėjimas policijos komisariatų psichologais**. Empirinis tyrimas, respondentų iniciatyvos dėka, padėjo atskleisti emocinio intelekto svarbą policijos pareigūno profesinėje veikloje, taip pat įžvelgti emocinio intelekto švietimo trūkumą policijos įstaigoje.
- Atsižvelgiant į respondentų pateiktus atsakymus ir jų analizę, galima daryti išvada, kad dėl didelio darbo krūvio ir balanso nebūvimo policijos įstaigoje, emocinis intelektas padeda policijos pareigūnui valdyti darbines situacijas tiek bendraujant su kolegomis, tiek dirbant su proceso dalyviais.
- Taip pat akcentuotina, kad dauguma empirinio tyrimo dalyvių (policijos pareigūnų) pasisako už didesnį dėmesį emocinio intelekto ugdymui, atidumui emocinei būklei darbe, mokymų šiose srityje autentiškumo būtinybei, darbo organizavimo plačiąja prasme efektyvinimui, taip saugant ir pareigūno emocinę būklę.

IŠVADOS

1. Analizuojant mokslinę literatūrą, atskleista, kad emocinio intelekto samprata, nors ir skirtingų autorių, bet pateikiama panašiai (akcentuojant tuos pačius esminius aspektus) – tai daugybė ugdomų įgūdžių ir gebėjimų, tokių kaip gebėjimas stebėti savo ir kitų žmonių emocijas, jas atskirti, įvardinti bei gebėti suprasti. Emocinis intelektas padeda žmogui gyventi efektyvesnį r sėkmingesnį gyvenimą reguliuojant savo mąstymą ir elgesį.

1.1. Emocinio intelekto svarbiausi sampratos elementai:

- ✓ Asmeniai įgūdžiai – savęs supratimas ir savęs valdymas;
- ✓ Socialiniai įgūdžiai – kitų supratimas ir santykių valdymas.

2. Teisinių šaltinių – įstatymų analizė rodo, jog policijos pareigūnų profesinę veiklą reglamentuoja ne vienas teisės aktas. Pagrindiniai analizuoti teisės aktai:
    - ✓ Lietuvos policijos sistemoje numatyta bendra visą policijos bendruomenę vienijanti vizija, misija ir vertybės. Minėti aspektai yra orientuoti į valstybę ir jos saugumą, taip pat į bendruomenės žmogų, bei jo laisves ir teises.
    - ✓ Lietuvos Respublikos įstatymas yra skirtas policijos pareigūnų profesinės veiklos nuostatoms įtvirtinti. Atkreiptinas dėmesys, kad minėtame teisės akte išskiriami policijos pareigūno profesinės veiklos uždaviniai bei funkcijos.
    - ✓ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas reglamentuoja vidinius tarnybos principus, tokius kaip priėmimą ir atleidimą iš tarnybos, darbo užmokestį bei socialines garantijas ar policijos pareigūno statusą.
    - ✓ Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas numato privalomas taisykles kiekvienam policijos pareigūnui, kuriomis jis turi vadovautis atliekant jam skirtas užduotis ir funkcijas.

Dėl ribojimo darbo apimčiai paminėti ir analizuoti ne visi teisės aktai, tačiau pateiktose teisės aktuose - emocinio intelekto apibrėžimo tiesiogiai pastebimos tik netiesioginės sąsajos.

3. Policijos pareigūnai gali būti pilietiški, turintys nepriekaištingą reputaciją, pavyzdingi, lojalūs, dori bei puikiai atliekantys jiems pavestas funkcijas. Nepaisant išvardintų gerųjų policijos pareigūno savybių reikia atsižvelgti į tai, kad policijos pareigūnai taip pat gali būti išsekę, pavargę, irzlūs, išsiblaškę, pykti ir nepatenkinti, kadangi jų darbas reikalauja ne tik fizinio, bet ir psichologinio pasiruošimo. Darbe analizuojant teismų praktiką ir mokslinę literatūrą atskleisti pagrindiniai policijos pareigūnų profesinės veiklos įtampos šaltiniai - aukšti reikalavimai policijos pareigūnams, darbo krūvis, kolegų masiškas išėjimas iš tarnybos, įtemptos situacijos ir sukrečiantis įvykiai, konfliktai su piliečiais, naktinis darbas, pokyčiai viduje - policijos sistemos reformos.

4. Atlikus empirinį tyrimą ir išanalizavus X savivaldybės policijos komisariato policijos pareigūnų vertinimą apie emocinio intelekto ypatumus jų profesinės veiklos atžvilgiu, matyti, kad respondentų suvokimas apie emocinį intelektą nenutolsta nuo analizuotų mokslinių šaltinių.

4.1. Išanalizavus respondentų pateiktus atsakymus, pastebima, kad policijos pareigūnai nepateikia vieningo atsakymo kas jiems padeda valdyti emocijas. Kiekvienas iš respondentų yra atradę savo būdą kaip tvarkytis su jausmais ir jų išgyvenimu.

4.2. Atsižvelgiant į respondentų pateiktus atsakymus ir jų analizę, galima daryti išvadą, kad dėl didelio darbo krūvio ir balanso nebuvimo policijos įstaigoje, emocinis intelektas padeda policijos pareigūnui valdyti darbines situacijas tiek bendraujant su kolegomis, tiek dirbant su proceso dalyviais.

4.3. Respondentų teigimu emocinis intelektas nėra reglamentuotas teisės aktuose arba jie nėra su tuo susidūrę. Taip pat respondentų nuomone, emocinio intelekto ugdymas turėtų prasidėti nuo emocinio intelekto reglamentavimo ir toliau pereiti prie mokymų ir kvalifikacijų kėlimo šiuo aspektu.

4.4. Atsižvelgiant į ginamąjį teiginį (dėl įvairių stresorių, tokių kaip darbo krūvis, aukšti reikalavimai, stresas ir nerimas, naktinis darbas, nuovargis ir policijos sistemos reformos, dėmesys pareigūnų emociniam intelektui, jo ugdymui nėra pakankamas. Tačiau papildomas, atidus dėmesys emociniam intelektui ir jo ugdymui galėtų pasitarnauti tiek pareigūno emocinės būklės palaikymui ar gerinimui, tiek, kaip pasekmė- piliečių pasitenkinimui policijos darbu), šio darbo autorė rekomenduotų atkreipti dėmesį į emocinio intelekto ugdymą pirminiame rengime, tai yra universitete ar profesinio rengimo įstaigoje. O ypatingą dėmesį emocinio intelekto ugdymui skirti kvalifikacijos tobulinimo procesuose, ką būtent ir pažymėjo šio tyrimo respondentai, kad būtų suteiktos sąlygos ir laikas policijos pareigūnams kokybiškai susikoncentruoti į kvalifikacijos tobulinimą šiuo aspektu.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Įstatymai ir kiti teisiniai dokumentai

1. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, TAR. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 2 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA/asr

2. „Lietuvos Respublikos policijos įstatymas“ Nr. VIII-2048“, LRS. Žiūrėta 2023 m. rugsėji 2 d., https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111665/asr

3. „Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas, Nr. XIII-1381“, LRS. Žiūrėta 2024m. vasario 1 d., https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=41119

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. rugsėjo 13 d. nutarimas Nr. 725 „Dėl sutikimo reorganizuoti specializuotas policijos įstaigas“, TAR. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 26 d., https://www.infolex.lt/ta/887041?is_aktualiju=1

5. „Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas“, LRS. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 2 d., https://policija.lrv.lt/uploads/policija/documents/files/V1_%2BLietuvos%2Bpolicijos%2Bdarbuotoj%C5%B3%2Betikos%2Bir%2Bantikorupcinio%2Belgesio%2Bkodeksas.odt.pdf

6. 2016 m. vasario 21 d. Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-129 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. Birželio 15 d. įsakymo Nr. 5-V-496 „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių pavirtinimo“ pakeitimo. TAR. Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 14 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/Atrankos%20taisykles(1).pdf

7. Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo taisyklių patvirtinimo“, LRV. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 25 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/Kvalifikacijos%20tobulinimo%20taisykl%C4%97s.pdf

8. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 5-V-41 „Dėl Policijos įstaigų darbuotojų mokymo(si) tvarkos aprašo patvirtinimo“, LRV. Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 25 d., https://lpm.policija.lrv.lt/uploads/lpm.policija/documents/files/2022%20m_%20kvalifikacijos%20tobulinimo%20planas.pdf

Specialioji literatūra ir kitos publikacijos

9. Bradberry, Travis ir Jean Geaves. *Emocinis intelektas 2.0*, (Vilnius, 2020), 22-23.

10. Gaižauskaitė, Inga ir Svajonė Mikėnė. *Socialinių tyrimų metodai: apklausa*, (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014), 72.

11. Goleman, Daniel. Emocinis intelektas, Vilnius: Presvika, 2003.

12. Ivleva, Viktorija ir Birutė Pajarskienė. *Vidaus tarnybos pareigūnų patiriamas stresas darbe*, Higienos institutas, 2018: 22.

13. Jarašiūnaitė, Gabija ir Erika Varnagirytė, Tadas Vadvilavičius ir Loreta Gustainienė. *Dėmesingu įsisamoninimu paremtos streso mažinimo programos taikymo policijos pareigūnų imtyje galimybės*, (Ukmergė, Valdo leidykla, 2021), 4., https://www.researchgate.net/profile/Gabija-Jarasiunaite-Fedosejeva/publication/359742820_Demesingu_isisamoninimu_paremtos_streso_mazinimo_programos_taikymo_policijos_pareigunu_imtyje_galimybes/links/624c5cb6ef01342066596169/Demesingu-isisamoninimu-paremtos-streso-mazinimo-programos-taikymo-policijos-pareigunu-imtyje-galimybes.pdf

14. Jeriomenkaitė, Aistė ir Agnė Zakaraitė, Birutė Strukčinskienė, Ineta Pačiauskaitė, Gražina Mažrimienė, Neringa Strazdienė. *Policijos pareigūnų darbo aplinkoje patiriamo streso ypatumai, jų analizė*, Klaipėdos universitetas (Lietuva), 2022, 55., https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2022~1667836934145/J.04~2022~1667836934145.pdf
15. Juodaitytė, Viktorija ir Giedrė Paurienė. *Policijos pareigūnų profesinės etikos principų laikymasis praktinėje veikloje*, Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka, 2018, 114., https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2018~1539266745610/J.04~2018~1539266745610.pdf

16. Kardelis, Kęstutis. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai* (Vilnius: Mokslo ir leidybos centras, 2016), 248.

17. Lekavičienė, Rosita ir Dalia Antinienė. *Emocinis intelektas: Lietuvos jaunimo tyrimas: mokslo monografija*, (Kaunas: Technologija, 2015), 8.
18. Misiūnas, Eimutis. *Policijos pareigūnų teisinis statutas*, daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas 2010, 37., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/1758325.pdf
19. Naudužienė, Gitana. *Emocinio intelekto plėtojimas praktikuojant dėmesingą įsisąmoninimą*, daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2023., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/Naudu%C5%BEien%C4%97_disertacija_007-Galut(1).pdf
20. Naudužienė, Gitana ir Vaiva Zuzevičiūtė. *Emocinio intelekto ir psichologinės gerovės ryšys: ugdymo galimybės*, Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai: mokslo žurnalas (2021), 217–235., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/svuv-6-1-10_nauduziene_zuzeviciute.pdf
21. Norkus, Arūnas ir Sima Dirvelytė, Elena Karpenko. *Policijos pareigūnų darbe patiriamas stresas ir jo sąsajos su profesiniu nuovargiu: Šiaulių ir Kauno apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų atvejai*, Mokslinių straipsnių rinkinys: Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka (2014), 160., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(13).pdf

22. „Panevėžio apygardos teismo nuosprendis Lietuvos respublikos vardu 2023 m. rugsėjo 15 d.“, LITEKO. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 25 d., https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=7d0c324b-1c20-468a-92f0-4a3a811d46e4

23. Remeikaitė, Irina ir Rosita Lekavičienė. *Emocinis intelektas ir jo vertinimo problema*, psichologija, 2002., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(12).pdf

24. Salovevy, Peter and John D. Mayer. *Emotional Intelligence*, 1990., http://gruberpeplab.com/3131/SaloveyMayer_1989_EmotionalIntelligence.pdf

25. Štarevičius, Edmundas ir doc. Dr. Robertas Veršinskas, Aurelija Morkūnienė. *Konfliktinių situacijų policijos pareigūnų praktinėje veikloje analizė*, Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka, 2020., 88, file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/%23%23common.file.namingPattern%23%23%20(15).pdf

26. Tidikis, Rimantas. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija, (*Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003), 357.

27. Vaičiulytė, Karolina. *Profesinis stresas gydytojų ir slaugytojų darbe ir jo sąsajos su sveikata*, Magistro darbas, Lietuvos sveikatos mokslu universitetas, 2020, 10., https://portalcris.lsmuni.lt/server/api/core/bitstreams/928b18ca-8675-4020-aa7f-a3a1af87b614/content

28. Valickas, Gintautas ir Kristina Vabolytė. *Policijos pareigūnų patiriamas stresas*, Psichologija (2002), 52., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/3112686.pdf

29. Varpulienė, Rita. *Pareigūnų psichosocialinių stresorių, psichologinio atsparumo ir subjektyviai vertinamos psichikos sveikatos sąsajos*, Magistro baigiamasis darbas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2010, 5., file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/1860506.pdf

Internetiniai šaltiniai

30. Bagdonas, Albinas. „Intelekto koeficientas“, Visuotinė Lietuvių enciklopedija. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 6 d., https://www.vle.lt/straipsnis/intelekto-koeficientas/

31. Lietuvos policija. „Vizija, misija, vertybės“, LRV. Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 4 d., https://policija.lrv.lt/lt/apie-mus/vizija-misija-vertybes

32. Liberytė, Augustė. „Išvažiuojamasis Seimo komiteto posėdis opozicijai sukėlė klausimų: svarstant VST reformą, lankytasi policijos muziejuje“, LRT. Žiūrėta 2023 m. spalio 29 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2128070/isvaziuojamasis-seimo-komiteto-posedis-opozicijai-sukele-klausimu-svarstant-vst-reforma-lankytasi-policijos-muziejuje

33. Mačiūnaitė, Laura. „Naktinio darbo ypatumai“, *Apie darba, (*2021). Žiūrėta 2023 m. lapkričio 1 d., https://www.apiedarba.lt/naktinio-darbo-ypatumai/

34. Naudužienė, Gitana. „Emocinio intelekto bruožų ir penkių Dėmesingumo įsisąmoninimo faktorių matavimo klausimynai“, žiūrėta 2023 m. spalio 15 d., https://s.surveyplanet.com/wNhmHJn4W?fbclid=IwAR0T266e8CWHofPu1uRn4jU6vnUO-yup8PCiDm-tvcMxR-ZEyjAstUIgTx0

35. „Policija vėl išgyvens pokyčius, kas laukia pareigūnų?“, Profsąjungos, 2021. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 14 d., https://www.profsajungos.eu/policija-vel-isgyvens-pokycius-kas-laukia-pareigunu/

36. „Policijos pareigūnų mažėja, bet traukiasi ir nusikalstamumas“, Oficialios statistikos portalas, 2023. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 19 d., https://osp.stat.gov.lt/straipsnis-policijos-pareigunu-mazeja-bet-traukiasi-ir-nusikalstamumas

37. Pankūnas, Gytis. „Požėla pristatė policijos reformą: įstaiga taps vienu juridiniu asmeniu, darbas vyks 5-iose apygardose“, LRT, 2021. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 3 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1438148/pozela-pristate-policijos-reforma-istaiga-taps-vienu-juridiniu-asmeniu-darbas-vyks-5-iose-apygardose

38. Rumšaitė, Radvilė. „Policininkai jau atvirai vardija profesijos trūkumus ir absurdus: padarysi avariją, teks plačiai atverti piniginę“, LRT, 2023. Žiūrėta 2023 m. Spalio 18 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1866180/policininkai-jau-atvirai-vardija-profesijos-trukumus-ir-absurdus-padarysi-avarija-teks-placiai-atverti-pinigine

39. Steniulienė, Ingrida. „Policijos reforma: Vilniuje keturi padaliniai jungiami į Reagavimo valdybą, profsąjunga baiminasi dėl krūvių“, LRT, žiūrėta 2023 m. rugsėjo 27 d., https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1595430/policijos-reforma-vilniuje-keturi-padaliniai-jungiami-i-reagavimo-valdyba-profsajunga-baiminasi-del-kruviu

40. „Stresas“, visuotinė Lietuvių enciklopedija, žiūrėta 2023 m. lapkričio 8 d., https://www.vle.lt/straipsnis/stresas/

41. „Užregistruotos nusikalstamos veikos Lietuvoje“, IRD. Žiūrėta 2023 m. Rugsėjo 30 d., https://ird.lt/lt/paslaugos/tvarkomu-valdomu-registru-ir-informaciniu-sistemu-paslaugos/nusikalstamu-veiku-zinybinio-registro-nvzr-atviri-duomenys-paslaugos/nusikalstamos-veikos-lietuvoje-2006-2022-metais

42. Vilniaus miesto policijos darbuotojų profesinė sąjunga, „policiją palieka šimtai pareigūnų“, VPP. Žiūrėta 2023 m. rugsėjo 14 d., http://vpp.lt/naujienos/479-policija-palieka-simtai-pareigunu

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

ANKETA

EMOCINIS INTELEKTAS

Laba diena,

savo magistro baigiamajame darbe atliksiu emocinio intelekto tyrimą, todėl siekdama gauti tikslią informaciją šia tema, maloniai Jūsų prašau atsakinėti nuoširdžiai. Ši apklausa yra anoniminė. Atsakymai nebus išskirti atskirai, jie bus susumuoti ir paminėti magistro baigiamajame darbe. Šis klausimynas man labai svarbus, todėl galite prisidėti paaukodami savo keletą minučių atsakydami į klausimus. Jei turėtumėte klausimų mielai į juos atsakysiu el. paštu gezeriukaite@mruni.eu Dėkoju už Jūsų brangų laiką!

Prašome įvesti informacija apie save:

Lytis (*prašome pasirinkti*) Vyras/Moteris

Profesinė veikla *(prašome įrašyti)*_____

Darbo stažas *(prašome įrašyti)*_____

1. Man lengva žodžiais įvardinti savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

2. Man sunkiai sekasi valdyti savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

3. Dažnai pastebiu, kad gyvenimas man neteikia malonumo

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

4. Man puikiai sekasi bendrauti su žmonėmis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

5. Esu linkęs (-usi) dažnai keisti savo nuomonę

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

6. Daug kartų esu pastebėjęs (-usi), jog negaliu įvardinti savo emocijų

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

7. Manau, kad pasižymiu bent keliomis puikiomis savybėmis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

8. Man sunku dėl savęs pakovoti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

9. Aš galiu daryti įtaka kitų žmonių savijautai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

10. Aš gana niūriai žiūriu į daugelį dalykų

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

11. Darbovietėje iš kolegų dažnai girdžiu, kad neteisingai elgiuosi su kitais

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

12. Dažnai man gerai sekasi susidoroti su stresu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

13. Dažnai pasitaiko situacijų, kai man yra sunku išreikšti emocijas net ir artimiems žmonėms

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

14. Įprastai man pavyksta, „įsijausti į kitų žmonių kailį“ ir suprasti, kokias emocijas jie jaučia

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

15. Man sunku ilgą laiką išlikti motyvuotam (-ai)

	1	2	3	4	5	6	7	

Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

16. Dažniausiai man pavyksta rasti būdų savo emocijoms suvaldyti tada, kada to noriu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

17. Apskritai, esu patenkintas (-a) savo gyvenimu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

18. Apibūdinčiau save kaip gerą klausytoją

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

19. Turiu polinkį įsivelti į tai, į ką vėliau pagalvojęs (-usi), būčiau mielai nesikišęs (-usi)

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

20. Dažnai stabteliu, kad pagalvočiau apie savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

21. Esu linkęs (-usi) atsitraukti, net ir tada, kai jaučiuosi esąs teisus (-i)

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

22. Nepanašu, kad turėčiau kokių nors gebėjimų paveikti kitų žmonių jausmus

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

23. Įprastai esu linkęs (-usi) tikėti, kad viskas mano gyvenime susiklostys puikiai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

24. Man sunkiai sekasi palaikyti glaudžius santykius net ir su savo artimaisiais

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

25. Aš greitai prisitaikau prie naujos aplinkos

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

26. Kiti žmonės žavisi mano gebėjimu į viską žiūrėti paprastai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

27.Priekaištauju sau dėl netinkamų emocijų

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

28. Suvokiu savo jausmus ir emocijas, nejausdamas (-a) poreikio į jas reaguoti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

29. Man lengvai pavyksta žodžiais įvardyti savo įsitikinimus, nuomonę ir lūkesčius

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

30. Galiu stebėti savo jausmus nepasimesdamas (-a) juose

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

31. Užplūdus neraminančioms emocijoms, aš atsitraukiu ir galiu galvoti apie jas neleisdamas (-a) joms manęs užvaldyti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

32. Iškilus sudėtingai situacijai, užuot iš karto reaguodamas (-a) į ją, aš stabteliu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

33.Užplūdus neraminančioms emocijoms, labai greitai nusiraminu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

34. Net ir jausdamasis (-i) labai susikrimtęs (-usi), galiu įvardyti, ką tuo metu jaučiu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

35. Manau, kad kai kurios mano emocijos yra blogos, ir kad neturėčiau taip jaustis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

36. Atkreipiu dėmesį į tai, kokią įtaką mano emocijos daro mano mintims ir elgsenai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku								Visiškai sutinku

37. Kas, Jūsų manymu, Jums padeda valdyti savo emocijas? *(prašome įrašyti)*_____

Priedas Nr. 2

RESPONDENTO X ANKETOS ATSAKYMAI

Lytis (*prašome pasirinkti*) Vyras/Moteris

Profesinė veikla *(prašome įrašyti)*__*Policijos veikla*_____

Darbo stažas *(prašome įrašyti)*_____*5*_____

1. Man lengva žodžiais įvardinti savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

2. Man sunkiai sekasi valdyti savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

3. Dažnai pastebiu, kad gyvenimas man neteikia malonumo

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

4. Man puikiai sekasi bendrauti su žmonėmis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

5. Esu linkęs (-usi) dažnai keisti savo nuomonę

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku						X		Visiškai sutinku

6. Daug kartų esu pastebėjęs (-usi), jog negaliu įvardinti savo emocijų

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku						X		Visiškai sutinku

7. Manau, kad pasižymiu bent keliomis puikiomis savybėmis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

8. Man sunku dėl savęs pakovoti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

9. Aš galiu daryti įtaka kitų žmonių savijautai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

10. Aš gana niūriai žiūriu į daugelį dalykų

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

11. Darbovietėje iš kolegų dažnai girdžiu, kad neteisingai elgiuosi su kitais

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku						X		Visiškai sutinku

12. Dažnai man gerai sekasi susidoroti su stresu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

13. Dažnai pasitaiko situacijų, kai man yra sunku išreikšti emocijas net ir artimiems žmonėms

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

14. Įprastai man pavyksta, „įsijausti į kitų žmonių kailį“ ir suprasti, kokias emocijas jie jaučia

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

15. Man sunku ilgą laiką išlikti motyvuotam (-ai)

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

16.Dažniausiai man pavyksta rasti būdų savo emocijoms suvaldyti tada, kada to noriu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

17. Apskritai, esu patenkintas (-a) savo gyvenimu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

18. Apibūdinčiau save kaip gerą klausytoją

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

19. Turiu polinkį įsivelti į tai, į ką vėliau pagalvojęs (-usi), būčiau mielai nesikišęs (-usi)

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku							X	Visiškai sutinku

20. Dažnai stabteliu, kad pagalvočiau apie savo emocijas

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

21. Esu linkęs (-usi) atsitraukti, net ir tada, kai jaučiuosi esąs teisus (-i)

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku	X							Visiškai sutinku

22. Nepanašu, kad turėčiau kokių nors gebėjimų paveikti kitų žmonių jausmus

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

23. Įprastai esu linkęs (-usi) tikėti, kad viskas mano gyvenime susiklostys puikiai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

24. Man sunkiai sekasi palaikyti glaudžius santykius net ir su savo artimaisiais

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

25. Aš greitai prisitaikau prie naujos aplinkos

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

26. Kiti žmonės žavisi mano gebėjimu į viską žiūrėti paprastai

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

27.Priekaištauju sau dėl netinkamų emocijų

	1	2	3	4	5	6	7	

Visiškai nesutinku					X			Visiškai sutinku

28. Suvokiu savo jausmus ir emocijas, nejausdamas (-a) poreikio į jas reaguoti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku				X				Visiškai sutinku

29. Man lengvai pavyksta žodžiais įvardyti savo įsitikinimus, nuomonę ir lūkesčius

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

30. Galiu stebėti savo jausmus nepasimesdamas (-a) juose

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

31. Užplūdus neraminančioms emocijoms, aš atsitraukiu ir galiu galvoti apie jas neleisdamas (-a) joms manęs užvaldyti

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

32. Iškilus sudėtingai situacijai, užuot iš karto reaguodamas (-a) į ją, aš stabteliu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku		X						Visiškai sutinku

33.Užplūdus neraminančioms emocijoms, labai greitai nusiraminu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku	X							Visiškai sutinku

34. Net ir jausdamasis (-i) labai susikrimtęs (-usi), galiu įvardyti, ką tuo metu jaučiu

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku			X					Visiškai sutinku

35. Manau, kad kai kurios mano emocijos yra blogos, ir kad neturėčiau taip jaustis

	1	2	3	4	5	6	7	
Visiškai nesutinku						X		Visiškai sutinku

36. Atkreipiu dėmesį į tai, kokią įtaką mano emocijos daro mano mintims ir elgsenai

	1	2	3	4	5	6	7	

Visiškai nesutinku						X		Visiškai sutinku

37. Kas, Jūsų manymu, Jums padeda valdyti savo emocijas? *(prašome įrašyti)*_____Meditacija_____

Priedas Nr. 3

INTERVIU KLAUSIMYNAS

Dėkoju už skirtą laiką pokalbiui su manimi. Duomenys bus tvarkomi ir pateikiami tik apibendrintai, vengiant bet kokių savybių pateikimo, išsaugant Jūsų anonimiškumą. Ar leisite mūsų pokalbį įrašyti (vėlesnės analizės tikslu)?

1. Kokios šiuo metu yra Jūsų pareigos ir darbo stažas?
2. Kas Jums yra emocinis intelektas? Kaip jį apibrėžtumėte?
3. Koks yra dėmesio emociniam intelektui lygmuo policijos pareigūno profesinėje veikloje? Kaip policijos pareigūno veiklos reglamentavime atsispindi emocinis intelektas?
4. Kas Jus labiausiai vargina policijos pareigūno profesinėje veikloje?
5. Kur galima kreiptis paramos, pagalbos, jeigu ji yra reikalinga?
6. Ką rekomenduotumėte? Kas turėtų atsirasti policijos sistemoje, kad pareigūno emocinis intelektas augtų?
7. Kokiais atvejais emocinio intelekto reikšmė Jūsų darbe didžiausia?
8. Kokių turite pasiūlymų kaip padėti policijos pareigūnui išlikti emociškai stabiliam darbe?

Dar kartą dėkoju už laiką, mintis. Ar Jus domintų apibendrinti tyrimo rezultatai? Mielai su jais supažindinčiau.

Pagarbiai

Priedas Nr. 4

INTERVIU SU RESPONDENTU P2

(Pavyzdys. Tai atlikta ir kitais atvejais, saugoma darbo autorės asmeniniame archyve)

Tyrimo tema: emocinis intelektas ir policijos pareigūno profesinė veikla.

Interviu data: 2023 m. lapkričio 23 d. (ketvirtadienis), 10 val. 20 min.

Interviu yra anonimiškas, todėl respondentų duomenys, įstaigos pavadinimas nebus atskleisti. Rezultatai naudojami tyrimo tikslui pasiekti.

Kalbama su X miesto ir policijos komisariato Veiklos skyriaus tyrėja.

- Sveiki. Esu Gerda Žeriukaitė, mokausi Mykolo Romerio universitete Viešojo saugumo akademijoje ir rašau magistro baigiamąjį darbą tema „Emocinis intelektas ir policijos pareigūno profesinė veikla. Šiandien norėčiau atlikti interviu. Ar jūs sutinkate, kad paimčiau iš jūsų interviu mokslo tikslams?

- Sveiki, taip.

- Ar sutinkate, kad pokalbis būtų įrašytas?

- Taip.

- Norėčiau jūsų pasiteirauti, kokios yra jūsų pareigos?

- Esu X miesto ir rajono policijos komisariato veiklos skyriaus tyrėja.

- Koks yra jūsų darbo stažas?

- 5 metai.

- Iš viso pateiksiu jums 7 klausimus. Pirmasis klausimas - kas jums yra emocinis intelektas? Kaip jūs jį apibrėžtumėte?

- Na, mano supratimu tai emocinis intelektas tai kaip aš suprantu savo veiksmus, emocijas ir turbūt taip kaip gebu suprasti kitą žmogų.

- Antrasis klausimas būtų – koks yra dėmesio emociniam intelektui lygmuo policijos pareigūno profesinėje veikloje? Jeigu tiksliau, tai kaip policijos pareigūno veiklos reglamentavime atsispindi emocinis intelektas?

- Man kaip pareigūnei tai emocinis intelektas darbe yra labai svarbus, kadangi aš susiduriu su sudėtingomis, turbūt pavojingomis, galėčiau įvardinti situacijomis. Ir aš

kažkaip turiu su jomis susitvarkyti. Taip pat turėčiau ir turiu, ir galiu bendrauti, tam tikrais atvejais nuraminti gal nukentėjusiuosius asmenis ir aš manau, kad reglamentavime nėra kažkaip išskirtas ar įvardintas emocinis intelektas ir dėmesys jam. Tarp teisės aktų nesu mačiusi, skaičiusi ar susipažinusi su tokiu dalyku kaip emocinis intelektas.

- Kas jus labiausiai vargina policijos pareigūno profesinėje veikloje?

- Labiausiai išskirtinas dalykas tai turbūt yra darbo krūvis, kadangi jis yra labai didelis. Darbo krūvis yra didelis dėl kolegų trūkumo. Turbūt kolegų apkalbinėjimai, tarpusavių grupelių kūrimaisi ir patyčios iš viršininkų pusės, galėčiau taip įvardinti.

- Kur galima kreiptis paramos, jeigu ji yra reikalinga? Kaip pavyzdžiui ir tais varginančiais momentais?

- Kiek žinau mūsų darbe yra psichologai. Bet aš manau, kad į juos kreiptis kaip ir yra netikslinga, kadangi kaip praktika mūsų komisariate rodo apie tai sužinos visas policijos komisariatas ir šiaip pačios psichologės susisiekia su pareigūnais tik po kritinių įvykių, tai kaip pavyzdžiui lavonai įvykiuose, stiprios avarijos baisios. Bet per mano pačios darbo patirtį, tai nei viena nėra paklaususi ar man viskas yra gerai, ar aš susitvarkau su savo emocijomis. Viršininkai mumis nesirūpina, nebent jau kyla labai didelis susibūrimas ir kažkas jau yra labai negerai, tuomet taip.

- Ką rekomenduotumėte? Kas turėtų atsirasti policijos sistemoje, kad pareigūno emocinis intelektas augtų? Kad jis būtų ugdomas?

- Aš manau, kad visu pirma, tai laiko. Laiko bendravimui tarpusavyje su kolegomis, kad nebebūtų tų tokių problemų. Laiko mokymuisi ir pačių mokymų turbūt apie emocinį intelektą, bendravimo ryšį. Tiek pat mokymų bendravimui su nukentėjusiais.

- Kokiais atvejais emocinio intelekto reikšmė jūsų darbe yra pati didžiausia?

- Turbūt tais atvejais kai bendrauji su viršininkais. Ir galėčiau išskirti tokią asmenų grupę kaip nepilnamečiai, kadangi aš manau, kad jų suvokimas apie daromus pažeidimus yra visiškai kitoks negu jį suprantame mes ir aš manau jie nesupranta kodėl jie elgiasi blogai. Bendraujant su viršininkais emocinis intelektas reikšmingas, nes jautiesi šiek tiek įsitempusi, nes bijai, kad pasakysi ką nors ne to ir tada tas labai viršininkams užklius ir jų požiūris pasikeis ir tiesiog tu būsi nemėgstamas darbe.

- Kokių turite pasiūlymų? Kaip padėti policijos pareigūnui išlikti emociškai stabiliam darbe?

- Mano nuomone tai didžiausia problema mūsų sistemoje yra reformų keitimas ir aš siūlyčiau pasilikti tik ties viena reforma ir ją keisti nedažnai, nes pagal mūsų policijos praktiką tai tos reformos atsiranda dažnai ir per dažnai sakyčiau. Taip pat sumažinti darbo krūvį sudarant geresnes sąlygas policijos pareigūnams, kad būtų daugiau ateinančių dirbti ir galbūt kokią reabilitaciją paskirti pareigūnams privalomą vieną kartą bent jau į metus, kad jie galėtų atsipūsti ir jaustis emociškai geriau darbe. Taip pat psichologų darbo pagerinti ir paskirti reguliarius pokalbius su darbuotojais.

- Labai dėkoju Jums už jūsų laiką ir už jūsų atsakymus

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe analizuotas emocinis intelektas ir policijos pareigūno profesinė veikla teoriniu bei praktiniu aspektu. Pirmajame skyriuje buvo apžvelgta emocinio intelekto samprata bei ugdymas ir ryšys su profesine veikla. Antrajame skyriuje buvo analizuojamas policijos pareigūnų profesinės veiklos teisinis reglamentavimas ir pareigūno darbo ypatumai. Trečiasis skyrius skirtas apžvelgti policijos pareigūno patiriamą stresą darbinėje aplinkoje, pareigūno emocinę būklę ir reformoms policijos sistemoje. Ketvirtajame skyriuje pristatoma tyrimo metodologija bei atskleidžiami policijos pareigūno emocinio intelekto ypatumai profesinės veiklos atžvilgiu.

ANNOTATION

The master's thesis analyzed emotional intelligence and the professional activity of a police officer in theoretical and practical aspects. In the first chapter, the concept of emotional intelligence and its development and connection with professional activity were reviewed. The second chapter analyzed the legal regulation of the professional activities of police officers and the specifics of the officer's work. The third is devoted to review the stress experienced by the police officer in the work environment, the officer's emotional department and reforms in the police system. The fourth chapter presents the research methodology and reveals the characteristics of a police officer's emotional intelligence in relation to professional activity.

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo **darbo tema** „Emocinis intelektas ir policijos pareigūno profesinė veikla“. Darbe keliamas tikslas *atskleisti emocinio intelekto vaidmenį policijos pareigūno profesinėje veikloje*.

Magistro baigiamajame darbe iškeltą tikslą siekta įgyvendinti iškeliant **keturis uždavinius**: atskleisti emocinio intelekto sampratą, pateikti policijos pareigūnų veiklos teisinį reglamentavimą, išanalizuoti policijos pareigūnų profesinės veiklos įtampų šaltinius bei įvardinti policijos pareigūno subjektyvius vertinimus emocinio intelekto ypatumams profesinės veiklos atžvilgiu. Atsakant į iškeltus klausimus analizuoti pagrindiniai Lietuvos teisės aktai, tokie kaip Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statutas, Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Lietuvos policijos darbuotojų etikos ir antikorupcinio elgesio kodeksas, kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, bei kita specialioji literatūra ir kitos publikacijos.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro keturios dalys. *Pirmoje darbo dalyje* pateikiamos emocinio intelekto ištakos bei samprata, toliau analizuojamas emocinio intelekto ugdymas ir ryšys su profesine veikla. *Antroje dalyje*, analizuojamas policijos pareigūnų profesinės veiklos teisinis reglamentavimas ir pareigūno darbo ypatumai. *Trečioje dalyje* dėmesys skirtas policijos pareigūno patiriamam stresui darbo atžvilgiu, pareigūno emociniai būklei ir pokyčiams policijos sistemoje. *Ketvirtoje dalyje* atskleidžiami policijos pareigūno emocinio intelekto ypatumai profesinės veiklos atžvilgiu naudojant kiekybinį metodą – anketinę apklausą ir kokybinį metodą – interviu. Interviu papildo anketinės apklausos duomenis. Darbo pabaigoje pateiktos išvados, literatūros sąrašas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis bei priedai.

Atskleidus darbo tikslą, galima teigti, kad emocinis intelektas turi didelės reikšmės policijos pareigūnui atliekant kasdienes profesinės veiklos užduotis, bet nėra įtvirtintas policijos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Taip pat galima teigti, kad emociniam intelektui turėtų būti skiriamas dėmesys policijos pareigūnų ruošimo stadijoje, bet ypatingai reikalinga skirti dėmesį ir kokybišką laiką jau dirbančių pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo etapuose.

SUMMARY

The subject of the master's thesis is "Emotional intelligence and the professional activity of a police officer". The aim of the work is *to reveal the role of emotional intelligence in the professional activities of a police officer.*

The goal set forth in the master's thesis was achieved by setting **four tasks**: to reveal the concept of emotional intelligence, to present the legal regulation of the activities of police officers, to analyze the sources of tension in the professional activities of police officers and to name the subjective assessments of the police officer for the characteristics of emotional intelligence in relation to professional activities. In response to the questions raised, the main legal acts of Lithuania were analyzed, such as the Constitution of the Republic of Lithuania, the Statute of the Internal Service of the Republic of Lithuania, the Police Law of the Republic of Lithuania, the Code of Ethics and Anti-Corruption Behavior of Lithuanian Police Employees, other laws of the Republic of Lithuania, as well as other special literature and other publications.

The master's thesis consists of four parts. *The first part* of the work presents the origins and concept of emotional intelligence, further analyzes the development of emotional intelligence and its connection with professional activity. *In the second part*, the legal regulation of the professional activity of police officers and the specifics of the officer's work are analyzed. *The third part* focuses on the stress experienced by a police officer in relation to work, the officer's emotional state and changes in the police system. *The fourth part* reveals the characteristics of a police officer's emotional intelligence in relation to professional activity using a quantitative method - a questionnaire survey and a qualitative method - an interview. The interview complements the data of the questionnaire survey. Conclusions, bibliography, summary in Lithuanian and English and appendices are presented at the end of the paper.

After revealing the purpose of the job, it can be said that emotional intelligence is of great importance for a police officer in performing daily professional tasks, but it is not established in the legal acts regulating police activities. It can also be said that attention should be paid to emotional intelligence in the training stage of police officers, but it is especially necessary to pay attention and quality time in the training stages of already working officers.